

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za razredni pouk

MAGISTRSKO DELO

Simona Grobin

Maribor, 2015

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA

Oddelek za razredni pouk

Magistrsko delo

**POVEZANOST DRUŽINSKE PISMENOSTI Z OPRAVLJANJEM
BRALNE ZNAČKE V 5. RAZREDU OSNOVNE ŠOLE**

Mentorica:

prof. dr. Metka Kordigel Aberšek

Kandidatka:

Simona Grobin

Maribor, 2015

HRBTNA NASLOVNA STRAN

Lektor: Aleš Leko Gulič, prof. slovenskega j. in srbohrvaščine

Prevajalka: Ana Lavrač, univerzitetna diplomirana anglistka

ZAHVALA

Zahvaljujem se prof. dr. Metki Kordigel Aberšek za mentorstvo in strokovno usmerjanje pri pisanju magistrskega dela.

Hvala tudi družini in vsem, ki so mi pomagali ter me spodbujali skozi vseh pet let izobraževanja.

Prav tako se zahvaljujem vsem, ki so sodelovali in mi omogočili, da sem raziskavo sploh lahko izpeljala.

Hvala tudi prijateljicam, ki so mi kakorkoli pripomogle pri premagovanju ovir na poti do cilja.

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA

IZJAVA

Podpisana Simona GROBIN, rojena 22. 5. 1990 v Trbovljah, študentka Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, smer razredni pouk, 2. stopnja, izjavljam, da je magistrsko delo z naslovom **Povezanost družinske pismenosti z opravljanjem bralne značke v 5. razredu osnovne šole** pri mentorici prof. dr. Metki Kordigel Aberšek avtorsko delo. V magistrskem delu so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni; teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

(študentkin podpis)

Maribor, _____

POVZETEK

Družinska pismenost nima natančno opredeljene definicije, saj se pri nas ta izraz ne uporablja v tolikšni meri in je preveden iz *family literacy*.

Družinska pismenost obsega različne dejavnosti, ki so povezane z branjem, prepoznavanjem znakov, napisov, s pisanjem, z izražanjem s pomočjo ilustracije in druge.

Za boljše razumevanje in predstavo o družinski pismenosti obstajajo tudi različni programi za njeno razvijanje.

Poleg vseh programov in dejavnosti, ki spodbujajo družinsko pismenost, so za spodbujanje le-te zelo pomembne tudi knjižnice, ki organizirajo različne dejavnosti za spodbujanje družinskega branja in družinske pismenosti

Ena izmed dejavnosti, ki spodbuja družinsko branje, je branje za predšolsko bralno značko, pri kateri imajo največjo vlogo starši. Starši morajo namreč otroku prebrati knjige, ki jih otroci v vrtcu predstavijo svoji vzgojiteljici. Predšolska bralna značka pa se nadaljuje z bralno značko v osnovni šoli. Ti dve bralni znački se razlikujeta predvsem v bralcu. V osnovni šoli začnejo otroci samostojno brati knjige, ki jih morajo običajno predstaviti učiteljem. Branje za bralno značko je prostovoljna dejavnost, ki poteka vseh 9 let osnovnošolskega izobraževanja.

Na opravljanje bralne značke vplivajo predvsem pozitivne izkušnje, ki so jih otroci pridobili v predšolskem obdobju, zato je branje predšolskemu otroku izredno pomembna dejavnost, saj vpliva na nadaljnje branje otrok v osnovni šoli in tudi kasneje v življenju. Z branjem si namreč tako otroci kot tudi starši bogatijo besedni zaklad.

KLJUČNE BESEDE: družinska pismenost, bralna značka, predšolska bralna značka, družinsko branje, motivacija

ABSTRACT

Family literacy is a type of literacy that has not been specifically defined in Slovene yet, because the term is not being used to such an extent and the Slovene term is just a direct translation from English.

Family literacy encompasses different activities related to reading, recognition of characters, inscriptions, writing, and expressions with the help of illustrations and others.

Different programmes for the development of family literacy are being carried out to provide a better understanding and idea of what family literacy is.

Besides all of the programmes and activities that encourage family literacy, libraries earnestly strive to encourage family literacy as well by means of organizing different activities to encourage family reading and family literacy.

One of the activities that encourages family reading is reading for the reading badge, where parents play the most important part. Namely, parents have to read books to their children and children present those books to their teachers in preschool. The preschool reading badge continues with the reading badge in primary school. The difference between these two badges exists mainly in the reader. Children independently start reading books and usually present them to their teachers in primary school. Reading for the reading badge is a voluntary activity that lasts all nine years of primary school education.

Positive experience that children gain from the preschool period principally influence the performance of the reading badge and that is why reading is a crucially important activity to a preschool child, since it influences further reading of children in primary school, as well as later in life. Children and parents both expand their vocabularies with reading.

KEY WORDS: family literacy, reading badge, preschool reading badge, family reading, motivation

KAZALO VSEBINE

I.	TEORETIČNI UVOD.....	1
	OPREDELITEV PISMENOSTI	2
1.1	VRSTE PISMENOSTI.....	3
1.1.1	Informacijska pismenost	3
1.1.2	Matematična pismenost.....	3
1.1.3	Naravoslovna pismenost	4
1.1.4	Okoljska pismenost	4
1.1.5	Bralna pismenost.....	4
1.1.6	Medijska pismenost.....	4
1.2	DRUŽINSKA PISMENOST	5
1.2.1	Definicija družinske pismenosti.....	5
1.2.2	Opredelitev družinske pismenosti	5
1.3	VPLIV DRUŽINE NA PISMENOST OTROK	6
1.3.1	Literarnoestetsko spodbudno okolje	7
1.3.2	Literarnoestetsko manj spodbudno okolje	7
1.3.3	Nižja izobraženost v družini.....	8
1.3.4	Višja izobraženost v družini.....	9
1.4	DRUŽINSKA PISMENOST V PREDŠOLSKEM OBDOBJU.....	9
1.4.1	Branje in pripovedovanje v času otrokovega razvoja	9
1.4.2	Starši vzgajajo bralca v družini	10
1.4.3	Pomen branja v predšolskem obdobju	11
1.5	DEJAVNOSTI, KI SPODBUJAJO DRUŽINSKO PISMENOST.....	12
1.5.1	Motivacija za branje v družini.....	12
1.5.1.1.	Notranja motivacija.....	14
1.5.1.2.	Zunanja motivacija	14
1.5.2.	Dejavnosti, povezane s pismenostjo	15
1.5.2.1.	Pisanje nakupovalnega listka	15
1.5.2.2.	Pisanje voščilnice.....	16
1.5.3.	Družinsko branje	17
1.5.3.1.	Metode, ki spodbujajo družinsko branje.....	18
1.5.4.	Obisk knjižnice.....	21
1.5.4.1.	Dejavnosti, ki potekajo v knjižnici	22
1.5.4.2.	Knjižnice in bralna značka.....	22

1.5.4.3.	Motiviranje staršev s strani vzgojiteljev	23
1.5.4.4.	Priprava knjižničarjev na družinski obisk knjižnice	23
1.6	PROGRAMI, KI SPODBUJAJO DRUŽINSKO PISMENOST	24
1.6.1	Oprelitev projektov družinskega branja	25
1.6.2	Program Beremo in pišemo skupaj	26
1.6.2.1	Potek usposabljanja učiteljev	26
1.6.2.2	Udeleženci v programu	26
1.6.2.3	Potek srečanj v programu	27
1.7	IZOBRAŽEVANJE STARŠEV ZA SPODBUJANJE DRUŽINSKE PISMENOSTI	28
1.7.1	Program: Most do izobrazbe	29
1.7.2	Program: Jaz in moje delovno mesto	29
1.7.3	Kaj svetovati staršem?.....	29
2.	OPREDELITEV BRALNE ZNAČKE	30
2.1	BRANJE V 21. STOLETJU	30
2.2	ZGODOVINA BRALNE ZNAČKE	33
2.2.1	Ustanovitelj bralne značke	34
2.2.2	Potek bralne značke.....	35
2.2.3	Vključenost v bralno značko	38
2.3	BRALNA ZNAČKA DANES	38
2.3.1	Predšolska bralna značka	41
2.3.1.1	Sodelujoči pri opravljanju predšolske bralne značke	43
2.3.1.2	Potek predšolske bralne značke	43
2.3.1.3	Vloga staršev pri opravljanju predšolske bralne značke.....	45
2.3.2	Bralna značka v šoli	47
2.3.2.1	Sodelujoči pri opravljanju bralne značke.....	48
2.3.2.2	Motiviranje otrok za branje v okviru bralne značke	48
2.3.2.3	Vloga učitelja mentorja pri opravljanju bralne značke	50
2.3.2.4	Vloga staršev pri opravljanju bralne značke.....	52
2.3.2.5	Oblike in metode dela pri bralni znački	53
2.3.2.6	Zaključek bralne značke in nagrade.....	55
II.	EMPIRIČNI DEL	57
1.	OPREDELITEV PROBLEMA IN CILJI RAZISKAVE.....	57
1.1	Oprelitev problema in ciljev raziskave.....	57

1.2	Raziskovalna vprašanja.....	58
2.	METODOLOGIJA.....	61
2.1	Oprelitev metode	61
2.2	Opis vzorca.....	61
2.3	Zbiranje podatkov	61
2.4	Opis instrumenta	61
3.	ANALIZA INTERVJUJEV	62
4.	SKLEP	156
5.	VIRI IN LITERATURA	166

KAZALO TABEL

Tabela 1: Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na pomoč otrok pri kuhanju kosila.....	62
Tabela 2: Ali otroci pomagajo staršem pri kuhanju kosila?.....	63
Tabela 3: Kodiranje izjav staršev o pisanju voščilnic ob osebnih in neosebnih praznikih	64
Tabela 4: Starši in pisanje voščilnic ob osebnih in neosebnih praznikih	65
Tabela 5: Kodiranje izjav staršev, kako otrok pomaga pri pisanju voščilnice	66
Tabela 6: Pomoč otroka pri pisanju voščilnice	68
Tabela 7: Kodiranje izjav staršev, ali pustijo obvestilo otroku, kam so odšli.....	69
Tabela 8: Ali starši napišejo obvestilo otroku, kam so odšli.....	70
Tabela 9: Kodiranje izjav staršev, kako pri pisanju nakupovalnega listka pomaga otrok	71
Tabela 10: Pomoč otroka pri pisanju nakupovalnega listka.....	72
Tabela 11: Kodiranje izjav staršev, kako otroka zadolžijo med nakupovanjem	73
Tabela 12: Zadolžitev otroka med nakupovanjem.....	74
Tabela 13: Kodiranje izjav staršev, ali jim otrok pomaga pri iskanju izdelkov	75
Tabela 14: Pomoč otroka pri iskanju izdelkov.....	76
Tabela 15: Kodiranje izjav staršev, ali napišejo razglednico, kadar grejo na dopust.....	77
Tabela 16: Pisanje razglednice, kadar gre družina na dopust	78
Tabela 17: Kodiranje izjav staršev, kdo napiše razglednico	79
Tabela 18: Kdo običajno napiše razglednico	80
Tabela 19: Kodiranje izjav staršev, o pisanju pisma z otrokom	80
Tabela 20: Pisanje pisma z otrokom	81
Tabela 21: Kodiranje izjav staršev, kdo napiše pismo	82
Tabela 22: Kdo je napisal pismo?.....	83
Tabela 23: Kodiranje izjav staršev, kako je pri pisanju pisma pomagal otrok.....	83
Tabela 24: Otrokova pomoč pri pisanju pisma	84
Tabela 25: Kodiranje izjav staršev, o praznovanju otrokovega rojstnega dne s prijatelji.	85
Tabela 26: Praznovanje otrokovega rojstnega dne s prijatelji	86
Tabela 27: Kodiranje izjav staršev, kdo napiše vabilo na rojstni dan.....	87
Tabela 28: Kdo napiše vabilo?.....	88
Tabela 29: Pisanje vabila na praznovanje otrokovega rojstnega dne.....	88
Tabela 30: Kodiranje izjav staršev, o razumevanju pojma družinsko branje.....	90
Tabela 31: Razumevanje pojma družinska pismenost	92
Tabela 32: Kodiranje izjav staršev, o tem kaj berejo ter kako pogosto	93
Tabela 33: Kaj berejo starši ter kako pogosto.....	94
Tabela 34: Kodiranje izjav staršev, o tem kakšna je reakcija otrok, ko jih vidijo s knjigo v roki	96

Tabela 35: Reakcija otrok, ko vidijo svoje starše s knjigo v roki	97
Tabela 36: Kodiranje izjav staršev, o tem kako pogosto so brali otroku pred vstopom v šolo.....	99
Tabela 37: Kako pogosto je bilo branje otroku pred vstopom v šolo	100
Tabela 38: Kodiranje izjav staršev, o branju otroku v 5. razredu	101
Tabela 39: Ali starši otroku v 5. razredu še vedno berejo?.....	102
Tabela 40: Kodiranje izjav staršev, o prenehanju branja otroku.....	103
Tabela 41: Kdaj starši običajno prenehajo brati otroku?	105
Tabela 42: Kodiranje izjav staršev, o spodbujanju otroka k branju.....	106
Tabela 43: Spodbujanje otroka k branju	108
Tabela 44: Kodiranje izjav staršev, o postopku priprave na branje	111
Tabela 45: Postopek za pripravo na branje	112
Tabela 46: Kodiranje izjav staršev, o branju ob isti uri	114
Tabela 47: Ali poteka branje ob isti uri?.....	115
Tabela 48: Kodiranje izjav staršev, o branju na istem mestu.....	116
Tabela 49: Branje poteka na istem mestu	117
Tabela 50: Kodiranje izjav staršev o tem, ali otrok rad bere	118
Tabela 51: Ali otrok rad bere?	119
Tabela 52: Kodiranje izjav staršev o tem, ali veliko bere	120
Tabela 53: Ali otrok veliko bere?	121
Tabela 54: Kodiranje izjav staršev o tem, ali otrok prebere kakšno knjig več kot je obvezno.....	123
Tabela 55: Ali prebere otrok več knjig kot je obvezno?	124
Tabela 56: Kodiranje izjav staršev, o času branja v enem tednu	125
Tabela 57: Časovna opredelitev otrokovega branja v enem tednu.....	127
Tabela 58: Kodiranje izjav staršev, o številu knjig, ki jih ima otrok na svoji »knjižni polici«	129
Tabela 59: Število knjig, ki jih ima otrok na svoji »knjižni polici«.....	130
Tabela 60: Zbrani vsi naslovi knjig, ki jih imajo otroci na svojih »knjižnih policah«....	132
Tabela 61: Dejavnosti, ki so jih našli starši, ki potekajo v knjižnici Mileta Klopčiča .	135
Tabela 62: Obiskovanje knjižnice skupaj z otrokom	138
Tabela 63: Kodiranje izjav staršev, o pomaganju pri izbiri knjig v knjižnici	138
Tabela 64: Pomoč staršev pri otrokovem izbiranju knjig za izposajo, v knjižnici	140
Tabela 65: Naslovi knjig, ki so jih starši prebrali otroku za predšolsko bralno značko..	142
Tabela 66: Kodiranje izjav staršev, o poteku bralne značke	144
Tabela 67: Potek bralne značke v osnovni šoli	146
Tabela 68: Naslovi knjig, ki jih je otrok prebral za bralno značko	149

Tabela 69: Kodiranje izjav staršev, o prenehanju bralne značke	151
Tabela 70: Naslovi knjig, ki so jih otroci prebrali za bralno značko od 1. do 4. razreda	151
Tabela 71: Naslovi knjig, ki so jih starši prebrali za bralno značko	153
Tabela 72: Naslovi knjig, ki jih otrok izbere izven priporočilnega seznama	154

KAZALO SLIK

Slika 1: Poznavanje dejavnosti, ki potekajo v knjižnici Mileta Klopčiča in so povezane z branjem	135
Slika 2: Udeležba na dejavnosti, ki je povezana z branjem	137
Slika 3: Obiskovanje knjižnice skupaj z otrokom.....	137
Slika 4: Opravljanje predšolske značke otrok.....	142
Slika 5: Opravljanje bralne značke v tem šolskem letu (2014/2015).....	148
Slika 6: Opravljanje bralne značke v nižjih razredih	150
Slika 7: Nedokončana bralna značka	150
Slika 8: Starši in opravljanje bralne značke	152
Slika 9: Izbiranje knjig za bralno značko na podlagi priporočilnega seznama	154

I. TEORETIČNI UVOD

O družinski pismenosti kot obliki pismenosti se ne govori veliko, saj je še dokaj neznan pojem. Izraz družinska pismenost je preveden iz angleščine, in sicer iz *family literacy*. Pod pojem družinska pismenost spadajo vse dejavnosti, ki potekajo znotraj družine. Te dejavnosti so pisanje obvestil na listek, pisanje nakupovalnega listka, branje navodil za uporabo, branje kuharskih receptov, idr. V vse te dejavnosti lahko vključimo tudi otroka, saj je pri večini navodil za uporabo narisana tudi skica, pri kuharskem receptu je velikokrat zraven tudi fotografija jedi, ki jo pripravljamo, zato je pri takšnih vsakdanjih dejavnosti dobro, da otroka vključujemo, saj se bo ob tem naučil uporabljati določen aparat oziroma bo znal napisati tudi nakupovalni listek.

Poleg družinske pismenosti je pomembno tudi družinsko branje, ki naj bi bilo prisotno vse od najzgodnejšega obdobja otroka. Če tudi otrok ne razume, kaj starši berejo ali govorijo, razume oziroma zaznava različne tone v govoru svojih staršev. Prav tako bo otrok zelo natančno zaznaval govor staršev med branjem pravljic. Če bodo starši brali z veseljem, bo otrok to v tonu glasu zaznal in izoblikoval se mu bo prijeten občutek.

Vzgojiteljice in tudi knjižnice si izredno prizadevajo in spodbujajo starše, da naj berejo otroku v predšolskem obdobju, saj le to pozitivno vpliva na oblikovanje pozitivnega odnosa do branja. Knjižnice predvsem skrbijo za to, da starše ozaveščajo o tem, kakšna literatura je dobra za predšolsko branje, organizirajo tudi različne dejavnosti, ki so namenjene branju. Predšolska bralna značka je ena izmed teh dejavnosti, ki spodbujajo branje, poleg tega imajo tudi ure pravljice za otroke, prav tako sodelujejo tudi z vrtci in vzgojitelji, ki pripeljejo otroke v knjižnico, spodbujajo pa odrasle, in sicer s predstavitvijo različnih knjig, ki jih pogosto predstavijo avtorji sami.

V teoretičnem delu magistrskega dela bom predstavila družinsko pismenost in bralno značko ter značilnosti branja v 21. stoletju. Osredotočila sem se na predstavitev družinskega pismenosti in tudi družinskega branja. Povzela sem tudi

kratko zgodovino bralne značke, ki sega v leto 1960, ko sta jo ravnatelj Leopold Suhodolčan in profesor slovenskega jezika in književnosti Stanko Kotnik ustanovila. Bralna značka se v vseh letih ni veliko spreminjala, obdržala je glavno lastnost, in to je branje.

V empiričnem delu pa sem se posvetila povezanosti med družinsko pismenostjo in opravljanjem bralne značke. Osredotočila sem opravljanje bralne značke predvsem v 5. razredu, saj se mi zdi, da je to prelomnica, ker se v tem razredu končuje razredna stopnja. In ravno zaradi tega se že lahko oblikuje skupina otrok, ki z veseljem berejo za bralno značko, na drugi strani pa je skupina otrok, ki berejo za bralno značko, ker tako zahtevajo starši.

Kako je družinska pismenost povezana z opravljanjem bralne značke, bom predstavila z analizo intervjujev s starši, ki imajo otroka v 5. razredu. S pomočjo analize bom ugotovila, ali obstaja povezanost med družinsko pismenostjo in opravljanjem bralne značke ali ne obstaja. Prav tako me bo zanimalo tudi, kako vpliva literarno estetsko spodbudno okolje na opravljanje bralne značke ter kako vpliva literarno manj estetsko spodbudno okolje na opravljanje bralne značke.

OPREDELITEV PISMENOSTI

»V ožjem pomenu je pismenost najpogosteje definirana kot človekova sposobnost branja in pisanja« (Grginič, 2006a, str. 8).

V slovarju slovenskega knjižnega jezika pa je pismenost definirana kot »znanje branja in pisanja« (SSKJ, b. l.).

Pojem *bralna pismenost* so W. B. Elley, A. Gradišar, Z. Lapajne opredelili kot »sposobnost razumeti in uporabiti tiste pisne jezikovne oblike, ki jih zahteva delovanje v družbi in/ali so pomembne za posameznika« (W. B. Elley, A. Gradišar, Z. Lapajne, 1995, str. 19).

1.1 VRSTE PISMENOSTI

V svetu poznamo različne oblike pismenosti. Glede na to, da je družba vedno bolj razvita, je poleg bralne pismenosti razvita tudi informacijska, matematična, naravoslovna, okoljska, bralna, medijska pismenost in še nekatere druge.

1.1.1 *Informacijska pismenost*

»Informacijska pismenost je pojem, ki je uveljavljen v teoriji, v praksi pa si utira pot počasneje /.../« (Novljan, 2002, str. 7).

»/.../ tudi informacijska pismenost je opredeljena z okoljem in časom. Opredeljuje jo informacijska družba, v kateri je informacija neskončen proizvod, /.../. Opredeljuje jo tehnologija, ki spreminja način oblikovanja, hranjenja /.../« (Novljan, 2002, str. 8).

1.1.2 *Matematična pismenost*

»V raziskavi PISA (2006) je matematična pismenost razložena kot posameznikova sposobnost prepoznavanja in razumevanja vloge, ki jo ima matematika v svetu, sposobnost postavljanja dobro utemeljenih odločitev in sposobnost postavljanja dobro utemeljenih odločitev in sposobnosti uporabe in vpletenosti matematike /.../« (Cotič 2005, Repež idr. 2008, de Lange 2003, povz. po Cotič, Udovič, 2011, str. 14).

»Čeprav ni enotne definicije za matematično pismenost, bi lahko povzeli, da pojem matematična pismenost pomeni zmožnost za zaznavanje, razumevanje in uporabo matematičnih argumentov v vsakdanjem življenju« (Cotič, 2010, str. 265).

Večina laikov bi se lahko strinjala s tem, da bi matematično pismenost lahko razložili oziroma enačili s tako imenovano računsko pismenostjo, vendar pa v realnosti matematična pismenost obsega veliko več kot samo pravilno računanje računov.

Računska pismenost je, ko znamo pravilno uporabljati računske operacije (seštevanje, odštevanje, množenje, deljenje), matematično pismen človek pa je tisti, ki poleg računanja razume tudi različne matematične probleme, hkrati pa zna

uporabljati tudi različne strategije in pristope za reševanje problemov (Cotič, Udovič, 2010).

1.1.3 Naravoslovna pismenost

»Eno izmed temeljnih problematik poučevanja naravoslovja je vključevanje: a) miselnega oblikovanja bioloških pojmov in b) posledic pogoste neustrezne uporabe izrazoslovja, ki vplivajo na način razmišljanja pri učencih« (Cotič, Udovič, 2010, str. 16).

»Pogosto preveč poenostavljene razlage naravnih pojavov, napačno ali neustrezno uporabljeni pojmi ne samo da redko segajo do bistva pojavnosti, temveč lahko bistveno vplivajo na odnos učencev do narave« (Cotič, Udovič, 2010, str. 16).

1.1.4 Okoljska pismenost

»Okoljska pismenost je vedenje, obnašanje in zavest posameznika, ko si prizadeva spremeniti obstoječe neustrezne vzorce, tako, da bo človeštvo sposobno ustvariti trajnostno in okolju prijazno kakovost življenja« (Cotič, Udovič, 2011, str. 18).

1.1.5 Bralna pismenost

»Bralna pismenost je trajno razvijajoča se zmožnost posameznikov, da uporabljajo dogovorjene sisteme simbolov (jezik op. avtoric) za tvorjenje, razumevanje in uporabo besedil za potrebe življenja v družini, šoli, na delovnem mestu in v družbi« (Nacionalna strategija ... 2007, povz. po Bucik, Pečjak, idr. 2010, str. 87).

1.1.6 Medijska pismenost

»Medijska pismenost je povezana z vsemi vrstami medijev, kar vključuje televizijo, kino, video, spletne strani, videoigre in virtualne skupnosti. Povzamemo jo lahko kot sposobnost pridobivanja, razumevanja, ocenjevanja in ustvarjanja medijskih vsebin« (Medijska pismenost, 2007).

1.2 DRUŽINSKA PISMENOST

Poleg vseh teh pismenosti pa obstaja tudi družinska pismenost, katere definicija niti ni določena, ker je ta pojem pri nas dokaj neznan.

1.2.1 Definicija družinske pismenosti

»Najpogosteje je definirana kot koncept, ki vključuje naravno nastajajoče izobraževalne dejavnosti v okviru doma in družine« (Grginič, 2006, str. 12).

»Aktivnosti družinske pismenosti odsevajo etično, rasno ali kulturno identiteto (dediščino) skupnosti, v kateri živijo družine« (Grginič, 2006, str. 12).

Družinska pismenost, ki jo v angleščini imenujejo *family literacy*, je v našem okolju razmeroma nov termin, ki pa se v angleškem jeziku uporablja v različnih pomenih. Na znanstveno-raziskovalnem področju se največkrat rabi za opis različnih dejavnosti znotraj družine, ki so povezane s pismenostjo v najširšem pomenu besede (Knaflič, 2002).

»Družinska pismenost zajema vse načine in situacije, v katerih družinski člani rabijo bralne, pisne in računske spretnosti v družinski skupnosti v vsakodnevnem življenju, vključuje pa tudi bralno kulturo in navade, povezane s pismenostjo« (Knaflič, 2000, str. 140).

1.2.2 Opredelitev družinske pismenosti

Kot lahko vidimo, je družinska pismenost zelo širok termin, ki ga zaenkrat ne moremo določiti samo z eno definicijo; če pa povzamemo, spadajo k družinski pismenosti vse dejavnosti znotraj družine, povezane s pismenostjo: branje pravljič, spremljanje radijskih in televizijskih oddaj, pisanje voščilnic, razglednic, pisanje nakupovalnega listka, branje časopisa idr.

Z vsemi temi dejavnostmi starši prenašajo ideje, oblikujejo in sprejemajo komunikacijska sporočila, ko preberejo starši knjigo otrokom, se skupaj seznanjajo z njeno vsebino in razmišljajo o idejah, ki so bile podane v knjigi (Grginič, 2006).

Pri družinski pismenosti gre za združitev najmanj dveh generacij, otrok in njihovih staršev, ki so povezani skozi učenje in razvijanje pismenosti (Knaflič, 2010).

Družinska pismenost pomeni, da v njej enakovredno sodelujejo vsi družinski člani, večšina pismenosti poteka pri vseh članih, ne glede na njihov položaj v družini, spol in starost (Knaflič, 1999).

1.3 VPLIV DRUŽINE NA PISMENOST OTROK

Vpliv domačega okolja je v povezavi s pismenostjo izrednega pomena, saj se močno odraža na uspešnosti otroka v procesu opismenjevanja. S skupnim branjem in pripovedovanjem prispevamo k otrokovemu bogatejšemu besednemu zakladu (Knaflič, 2009b).

Družina lahko na otrokov razvoj pismenosti vpliva na različne načine. Pomembno je *medosebno sodelovanje, fizično okolje* ter *čustvena in motivacijska klima*. Na te tri načine lahko družina vpliva na razvoj pismenosti svojih otrok. Pri *medosebnem sodelovanju* gre predvsem za to, da otrok pridobiva izkušnje s pisanjem in branjem. *Fizično okolje* obsega dejanske pripomočke za sporazumevanje, kar pomeni, da bi morala biti knjiga otroku dostopna na vsakem koraku. Sem spadajo tudi različne revije, didaktične igre, magnetne črke, s katerimi se otrok seznanja s pismenostjo. Ko govorimo o *čustveni in motivacijski klimi*, mislimo predvsem na to, kakšni so odnosi med družinskimi člani, kakšen je odnos staršev do pismenosti, pomembne so tudi izkušnje staršev s pismenostjo, ki so lahko tako pozitivne kot tudi negativne (Grginič, 2006).

Kot navaja dr. Livija Knaflič (1999b) v članku Družinska pismenost, *konceptualni problemi pismenosti*, je družinska pismenost izraz za izobraževalni pristop, ki obravnava družino kot enoto za učenje. Otrokova prva in temeljna vzgojna ter izobraževalna ustanova je družina. Z otrokovim prihodom v družino, z njegovim rojstvom se začne neformalno učenje v najširšem pomenu besede. Starše lahko smatramo kot otrokove prve učitelje, saj s svojim ravnanjem, ki je lahko zavestno oziroma nezavestno, prenašajo medgeneracijsko jezik, miselnost, vrednote ter kulturo. Za otroka je namreč zelo pomembno, da se uči o življenju v družini od svojih družinskih članov, v šoli pa se uči iz učbenikov, knjig ter od učiteljev.

Razvijanje jezikovnega razvoja in posvečanje pozornosti pismenosti sta izredno pomembna dejavnika, ki vplivata na otrokov razvoj (Knaflič, 1999b).

Vpliv družinske pismenosti na razvoj otrokove pismenosti je izredno velik in ima velik vpliv na kasnejši razvoj šolske pismenosti.

Nekateri starši radi berejo, drugi se branju na vsak način izogibajo. Zaradi tega tudi otroci čutijo odpor do branja in je to za njih muka, ovira, ki bi jo na vsak način želeli zamenjati z igro oziroma katerokoli drugo dejavnostjo. Spodbujanje branja pri mlajših otrocih je zato izrednega pomena: če bodo radi brali, ko so mlajši, bodo radi brali tudi, ko bodo starejši.

Izrednega pomena je okolje, v katerem otroci odraščajo, lahko je to okolje literarnoestetsko spodbudno okolje, lahko pa je literarnoestetsko manj spodbudno, ker v takšnem okolju največkrat ni spodbud k branju (Kordigel, 2008).

1.3.1 Literarnoestetsko spodbudno okolje

Obstajajo družine, v katerih bi otrok videl svoje starše brati knjigo vsakič, ko bi lahko namesto tega gledali televizijo. Opazil bo, da tudi bratje/sestre z užitkom prebirajo knjige, domače branje jim predstavlja veselje. Otroku bo takšno vedenje zelo hitro prevzel in bo tudi sam kaj kmalu sedel s knjigo v roki, pa čeprav bo opazoval samo ilustracije. Otroku, ki živi v takšnem okolju, se zaveda, da bo vedno, ko bo prosil starše, naj mu preberejo knjigo, dobil pozitiven odgovor. Skupaj se bodo lotili branja pravljice, in tako bodo skupaj koristno in prijetno preživeli prosti čas.

Takšni otroci bodo kaj kmalu vsakodnevno sedeli s knjigo v roki, skupaj s starši bodo obiskovali knjižnico, obiskovali bodo lutkovna gledališča, in kar je najbolj pomembno za otroka, je to, da bo ob poslušanju pravljic užival, saj mu bo to predstavljalo prijetno vzdušje, prijeten občutek, občutek varnosti (Kordigel, 2008).

1.3.2 Literarnoestetsko manj spodbudno okolje

V takšnem okolju otrok zelo hitro opazi, kakšno stališče imajo njegovi starši do knjig in na splošno do branja, pripovedovanja pravljic. Starši se verjetno niti ne

zavedajo, da z izogibanjem branju dosegajo ravno tisto, kar ni zaželeno pri otrocih. Otroci so namreč zelo dobri opazovalci. Med preživljanjem prostega časa bo otrok svoje starše videl pred televizorjem in niti pomislil ne bo na to, da bi starše prosil, naj mu preberejo pravljico. Najverjetneje bo sedel za računalnik in igral računalniške igre.

Ko bo nastopil čas branja knjig, bo otrok zelo dobro izkoristil okoliščine, ki so v družini. Opazil bo, ali mora brati samo on ali to počnejo tudi drugi člani v družini. Videl bo, če bo kdo izmed članov družine v času, ko bi moral brati, počel kaj drugega. V primeru, da so v družini bratje/sestre, bo otrok kaj kmalu videl, ali njegovi bratje/sestre berejo knjige z užitkom ali jim predstavlja branje napor. Še ena situacija je, ki si jo bo otrok najbolj zapomnil. To je situacija, ko se starši skušajo na vsak način izogniti skupnemu branju pravljice. Sledijo namreč najrazličnejši izgovori, da ne bo branja, dokler nima otrok umitih zob, dokler ne bo pospravljena soba idr. Če je soba pospravljena in zobje umiti, pa bo verjetno izgovor, da je prepozno za branje in mora otrok spat (Kordigel, 2008).

Razlikovanje med otroki, ki živijo v literarnoestetskem spodbudnem okolju, in tistimi, ki živijo v manj spodbudnem literarnoestetskem okolju, se kaže predvsem pri tem, ko otroci v šoli poslušajo pravljice. Tisti, ki so prebrali veliko knjig, bodo videli, oziroma bodo razumeli, kakšne so na primer mačehe, kakšna je narobe pravljica ter kakšne so princeze. Tisti, ki niso poslušali, brali, bodo imeli težave z razumevanjem, saj ne bodo razumeli bistva dogajanja v pravljici. Kar sicer niti ni tako narobe, vendar bodo potem pri obravnavi, obnovi pravljice lahko aktivno sodelovali samo tisti, ki so pravljice brali (Kordigel, 2008).

1.3.3 Nižja izobraženost v družini

Glede na to, da ne živimo v svetu samo izobraženih ljudi, se srečujemo tudi s manj izobraženimi. V takšni družini so bralne navade zelo minimalne. Zaradi nižje izobraženosti starši nimajo veselja, da bi brali, ker jim to lahko predstavlja neke vrste napor, saj njihove bralne izkušnje niso tako zelo dobre. O takšnih družinah se hitro razširi mnenje, da se izobrazba in znanje ne uvrščata v glavne prioritete v življenju.

So pa med njimi tudi takšne družine, ki izobraženost otrok spodbujajo in zelo cenijo, saj na tak način vidijo rešitev in izhod iz revščine. Vendar pa jim življenjske okoliščine ne dopuščajo, da bi svoje otroke lahko pripravili na boljšo pripravljenost za šolanje (Knaflič, 2009b).

1.3.4 Višja izobraženost v družini

V tistih družinah, kjer je stopnja izobraženosti višja, se kaže to tudi pri opismenjevanju otrok, saj jih lahko motivirajo za učenje in jih uvajajo v šolsko delo. Tisti odrasli, ki se zavedajo pomena branja, začnejo že zelo zgodaj pri svojih otrocih ustvarjati pogoje, ki ugodno vplivajo na razvoj pismenosti. Pomembno je, da otroci vidijo svoje starše posegati po knjigah, da jih vidijo kako uživajo ob branju, hkrati pa s tem starši posegajo tudi v učenje različnih spretnosti že pred vstopom v šolo.

Starši, ki so bolj izobraženi in imajo visoko raven pismenosti, imajo izredno velik vpliv na svoje otroke, saj so ti bolj dejavni pri prenašanju bralnih navad in bralne kulture na svoje otroke (Knaflič, 2000).

1.4 DRUŽINSKA PISMENOST V PREDŠOLSKEM OBDOBJU

»Otroku že v zgodnjih letih beremo, pripovedujemo in se z njim pogovarjamo. To je edina možnost in pot, kako naj otrok spozna, kaj vse se tako na čustveni kot socialni ter spoznavni ravni skriva v pripovednih ali zapisanih besedah, zgodbah, pripovedih ali pravljičah. Z odkrivanjem sveta iz knjig pa laže spoznava pravi svet« (Marjanovič Umek, Zupančič, 2003a, str. 22).

1.4.1 Branje in pripovedovanje v času otrokovega razvoja

Otrok se že od rojstva miselno in govorno odziva na dogajanja v svojem okolju. Zaradi tega je pomembno, kakšno je to okolje in kaj vse je v njem. Pomembno je tudi, kako se starši odzivajo na otrokovo vedenje in komuniciranje. Za otroka si je

potrebno vzeti čas, se z njim pogovarjati, zapeti pesmico, pripovedovati, ob tem pa je pomembno, da uživamo skupaj z otrokom.

Z branjem in pripovedovanjem knjig hitro povežemo otrokov razvoj govora. Različna psihološka orodja in družbene oblike vedenja posredujemo na otrokov način, to je lahko tudi skozi pripovedovanje oziroma branje zgodb, pravljic.

Pomoč odraslih oziroma bolj kompetentnih vrstnikov vpliva na otrokov razvoj, ki poteka od opravljanja določene dejavnosti do samostojnega obvladovanja te dejavnosti. Bolj kompetentna oseba je lahko odrasla oseba oziroma vrstnik, ki ima nekoliko bolj razširjeno in obsežnejše znanje. Otrok je ob pomoči odraslega ali starejšega otroka sposoben zgraditi hišo iz lego kock, česar sam verjetno še ne bi mogel storiti, saj še ni dovolj sposoben. Z opazovanjem bolj kompetentne osebe, kako to stori, potem otrok sledi njenim navodilom in ob njeni pomoči uspe doseči več, kot je trenutno sposoben.

Ob pomoči otrok izvaja različne dejavnosti bolj učinkovito, kot pa če bi se sam lotil dejavnosti, s tem pa lahko deluje, kot bi rahlo prehiteval svoj razvoj (Marjanovič Umek, Zupančič, 2003a).

1.4.2 Starši vzgajajo bralca v družini

Starši so otrokovi prvi učitelji. Za majhnega otroka družina pomeni okno v svet. Skozi oči družine spoznava svet, ki ga obkroža in v katerem živi.

Če je družina znala prisluhniti otrokovim željam in potrebam, je otrok lahko ugotovil in si pridobil izkušnjo o tem, da je svet, ki ga obkroža, varen in prijazen. Posledično zaradi tega otrok postaja čedalje manj odvisen od svojih staršev in vedno bolj samostojen.

Starši pri opravljanju starševske vloge jemljejo izkušnje iz svojega otroštva in jih obnavljajo tudi pri svojih otrocih. Z nekaterimi izkušnjami si lahko pomagajo pri vzgoji otrok, z vsemi pa si vsekakor ne morejo pomagati, saj se je v času med njihovim otroštvom in otroštvom njihovih otrok veliko spremenilo.

Spreminjajo se tudi zahteve, ki jih pred starše postavljajo družbene spremembe in zaradi tega se spreminja tudi odgovornost staršev, ki vedno bolj narašča. Izobraževanje otrok postaja vedno bolj pomembno, saj starši v njem vidijo

zagotovilo za otrokovo nadaljnje življenje. Vsekakor starši skušajo za svoje otroke narediti najboljše, še posebno če niso imeli možnosti, da bi se izobraževali. Zato skušajo storiti vse, da svojim otrokom omogočijo izobraževanje.

1.4.3 Pomen branja v predšolskem obdobju

Otroka starši v svet pismenosti uvajajo že mnogo pred vstopom v šolo. K temu jih spodbuja predvsem zanimanje in radovednosti otrok. Starši lahko s svojim ravnanjem že zelo zgodaj vplivajo na otrokov odnos do knjige.

Uspešnost opismenjevanja otrok v šoli, povezana z uspešnostjo branja in pisanja, močno vpliva na to, koliko je bil otrok v predšolskem obdobju deležen branja in kakšno je bilo družinsko okolje, ali so v njegovi družini brali in ga k temu spodbujali ali ne.

Skupno branje knjig otroku v predšolskem obdobju ima odločilen vpliv, tako na obdobje predčasnega opismenjevanja, govorni razvoj kot tudi na vse nadaljnje bralne dosežke. Ker otroci zelo radi posnemajo odraslega, je priporočljivo, da otrok vidi odraslega s knjigo v roki med branjem, saj bo videl, da je to nekaj zanimivega in prijetnega in bo tako tudi sam začel posnemati odraslega in bo vzel knjigo v roke. Pomembno je, da otrok vidi tiste, ki jim zaupa, jih občuduje in ceni, med branjem. To so lahko poleg staršev tudi vzgojitelji, vrstniki ter tudi medijske osebnosti. (Hromin, 2010)

Raziskave o družinski pismenosti so pokazale, da ima pismenost, ki so jo dosegli starši, zelo velik vpliv na to, kolikšno raven pismenosti bodo dosegli njihovi otroci. Otroci namreč v večini primerov dosežejo raven pismenosti, ki so jo dosegli tudi starši. Pri tem pa so podobne tudi bralne navade otroka tistim bralnim navadam, ki potekajo v družini.

S tem ko starši že zelo majhnemu otroku pokažejo slikanico, lahko otroka preko slik naučijo novih besed; večina dobrih ilustracij vsebuje veliko podrobnosti, ki jih otrok odkriva, hkrati pa se nauči tudi, kako se kaj imenuje.

Med branjem lahko starši vprašajo otroka, če vse razume, če česa ne razume, pa mu lahko neznane besede starši razložijo. S tem ko otroka med branjem

sprašujemo, lahko tudi preverjamo, ali nam otrok sledi ali ne. Poleg tega pa se otroku bogati besedni zaklad in na koncu otrok prebrano besedilo lažje razume.

Z branjem knjig otroka seznanjamo s knjižnim jezikom, saj ga v domačem okolju manj uporabljamo, ker prevladuje narečni jezik. Knjižni jezik pa je pomemben, saj ga uporabljajo v vrtcu in v šoli.

Bogatenje besednega zaklada je za otroka zelo pomembno, saj ima pri poznejšem učenju branja in pisanja manj težav. Ker pa otrok pozna in razume več besed, se jih hkrati lažje nauči brati in pisati. Ko ima otrok pridobljeno znanje, ima manj težav z razumevanjem in zapomnitvijo dogajanja v knjigi, hkrati pa bo osvojil še več novih besed.

Poskrbeti moramo, da branje knjig ne bo pomenilo samo pridobivanje znanja, ampak da beremo zato, ker se ob tem sprostimo, kasneje pa se o prebranem lahko pogovarjamo s celotno družino (Knaflič, 2003b).

1.5 DEJAVNOSTI, KI SPODBUJAJO DRUŽINSKO PISMENOST

»Družinske izkušnje s pismenostjo se razlikujejo po vrsti dejavnosti, ki jim v družinah namenjajo pozornost, kot tudi po načinu, kako jo izvajajo« (Grginič, 2006, str. 12).

Sodelovanje staršev mora biti sestavni del predšolskih in šolskih programov, s tem pa je priporočljivo, da komunikacija med domom in šolo poteka v obeh smereh (Grginič, 2006).

»Ključna elementa družinskega opismenjevanja sta skupne bralne aktivnosti in pozitivna motivacija« (Knaflič, 1999b, str. 18).

1.5.1 Motivacija za branje v družini

Motivacija spodbudi, da se bralci naučijo brati in branju namenijo del svojega časa. Na zavzetost bralcev lahko vpliva vrsta različnih socialnih in kulturnih dejavnikov, ki vplivajo na motivacijo za branje ter na čustvene vidike bralne pismenosti. Zelo veliko vlogo pri razvoju pozitivnega odnosa do branja in interesa

za branje odigra otrokova družina. Raziskave kažejo na to, da je zelo pomembno, da so že v predšolski dobi vidni vzori odraslih, ki zelo radi berejo, da jim je branje v užitek, da otroka obkrožajo knjige, da je branje povezano s čustveno ugodnimi izkušnjami. Pomembno je, da odrasli otrokom z navdušenjem približajo branje in učenje branja.

Za razvoj motivacije za branje je pomembno, da ima otrok pozitivne izkušnje z branjem, kar pomeni, da so mu starši veliko pripovedovali in da je imel veliko izkušenj s poslušanjem že od najzgodnejšega otroštva naprej. Ključnega pomena je, da otroci sami občutijo pozitivne učinke poslušanja, ko mu starši berejo pravljice. Branje moramo v vrtcu in v šoli vključiti v urnik kot pomemben del dneva, saj bodo le na ta način otroci branje cenili in bo zanje tudi pomembno sredstvo za učenje in za užitek. Ena najbolj učinkovitih metod ustvarjanja dobrih bralcev, ki bodo potem brali vse življenje, je branje otrokom.

Posledica branja otrokom v najzgodnejšem otroštvu je, da se bodo otroci zaradi različnih motivov, ki so se mu dogajali v otroštvu, odločali za branje. Nekateri bodo brali zato, ker so radovedni in bodo želeli skozi branje izvedeti čim več zanimivega, se naučiti nekaj novega o svojih priljubljenih temah.

Za druge otroke pa bo lahko branje predstavljalo izziv in bodo zaradi tega imeli radi zapletene in zahtevne zgodbe.

Spet drugi bodo brali zato, da se bodo lahko potem o knjigah pogovarjali in si izmenjavali mnenja s prijatelji.

Nekateri otroci pa žal berejo samo zato, da ustrezijo učiteljici, staršem in se s tem prilagodijo večini v razredu.

Branje pa bo lahko za nekatere predstavljalo tudi tekmovanje. To se največkrat zgodi pri opravljanju bralne značke, zaradi česar nekateri zelo hitro preberejo knjige, da jo čim prej opravijo.

Pri branju je potrebno upoštevati, da moramo bralce pohvaliti, saj je to zelo prijeten občutek, ko učitelj pohvali otroka, hkrati pa je to tudi motivacija za nadaljnje branje knjig. Otrok se bo zavedal, da ne bere zato, ker mora, ampak zato, ker se bo potem prijetno počutil (Bucik, 2003).

1.5.1.1. Notranja motivacija

Notranja motivacija se nanaša na posameznikovo notranjo željo in zavzetost. Ne glede na to, ali ima aktivnost zunanjo vrednost ali ne, bo otrok notranje motiviran za branje. Notranje motiviran otrok bo sam izbral knjige, ki jih bo bral v prostem času tako v šoli kot tudi doma.

Ko tak otrok začne brati, velikokrat izgubi občutek za čas, ker je popolnoma zatopljen v branje. Notranja motivacija se razvije zaradi posameznikovih želja in izkušenj za branje, saj bralec pri branju uživa (Bucik, 2003).

1.5.1.2. Zunanja motivacija

Zunanja motivacija se nanaša na vse dejavnike, ki se dogajajo zunaj narave. Otrok bere zato, da bi dobil točke oziroma priznanje, s tem je motiviran s spodbudo, ki mu jo je dala vzgojiteljica ali učiteljica. Med zunanje spodbude za branje spadajo priznanje, želja, da ustrezemo odraslim, dobivanje dobrih ocen. Ti cilji so močni, saj so vidni takojšnji učinki, vendar so tudi kratkoročni, saj ta motivacija ne traja dolgo in zaradi tega ne bodo otroci nič bolje notranje motivirani.

Ko otroci dosežejo cilj, bralna aktivnost preneha potekati. Da se bralna aktivnost nadaljuje, je nenehno potrebno postavljati nove in nove cilje (Bucik, 2003).

Raziskave, ki niso natančno opredeljene, vendar se mi zdi podatek zanimiv, kažejo, da tisti otroci, ki radi berejo, prihajajo iz takšnih družin, kjer se doma veliko bere in na tak način spodbujajo branje tudi pri svojih otrocih. Ljudje namreč zelo radi počnejo stvari, ki jih lahko delijo z drugimi. Če so v manjšini, so stvari manj zanimive, saj jih ne morejo z nikomer deliti, če pa jih že delijo, ostali ne bodo vedeli, o čem govorijo.

Ko skrbimo za aktivnosti ob branju, moramo poskrbeti, da te niso prezahtevne oziroma prelahke. Na podlagi tega bodo otroci brali ustrezno zahtevne knjige.

»Otrokov zgodnji interes za branje je pomemben za njegove kasnejše bralne izkušnje« (Bucik, 2003, str. 114).

Otroka bo branje začelo zanimati in veseliti, ko bo v knjigah našel nekaj, kar ga bo veselilo, ko ga bo knjiga zaradi svoje vsebine pritegnila in si bo potem zaželel še več podobnih izkušenj (Bucik, 2003).

1.5.2. Dejavnosti, povezane s pismenostjo

Znotraj družine se pojavljajo različne dejavnosti, ki so povezane s pismenostjo. Nekatere izmed teh dejavnosti so gledanje televizijskih oddaj, prebiranje revij, družinska praznovanja, hobiji (konjički) ter druge (Grginič, 2006).

Prav tako se otroci srečajo s pismenostjo tudi pri branju napisov, navodil, časopisov, kuharskih receptov, pisanju nakupovalnih listkov, zapisovanju števil, elektronskih sporočil, pisanju voščilnic. Nekatere druge dejavnosti pa so povezane tudi s kulturo posameznega okolja. To je lahko praznovanje rojstnega dne, družinskih praznikov, verskih praznikov, obredov idr. Vse te dejavnosti namreč vključujejo tako branje kot tudi pisanje (Knaflič, 2009b).

1.5.2.1. Pisanje nakupovalnega listka

Ena izmed zelo uporabnih in pogostih dejavnosti je pisanje nakupovalnega listka. Ko doma pišemo nakupovalni listek, je pomembno, da v to vključimo tudi otroka. Glede na to, kako ga bomo motivirali in koliko ga bomo vključili v pisanje, je odvisno, koliko bo otrok s tem pridobil. Seveda je potrebno pri vključevanju otroka upoštevati starost, razvoj, temperament in interes, pomembne pa so tudi okoliščine. Ko nakupovalni listek nastaja, lahko otrok pri tem sodeluje ter opazuje, kaj smo si zapisali na listek ter kako smo si zapisali. Ko smo v trgovini, nam lahko nato otrok pomaga pri iskanju stvari, ki smo jih doma napisali na listek. V začetnem obdobju je poudarek predvsem na vizualni pismenosti. Otroka lahko prosimo, naj nam prinese mleko. Natančno ga opišemo ter povemo, kakšen je napis na embalaži. Verjetno se bo prvič otrok zmotil in prinesel napačnega, vendar nič zato. V tem primeru opozorimo na to, da je prinesel napačno mleko, in podamo še bolj natančna navodila, lahko pa ponudimo pomoč pri iskanju. Ko najdemo pravo mleko, otroku razložimo, da vedno kupimo mleko, ki ima moder napis MU. Otrok si bo napis dobro zapomnil, in ko ga bomo naslednjič prosili, naj nam ga prinese, bo prinesel pravega. Zapomnil si bo namreč barvo in napis, kar predstavlja vizualni besedni zaklad.

Ko otroka vključujemo v nakupovanje, ga seznanjamo z dejstvi, povezanimi s pismenostjo, hkrati pa ga opozorimo na to, da kupujemo, kar potrebujemo, in ne le tisto, kar nam je všeč.

Pisanje nakupovalnega listka ni edina dejavnost, v katero lahko vključimo otroka. Vsako leto je namreč potrebno napisati tudi pismo Miklavžu, Božičku ali dedku Mrazu. Tudi k pisanju pisma lahko vključimo otroka. Seveda ni nujno, da otrok že zna pisati, ampak lahko tudi z risbo otrok »napiše«, kaj si želi. Če ga spodbujamo k temu, se bo zavedal, da ni nujno, da pozna črke, da lahko napiše pismo, ampak da tudi slika lahko izraža besedo.

Podobna zgodba je tudi pri pisanju vabila za rojstni dan. Starši se lahko z otrokom posvetujejo, koga vse bo povabil na rojstni dan. V primeru, da otrok zna pisati, naj sam napiše, koga bi povabil, v primeru da otrok še ne zna pisati, naj osebe, ki jih želi imeti na svoji zabavi, nariše. Za vsako osebo bo verjetno narisal določeno značilnost, tako da se bo vedelo, da je narisal babico, dedka, strica, teto ter druge. Vsekakor je pomembno, da otroka vključujemo na vse možne načine, v dejavnosti, ki so povezane s pismenostjo. Naj se zaveda, da lahko sporoča tudi s pomočjo risbe (Knaflič, 2009b).

1.5.2.2. Pisanje voščilnice

Pisanje voščilnice je tudi ena izmed dejavnosti, ki otroka vključuje v seznanjanje s pismenostjo že v predšolskem obdobju. Otroke je namreč potrebno vključevati v čim več dejavnosti, povezanih s pismenostjo. Za rojstni dan lahko na primer dedku oziroma babici napiše voščilo na voščilnico. Pri tem mora upoštevati, da je točno določen del, kamor napišemo naslov, ime in priimek prejemnika, to napišemo na kuverto, na točno določen del voščilnice napišemo vsebino. V našem primeru je to voščilo za rojstni dan. Ko je voščilo napisano, se moramo podpisati, napisati moramo kraj in datum. Opozoriti je potrebno, da mora biti pisava čitljiva, popravljanje in črtanje v voščilnici namreč ni zaželeno. Na koncu je potrebno pritrditi še znamko na točno določeno mesto na kuverto, nato jo lahko odnesemo v nabiralnik oziroma jo lahko kar osebno dostavimo babici ali dedku. S tem ko smo napisali voščilnico babici ali dedku, pa moramo otroku razložiti, da se ne smemo pri vsakem voščilu enako izražati. Če napišemo na primer njegovi vzgojiteljici v

vrtecu, moramo naslovnika drugače nasloviti, namesto živijo napišemo spoštovani. Prav tako moramo tudi na koncu uporabiti vljudnejši pozdrav, kot je na primer s spoštovanjem. S tem se otrok navaja, da niso vsi sogovorniki, naslovniki enakovredni obravnavani (Knaflič, 2009b).

1.5.3. Družinsko branje

Glasno branje otrok v družinah naj bi potekalo že od rojstva in vse do 12. leta, ko že nekaj let tudi samostojno bere. Branje knjig, pravljic naj bi postalo obred, kar pomeni, da poteka vsak dan ob isti uri na istem mestu. Če je to po večerji, bo otrok točno vedel, kaj sledi potem, ko se bo najedel, in bo točno vedel, kam se mora usesti. Branje lahko poteka v dnevni sobi, lahko kar v otroški sobi na postelji tik pred spanjem. Mlajšim otrokom lahko berejo bratje, sestre, starši, babica, dedek. Najbolj pomembno je to, da branje poteka vsak dan, da postane branje knjig prijetna navada, ki nas iz realnega sveta odpelje v čisto drug, pravljичen svet. Ko beremo mlajšim otrokom, jih lahko držimo tudi v naročju, saj se v objemu otrok počuti varno. S tem, ko poteka skupno večerno branje pravljic, otrok pridobiva prve bralne izkušnje, »bere« namreč naslove, podnaslov, razbere dogajanje iz slik.

Velikokrat pa se zgodi, da ko otrok začne brati sam, starši počasi prenehajo z branjem. Vendar se to ne sme zgoditi. Starši ne smejo izgubiti interesa za knjige in branje otrok, ker bo potem to vplivalo tudi na otroka, ki bo mislil, da zdaj, ko zna brati sam, branje ni več tako zanimivo in potrebno. Še vedno je potrebno spodbujati otroka k branju; da je bolj zanimivo, se lahko zamenjajo vloge bralca. Namesto da berejo starši, lahko otrok bere staršem ter s tem vadi branje, kar ga pripelje tudi do tega, da začne tekoče brati, kasneje pa tudi začne brati z razumevanjem prebranega.

Znano je, da družinska vnema branja pojenja z otrokovim vstopom v šolo, še zlasti v času, ko otrok začne sam brati. To se ne bi smelo zgoditi, saj potem počasi pojenja tudi otrokova vnema za branje. Bolj ko se otroci upirajo branju, slabše je, ker jim branje knjig predstavlja napor in ne nekaj, kar je prijetno (Grginič, 2006). Staršem, ki ne berejo, je potrebno razložiti, da je branje koristno, saj si z njim bogatimo življenje. Če bodo brali otrokom, bodo hkrati bogatili tudi sebe in svoje razmišljanje. Branje nas odpelje v čudežne svetove, umaknemo se od hitrega

tempa našega življenja, branje nam omogoča, da se umirimo in zbistriamo naše misli. Branje otrokom ne sme biti nekaj, kar nas ovira v našem dnevnem načrtu, ampak nekaj, kar nas poveže z otrokom, na ta način kakovostno preživite skupen čas z otrokom. (Jamnik, 2002)

Skupno branje z otrokom je izrednega pomena, saj se na ta način pogovarjamo z otrokom, kakovostno je preživet prosti čas, poleg tega tudi otrokom veliko pomeni, če starši preživijo več časa z njimi, da si vzamejo čas za druženje. Poleg tega ob branju lahko nastajajo tudi nove izmišljene zgodbe, ki lahko vpletajo zgodbe iz družinskega življenja. Predvsem je potrebno k branju spodbuditi tiste starše, ki sami ne berejo veliko ali sploh ne berejo. Opozoriti jih je potrebno, da pri branju otroku ne gre samo za dejansko branje besedila, ampak je vključeno tudi opazovanje in opisovanje ilustracij, razlaganje neznanih besed, na koncu pa seveda sledi tudi pogovor o prebranem besedilu in podoživljanje zgodbe. (Jamnik, 2002)

Starše je potrebno spodbuditi, da bi bilo spodbudno literarnoestetsko okolje prisotno v veliki večini družin. Takšno okolje lahko spodbudimo z različnimi metodami branja. Dr. Metka Kordigel Aberšek (2008) v knjigi Didaktika mladinske književnosti navaja kar nekaj metod, ki spodbujajo branje.

Metode, s katerimi lahko spodbujamo branje, so:

- »metoda večkratnega branja istega besedila,
- metoda branja v nadaljevanjih,
- metoda družinskega branja,
- metoda branja na deževen dan ter
- metoda žepne pravljice« (Kordigel, 2008, str. 88–93).

1.5.3.1. Metode, ki spodbujajo družinsko branje

»Metoda večkratnega branja istega besedila« (Kordigel, 2008, str. 88) zahteva, da bi starši svojemu otroku določeno pravljico prebrali tolikokrat, kolikokrat si jo zaželi slišati. To se lahko zgodi dvakrat, trikrat, lahko pa kar nekaj dni zaporedoma želijo slišati isto pravljico. S tem ko otroka upoštevamo in mu pravljico pripovedujemo znova in znova, bo dobil otrok veselje do poslušanja,

kasneje, ko pa bo pravljico res že slišal mnogokrat, pa se bo verjetno sam odločil za pripovedovanje. Z večkratnim poslušanjem si bo otrok vsebino zapomnil tako dobro, da jo bo lahko samostojno pripovedoval staršem s pomočjo »branja« ilustracij.

Večkratno poslušanje iste pravljice deluje pomirjevalno. Otroci zaradi tega zelo uživajo ob večkratnem poslušanju pravljice, saj vedo, da se ne bo zgodilo nič nepredvidljivega, ampak vedo, da si dogodki sledijo v določenem zaporedju (Kordigel, 2008).

»Metoda branja v nadaljevanjih« (Kordigel, 2008, str. 90) zajema predvsem daljša prozna dela, ki imajo več smiselnih poglavij, ki se med seboj povezujejo. Branje si lahko smiselno razdelimo tako, da vsak dan preberemo eno ali dve poglavji, odvisno od tega, kako obsežno je poglavje. Vedno, ko se odločimo za takšen način branja, je potrebno otrokom povedati, da bo branje potekalo vsak dan ob približno isti uri, tako da bo tudi otrok pripravljen na branje. Potrebno jih je opozoriti na to, da se bo prebralo točno eno poglavje, ker drugače lahko otroci začnejo izsiljevati z branjem še enega poglavja in še enega. Potem pa se branje verjetno zelo težko prekine. S tem, ko pa branje prekinemo po točno določenem času, spodbudimo otrokovo zanimanje za nadaljevanje branja naslednji dan, ker ga zanima, kaj se bo zgodilo v nadaljevanju (Kordigel, 2008).

»Metoda družinskega branja« (Kordigel, 2008, str. 91) predstavlja neke vrste presežek otrokovega šolskega okolja, kjer se načeloma razvija knjižna vzgoja. Ko pa se knjižna vzgoja prenese tudi v domače okolje, v družino, se največkrat postavi vprašanje o preobremenjenosti otrok. Vendar s tem, ko družina bere pravljice, otrok ni preobremenjen, ampak je to za otroka koristno, saj se z branjem srečuje tudi v domačem okolju in ne samo v šoli. Ko se otroci odločijo za branje otrokom, se otroci največkrat ne pritožujejo.

Takšno sodelovanje pri branju v družini je zelo pomembno in pozitivno, saj s tem otroku približamo branje knjig in hkrati ohranjamo pozitiven odnos do bralnega časa. Potrebno je preseči negativen odnos do knjig ter tudi do branja, ki se največkrat oblikuje pri otrocih, pri katerem v družini nihče ne bere (Kordigel, 2008).

»Metoda branja na deževen dan« (Kordigel, 2008, str. 92) je izredno zanimiva metoda, ki lahko še tako turoben, deževen dan polepša z branjem knjig. Ker smo v času, ko vedno vsi hitimo in se izgovarjamo na to, da nimamo časa, je deževen dan idealen za to, da ga izkoristimo za branje knjig. Znano je, da se večina družin ob deževnem dnevu sede pred televizijo, mame največkrat opravljajo dela, ki jih še niso opravile, otroci pa se največkrat igrajo. Ker pa je branje prav tako pomembno kot računanje, lahko deževne dni izkoristimo za branje pravljic, knjig. To lahko postane zelo prijetna navada, ki bo družino ob vsakem deževnem dnevu združila z branjem. Zato je potrebno spodbuditi otroke in tudi starše, da ne sedejo pred televizijo ali pred računalnik, ampak raje vzamejo v roke knjigo in jo skupaj z otrokom preberejo. Ni nujno, da se berejo samo pravljice, otrokom lahko približamo tudi debelejšje knjige, ki nimajo veliko ilustracij, vendar so lahko kljub temu izredno zanimive za branje (Kordigel, 2008).

»Metoda žepne pravljice« (Kordigel, 2008, str. 93) je metoda, ki je uveljavljena predvsem v šoli v nižjih razredih, največ v prvem triletju. Otroci pri tej metodi najprej poslušajo pravljico, ki jim jo pripoveduje učiteljica. Nato pa si jo sami »zapišejo« na list papirja, ki je lahko razdeljen na več prostorčkov. Lahko so štirje, lahko pa jih je tudi več. Pravljico si »zapišejo« s pomočjo ilustracij, ki predstavljajo posamezen dogodek v pravljici. Ko zaključijo s »pisanjem« vsebine pravljice, list zložijo in si ga spravijo v žep. Ta metoda je pomembna z vidika družinskega branja predvsem zato, ker jo morajo doma pripovedovati staršem, babici, bratu, sestri, skratka čim več osebam. Za vsako pripovedovanje pa si označijo, da lahko potem učiteljici pokažejo, kolikokrat so jo pripovedovali. Ta metoda je zelo primerna za tiste otroke, ki imajo težave z nastopanjem, saj s pripovedovanjem izgubijo vsaj malo treme, hkrati pa se izpopolnjujejo v pripovedovanju. Zato je pomembno, da starši sodelujejo in otroke spodbujajo k večkratnemu pripovedovanju pravljice (Kordigel, 2008).

»Starši spoznavajo, da ima družinsko prebiranje in pripovedovanje zgodb predšolskim otrokom velik pomen za njihov odnos do knjige, saj gre za interaktivno dejavnost, ko starši skupaj z otroki konstruirajo razumevanje zgodbe« (Mohor, 2011, str. 16).

1.5.4. Obisk knjižnice

Obisk knjižnice je ena izmed pomembnejših dejavnosti, saj so udeleženi tako starši kot tudi otroci. Otroci se na ta način že zelo zgodaj seznanijo s knjižnico in knjigami, pravljicami, ki jim jih berejo starši oziroma vzgojitelji.

Tudi knjižničarji spodbujajo družinski obisk knjižnice. Obisk knjižnice priporočajo knjižničarji že zelo zgodaj, že v predbralnem obdobju, saj želijo, da bi knjiga spremljala otroka že vse od rojstva dalje ter seveda tudi v nadaljnjem življenju.

S srečevanjem s knjigo skušajo pritegniti tudi vrtce ter s pomočjo vzgojiteljic in vzgojiteljev privabiti starše in otroke v knjižnico. Starše je namreč potrebno prepričati, da naj otroke vključijo v knjižnico čim prej, najbolje še pred vstopom v knjižnico. Obdobje med 4. in 6. letom starosti je namreč najbolj primerno in pomembno za začetek rednega srečevanja s knjigo.

Knjižnice organizirajo sodelovanje z vrtci, in sicer z utečeno bibliopedagoško obliko *vrtec na obisku v knjižnici*. Ta oblika povezuje knjižničarje in vzgojitelje v skupnem prizadevanju, da bi otrokom čim prej in na kar se da prijeten način približali knjige in knjižnico. Hkrati pa na posreden način vplivajo na otrokove starše, da bi knjižnico začeli redno obiskovati tudi z družino. Večina otrok navdušeno prihaja domov ter staršem razlaga, da so bili v knjižnici. Vendar pa se starši in družine med seboj razlikujejo, saj nekateri knjižnice ne obiskujejo redno. Nekatere družine se v knjižnici ne znajdejo najbolje, in zato potrebujejo malo več spodbude in pomoči kot druge družine. Marsikatera družina ni seznanjena s tem, kaj vse ponuja knjižnica, in ne vedo, da je večina storitev v knjižnici brezplačna.

To so največkrat družine, ki se bojijo spoznati novo socialno okolje, hkrati pa knjižnice niti ne jemljejo kot neko samoumevno dejavnost in se ne zavedajo, da lahko obisk knjižnice predstavlja nekaj prijetnega, sprostitvenega tako za starše kot tudi za otroke.

Za manj izobražene družine vstop v knjižnico predstavlja strah pred tem, da se ne bodo znašli, da bodo njihovi otroci kaj strgali, uničili, se ne bodo znali obnašati. Vendar je takšen strah popolnoma odveč, saj so v knjižnici bibliotekarji, delavci, ki pomagajo pri iskanju knjig, seznanjajo z organizacijo knjižnice, vsekakor so v

veliko pomoč osebam, družinam, ki v knjižnico zaradi različnih razlogov ne prihajajo tako pogosto.

Vsi v knjižnici si prizadevajo, da bi knjižnica predstavljala občutek sprejetosti (Mlakar, 2009).

1.5.4.1. Dejavnosti, ki potekajo v knjižnici

Ena izmed dejavnosti v knjižnici je bralni krožek. V bralnem krožku je glavni namen druženje in pogovor o prebrani knjigi. Takšno srečanje je namenjeno predvsem izmenjavi mnenje o prebrani knjigi, spletejo se lahko tudi prijateljske vezi. Predvsem učenci se pogosto odločajo za branje knjig na podlagi izkušenj sošolcev je določeno knjigo že prebral. Na podlagi izkušenj o prebranem se širi branje dalje. Poleg tega poteka v okviru krožka tudi sodelovalno učenje, velikokrat pa tudi delo tudi v skupinah. Vključeno je tudi medvrstniško sodelovanje, kar pomeni, da starejši otroci berejo mlajšim otrokom in ta način starejši otroci sodelujejo pri skupnem branju (Hromin, 2010).

1.5.4.2. Knjižnice in bralna značka

V knjižnicah naj bi bilo dostopno raznovrstno gradivo. S tem, ko knjižnice ponujajo različna gradiva, se otroci navajajo na izposajo knjig v knjižnicah, urejajo tudi bralni kotiček v razredu, s katerim se lahko posredno vpliva na otrokov odnos do branja. Poleg javnih knjižnic imajo velik pomen tudi šolske knjižnice, v katerih si lahko otrok izposoja knjige, ki so mu všeč. Vse več pa je tudi razrednih knjižnic, kar pomeni, da imajo otroci v razredu neke vrste knjižnico, v kateri si lahko knjigo izposodijo. Prednost takšne knjižnice je, da otroci do zelene knjige pridejo takoj, ni se potrebno ozirati na odpiralni čas. Ko se otroku zahoče branja, si v razredni knjižnici izposodi knjigo, jo prebere ter nato vrne nazaj na svoje mesto. Takšne razredne knjižnice se velikokrat imenujejo tudi bralni kotiček (Hromin, 2010).

Z odraščanjem otrok tudi izposoja knjig upada, zato dobro, da otroku povemo, da je izposoja knjig zelo pomembna za njegove dosežke. Poleg tega je potrebno nameniti tudi več pozornosti skupnemu obiskovanju knjižnic. Obiskovanje

knjižnice v zgodnjem otroštvu namreč pozitivno vpliva na nadaljnje obiskovanje knjižnice (Hromin, 2010).

1.5.4.3. Motiviranje staršev s strani vzgojiteljev

Na roditeljskem sestanku lahko vzgojiteljica pripravi podatke o tem, kako pridejo do knjižnice, pove knjižnični delovni čas, razloži, kje se nahaja oddelek za otroke, na kratko predstavi dogajanje v knjižnici. Starše lahko spodbudi tudi tako, da pokaže izdelke otrok, ki so jih delali v knjižnici. Na ta način bodo starši videli, kako so bili otroci v knjižnici sprejeti, kaj vse so tam videli in doživeli. Najbolj pa bo starše pritegnilo, če bodo obisk knjižnice opisali kar otroci sami, saj bodo na ta način starši videli, da so njihovi otroci v knjižnici uživali.

Vzgojiteljica lahko na sestanku predstavi tudi program, kako poteka ura pravljic, igralna ura s knjigo ter ostale različne dejavnosti, ki še potekajo v knjižnici.

Skratka, vzgojiteljica mora spodbuditi starše, da bi se udeleževali družinskega branja v knjižnici, saj je to zelo prijetna in pomembna izkušnja za otroke in za starše, ker je branje ena izmed pomembnejših dejavnosti (Mlakar, 2009).

1.5.4.4. Priprava knjižničarjev na družinski obisk knjižnice

Ko pridejo starši v knjižnico, sledi najprej kratka predstavitev knjižnice, hkrati pa se knjižničar pozanima tudi o tem, ali so starši, otroci že bili v knjižnici. Če so otroci že bili v knjižnici, lahko svojim staršem pokažejo, kje se nahajajo pravljice, knjige, ki so jih brali, ko so bili v knjižnici.

Poleg grobega opisa knjižnice pa bi bilo dobro, da se staršem razloži, kako se znajdejo v knjižnici, predstavi se lahko, kako so knjige urejene, zložene na police. Skratka, predstavitev naj bi bila prijazna, razumljiva vsem staršem, tudi tistim, ki so morda v knjižnici celo prvič. Če bo predstavitev knjižnice na prvem srečanju zapleteno predstavljena, bodo starši knjižnico zapustili popolnoma zmedeni in se verjetno ne bodo kmalu vrnil.

Če pa bo predstavitev knjižnice in seznanitev o delovanju knjižnice zanimiva, se jim bo obisk vtisnil v spomin kot nekaj prijetnega, kot nekaj, kar morajo še večkrat ponoviti.

Starše je potrebno seznaniti oziroma pripraviti do tega, da bo obisk knjižnice postal rutina, neke vrste tedenski obred, ki ga bodo izvajali skupaj z otrokom. Če bodo starši kazali zanimanje za obisk knjižnice, se bodo tega zelo kmalu navadili tudi otroci (Mlakar, 2009).

1.6 PROGRAMI, KI SPODBUJAJO DRUŽINSKO PISMENOST

Programi družinske pismenosti so ena izmed oblik, ki zajemajo različne izobraževalne pristope, s pomočjo katerih zvišujemo raven pismenosti pri vseh družinskih članih. Namenjeni so predvsem staršem, ki so manj izobraženi, saj so morali zaradi različnih razlogov šolanje predčasno zaključiti. Znanje, ki pa so ga takrat pridobili, je že nekoliko zastarelo oziroma delno pozabljeno. Poleg tega pa se spretnosti branja in pisanja v vsakdanjem življenju ne uporablja v tolikšni meri, da bi se spretnost ohranila oziroma obnavljala.

Cilj programov je izboljšati spretnosti branja in pisanja. Pomembno je tudi to, da se otroci in starši seznanjajo z bralnim gradivom. Programi morajo biti prilagojeni potrebam posameznih skupin staršev. Upoštevati je potrebno kulturne in socialne značilnosti družin (Knaflič, 2003a).

»Rezultati raziskave o pismenosti v Sloveniji so pokazali, da obstaja razmeroma velik delež odraslih, katerih bralne spretnosti so podpovprečne za današnji čas« (Knaflič, 2003a, str. 151).

Pri programih družinske pismenosti je poudarek na istočasnem učenju vseh družinskih članov. Pomembno je namreč to, da celotna družina enakopravno sodeluje v procesu učenja.

Prav tako je pomembno razvijanje družinske pismenosti, saj se pojavljajo spretnosti in dejavnosti, ki so povezane s pismenostjo skoraj povsod. Pojavljajo se v družini, v šoli, ko preživljamo prosti čas, na delovnem mestu ter v vseh ostalih oblikah družbene dejavnosti.

Od tega, kako dobro znajo otroci brati, pisati in računati, je odvisno, kako dober je njihov uspeh, saj so to temeljne spretnosti za pridobivanje znanja.

Učitelji in pedagoški delavci opažajo, da so v šoli sposobnejši tisti učenci, ki imajo starše z višjimi izobrazbami. Takšni starši se s svojimi otroki več ukvarjajo ter jim pomagajo tudi pri domačih nalogah. Vendar pa imamo na drugi strani starše, ki svojim otrokom ne morejo pomagati zaradi pomanjkljive pismenosti oziroma zaradi pomanjkanja celotnega znanja.

Na splošno pa vsi starši za svoje otroke želijo najboljše, kar pomeni, da želijo, da bi bili njihovi otroci bolj izobraženi, kot so sami, in si za to izredno prizadevajo (Knaflič, 2003d).

1.6.1 Opredelitev projektov družinskega branja

Projekti družinskega branja so razdeljeni v dve skupini.

V prvi skupini projektov je cilj družinskega branja razvijanje jezikovnih zmožnosti, kot sta bralna in pisalna spretnost ter premagovanje strahu staršev in otrok pred bralnim neuspehom.

»Pri nas se je dr. Livija Knaflič (2003) usmerila v program družinske pismenosti Beremo in pišemo skupaj (BIPS), in sicer na podlagi rezultatov raziskave o pismenosti v Sloveniji« (Grginič, 2006, str. 21).

»Program omogoča staršem učenje v skupini, kjer si lahko izmenjujejo izkušnje in dobijo ustrezne spodbude za delo. Domače naloge, ki jih dobijo starši na srečanjih, rešujejo skupaj z otroki« (Grginič, 2006, str. 22).

Starši so se za sodelovanje v projektu odločali prostovoljno.

V drugi skupini projektov pa so projekti z aktivnostmi ob družinskem branju, ki so usmerjeni v razvijanje bralnega razumevanja, oblikovanje bralnih strategij in razvoj jezikovne zmožnosti.

V Pionirskem domu v Ljubljani tako potekajo različne tedenske prireditve, ki jih imenujejo *Ura pravljic*. Namenjene so otrokom od četrtega leta dalje, hkrati pa ob istem času staršem teh otrok ponujajo različne pogovore o pomenu branja za otrokov razvoj ter tudi o tem, kako izbrati primerno literaturo za otroke.

Poleg prireditve *Ura pravljic* poteka v istem obdobju tudi prireditev *Igralna ura s knjigo*. S pomočjo pravljic, glasbe, lutk, ustvarjajo pravljичno vzdušje, za razvijanje določene teme pa uporabijo leposlovno ter drugo knjižnično gradivo (Jamnik, 1994).

»S projekti bi obogatili družinsko pismenost in jo približali otrokom, spodbudili bi sodelovanje med družino in vrtcem« (Grginič, 2006, str. 23).

1.6.2 Program Beremo in pišemo skupaj

Dobra šola in kakovosten pouk se izoblikuje s sodelovanjem staršev, pa čeprav so to klasične govorilne ure, roditeljski sestanki, odprte učne ure, različne delavnice s starši. Program Beremo in pišemo skupaj je program usposabljanja za življenjsko uspešnost (Rozman, 2006).

1.6.2.1 Potek usposabljanja učiteljev

Program usposabljanja za življenjsko uspešnost – Beremo in pišemo skupaj je pripravil Andragoški center Republike Slovenije pod okriljem Evropskega socialnega sklada, finančno podporo pa je ponudilo Ministrstvo za šolstvo in šport.

Na ta program so se prijavile tri učiteljice iz osnovne šole Šenčur, ki so v šolskem letu 2004/2005 uspešno zaključile program. Program je obsegal 118 ur organiziranega in neposrednega učenja v skupini. Udeleženci so v skupini pridobili dodatna znanja, ki so bila potrebna za izvajanje programa Beremo in pišemo skupaj (Rozman, 2006).

1.6.2.2 Udeleženci v programu

Raziskave so pokazale, da večji del odraslih v Sloveniji ne dosega ravni pismenosti, ki jo zahteva kompetentno vključevanje v sodobno družbo.

Raven pismenosti se znotraj generacij ohranja. Program družinske pismenosti lahko omili učinek medgeneracijskega ohranjanja pismenosti in s tem pripomore k zviševanju ravni pismenosti vseh družinskih članov. Za mnoge odrasle je program družinske pismenosti primerna pot za pridobitev temeljnih znanj in spretnosti, ki si jih zaradi različnih razlogov niso pridobili v začetnem izobraževanju.

Ciljna skupina programa so starši, ki imajo otroke v prvem triletju osnovne šole in se zaradi tega želijo usposablјati za pomoč svojim otrokom. V programu je glavni cilj razvijanje temeljnih spretnosti na ravni, ki ustreza staršem tako v vsakdanjem življenju kot tudi za pomoč otroku pri opismenjevanju. V času izobraževanja naj bi starši pridobivali temeljna znanja, povezana s pismenostjo, z iskanjem, izbiro informacij. Prav tako naj bi starši razvijali tudi socialne spretnosti, s čimer prispevajo k bolj demokratičnim odnosom med otroki in starši (Rozman, 2006).

1.6.2.3 Potek srečanj v programu

Učiteljice, ki so vodile program, so se morale pripraviti nekaj dni pred srečanjem, saj je bilo potrebno za vsako srečanje pripraviti načrt ter vse potrebno za izvedbo vsakega od srečanj. Program Beremo in pišemo skupaj obsega 13 do 15 srečanj oziroma traja 50 ur. Starši, ki so se vključili v program, so redno prihajali z otroki na srečanje.

Profesorica razrednega pouka Mateja Rozman (2006) je na kratko predstavila opis srečanj. Na prvem srečanju so se morali starši seznaniti z vsebino programa usposabljanja za življenjsko uspešnost – Beremo in pišemo skupaj. Starši pa so izrazili tudi svoja mnenja, pričakovanja in želje. Pri drugem srečanju so se starši in otroci srečali s knjižnico, saj je srečanje potekalo v knjižnici. Staršem in otrokom so skušale učiteljice približati knjigo in jih z različnimi vrstami literature spodbuditi k branju in pisanju. V programu so se posvetili tudi matematiki, saj je ta tudi povezana z branjem in pisanjem. Ko so se srečali z matematiko, je bil poudarek predvsem na reševanju besedilnih nalog, tako imenovanih nalog z razumevanjem, kjer se je zelo dobro videlo, kaj in koliko je otrok razumel, kar je prebral. Prav tako so se seznanili tudi z računalnikom, saj je uporaba računalnika v današnjem času nujna.

Sledili sta dve srečanja, pri katerih so morali otroci in starši raziskovati svoj domači kraj, zbirati in urejati so morali podatke, ki so jih potem morali uporabiti pri drugem srečanju. Pri drugem srečanju so namreč nadaljevali z izdelavo plakata. V obeh delih je bilo vključenih veliko bralnih, zapisovalnih in govornih zmožnosti. Kar so zapisali na plakat, so morali potem tudi ustno predstaviti.

V sklopu programa so obiskali tudi poštni center v Ljubljani, kjer so si lahko dobro ogledali, kaj se dogaja z našo pošto, razglednicami, preden jo dobimo na dom oziroma ko jo damo v poštni nabiralnik (Rozman, 2006).

Skratka - celoten program je bil izredno zanimivo zastavljen, kar pomeni, da so v njem uživali tako starši kot tudi otroci. Pomembno je bilo, da se udeleženci niso mogli naveličati obiskovanja programa, saj so na vsakem srečanju počeli nekaj drugega, seznanili so se z najrazličnejšimi dejavnostmi. Vendar pa je bolj pomembno, da so bili vključeni v program tudi starši, ker so le na takšen način spoznali, kaj in kako morajo delati s svojimi otroki, da branje in pisanje ne predstavlja problema.

Poleg vseh dejavnosti, ki so jih starši morali opravljati, je bilo ozračje sproščeno, poleg druženja z otroki pa je potekalo tudi druženje z ostalimi starši, s katerimi so si lahko izmenjali najrazličnejša mnenja (Rozman, 2006).

Kot pravi profesorica razrednega pouka Mateja Rozman (2006, str. 41): »Če so bili zadovoljni otroci in njihovi starši, ni razloga, da ne bi bile zadovoljne tudi učiteljice.«

1.7 IZOBRAŽEVANJE STARŠEV ZA SPODBUJANJE DRUŽINSKE PISMENOSTI

Znano je, da niso vsi starši enako izobraženi, zato je potrebno tiste starše, ki imajo slabšo izobrazbo, oziroma tiste starše, ki niso imeli možnosti, da bi se izobraževali, spodbuditi k temu, da se pričnejo dodatno izobraževati. V ta namen obstaja kar nekaj programov, katerih so ciljna skupina starši s slabšo izobrazbo, oziroma tisti starši, ki si želijo svoje znanje izpopolniti. Na Andragoškem centru Slovenije so v ta namen razvili programe z imenom UŽU, kar pomeni Usposabljanje za življenjsko uspešnost. Za starše, ki si želijo pridobiti izobrazbo oziroma dodatna znanja, s katerim bodo lahko pomagali svojim otrokom pri razvijanju pismenosti, so najprimernejši programi Most do izobrazbe, Beremo in pišemo skupaj (ta program sem bolj natančno predstavila že na straneh 23–25) ter program Jaz in moje delovno mesto (Andragoški center Slovenije).

1.7.1 Program: Most do izobrazbe

Ta program je namenjen predvsem manj izobraženim odraslim, ki pa si želijo nadaljevati s šolanjem. V ta program se lahko vključijo tudi tisti, ki se želijo ponovno izobraževati, vendar potrebujejo obnovitev znanja ter tudi pridobitev novega znanja za čim lažje sprejemanje in obvladovanje nove pridobljene učne snovi. Najpomembnejša stvar pri tem programu je, da nima pogojev za vpis, prav tako pa tudi ni pogojev za napredovanje. Za dokončanje programa je pomembno aktivno sodelovanje, udeleženci si morajo izdelati zbirno mapo, v kateri imajo shranjene vse dejavnosti in aktivnosti, ki so jih počeli na izobraževanju. Prav tako je pomembno, da ima udeleženec 80-odstotno prisotnost na vajah.

Cilji programa so: »Vseživljenjsko učenje (učenje učenja), socialne in državljanske kompetence, matematična kompetenca, sporazumevanje v maternem jeziku, sporazumevanje v tujih jezikih« (UŽU MI, 2011, str. 15–16).

1.7.2 Program: Jaz in moje delovno mesto

Ta program pa je namenjen staršem, ki si želijo izboljšati svojo usposobljenost za ohranitev trenutne zaposlitve oziroma zaradi iskanja nove zaposlitve. Lahko pa si pridobijo tudi osnovnošolsko ali poklicno izobrazbo. Ko udeleženci zaključijo s programom, so dovolj dobro usposobljeni, da ohranijo delovno mesto, hkrati pa so tudi bolj konkurenčni na trgu dela (Ileršič, 2007).

Tudi pri tem programu so cilji podobni kot pri prejšnjem, poudarek je na »vseživljenjskem učenju (učenje učenja), samoiniciativnosti in podjetnosti, splošni poučenosti (kulturna zavest in izražanje), digitalni pismenosti, matematični kompetenci« (UŽU MDM, 2011, str. 15–17).

1.7.3 Kaj svetovati staršem?

Znano je, da bi starši v večini primerov naredili vse za svoje otroke. Vendar niso vsi enako izobraženi, in tu nastane prvi problem. Ti starši se najverjetneje počutijo manj kompetentne od tistih, ki so bolj izobraženi. Vendar pa ni nujno, da znajo tisti, ki so izobraženi, primerno pomagati otroku. Pomembno je, da se v

obeh primerih razvija družinska pismenost, da je prisotno branje otrokom, da se otroka vključuje v vse dejavnosti, ki spodbujajo pismenost.

Starši naj bi se poleg domačega druženja ob knjigi udeleževali tudi različnih dejavnosti, ki potekajo v knjižnicah. Le-te si namreč zelo prizadevajo, da bi imeli čim več mladih obiskovalcev.

Bolj natančno sem si ogledala dejavnosti Mariborske knjižnice, Knjižnice Toneta Seliškarja v Trbovljah, Knjižnico Mileta Klopčiča v Zagorju ter Knjižnico Logatec. V vseh knjižnicah sem zasledila, da izvajajo uro pravljic, lutkovne predstave ter vse organizirajo obisk vrtca. Vse knjižnice imajo poleg teh dejavnosti tudi bralno značko tako za predšolske otroke kot tudi za osnovnošolske otroke. Kar pomeni, da imajo starši zelo pestro ponudbo. Poleg tega Mariborska knjižnica organizira tudi igralnice, razstave. Skratka, starši naj svoje otroke čim prej peljejo v knjižnico in jih včlanijo, da se bodo lahko čim pogosteje srečevali s knjigami (Knjižnica Mileta Klopčiča, Knjižnica Toneta Seliškarja, Mariborska knjižnica, Knjižnica Logatec).

2. OPREDELITEV BRALNE ZNAČKE

2.1 BRANJE V 21. STOLETJU

Ko govorimo o knjigi kot o vzgojnem sredstvu, nimamo pri tem nobenih omejitev glede starosti otrok. Knjiga se namreč lahko vsakodnevno vključuje k posameznimi aktivnostim ne glede na starostno obdobje. Zelo dobro je, če imajo otroci možnost vzeti knjigo, da ni omejitev oziroma prepovedi, da v določenem trenutku ni čas za knjigo. Knjiga mora otroka in tudi starše spremljati vsak dan. Zato je potrebno otrokom omogočiti raznovrstno literaturo, ne samo pravljice. (Štupar, 2000)

Otrokom beremo z namenom, da jih spodbujamo k branju in kasneje tudi k učenju. Branje je pomembna sposobnost, ki je potrebna za učenje, izobraževanje ter seveda za branje literature. Če ne znamo brati, ne moremo prebrati kuharskega recepta, ne moremo prebrati navodil za uporabo, če kupimo nov aparat ali moramo prebrati navodila za uporabo zdravil. Skratka, branje nas spremlja na

vsakem koraku, zato je potrebno, da branje obvladamo za uspešno delovanje v vsakdanjem življenju. Vsi otroci, ki berejo domišljijsko oblikovano literaturo, so se bolj sposobni vživljati v različne svetove, hkrati pa se znajo dobro vživeti v svoj lasten svet, kar pomeni, da ima sposobnost izražati čustva, misli, različne zahteve in predloge. (Jamnik, 2002)

Upoštevati je potrebno, da se bralcu z branjem kvalitetne literature, omogoča uspešnejša socializacija. Na ta način hitreje in lažje vstopi v kulturno okolje, ki se v njegovem zgodnjem razvoju razvija predvsem z igro. Branje omogoča otroku, da si na področju osebnostnega razvoja, oblikuje različne vrednote. Velikokrat se dogaja, da bralec v posameznih junakih lahko prepozna sebe, tudi svoje težave, lahko pa med liki v zgodbi išče vzornike. S pomočjo branja lahko bralec lažje spozna in dojema svoje občutke ter tudi občutke in mnenja o drugih ljudeh. (Jamnik, 2000)

Branje umetnostnih besedil se začne predvsem takrat, ko je jezikovni razvoj mladega bralca že tako razvit, da bo lahko zahtevnejša besedila tudi razumel. Na podlagi prebranih besedil se bo bralcu razvila zmožnost simboličnega izražanja, kar pomeni, da zna uporabljati zahtevnejše jezikovne strukture, razvijajo pa se tudi drugačne oblike mišljenja. Domišljajska dejavnost mladega bralca se krepi z branjem literature. S pomočjo domišljajske dejavnosti se razvija domišljajsko razumevanje, kar mlademu bralcu omogoči, da se znajde v družbi in da v določenih konfliktnih situacijah zna pravilno odreagirati (Jamnik, 2000).

Tisti otroci, ki so najprej gledali televizijsko zgodbo, ki je bila sicer narejena po knjižni predlogi, so bili pri svojem izražanju manj motivirani, njihove besede niso bile tako zelo izrazne, poleg tega se niti niso tako zelo posvečali karakternim lastnostim oseb ter dogajalnemu prostoru in času. Kar pomeni, da je branje bolj zanimivo, saj si lahko ustvarimo lastno podobo o osebah, kraju, s pomočjo medijev pa nam je zgodba in tudi osebe ter njihov značaj na nek način vsiljen (Hromin, 2010).

V preteklem obdobju je bilo več poudarka na ustnem branju, bilo je več druženja, v današnjem času pa je zaradi razvitih elektronskih medijev branje skoncentrirano na vsakega posameznika, prav tako je izolirano skupno branje in druženje ob

knjigah. Ljudje, ki v današnjem času niso naklonjeni branju, se bolj posvečajo elektronskim medijem (Hromin, 2010).

Zaradi vizualno podprte pripovedi filma, risanke, igrice, video posnetkov se pri otrocih pojavlja, da s tem porabijo večino svojega prostega časa. Poleg tega risanke, filmi in video igrice zadovoljijo tudi potrebo po dodatnem zanimanju o izkušnjah starejših ljudi, saj je gledanje veliko manj naporno kot branje in razmišljanje o prebranem. Ker se od gledalca ne zahteva nobenega napora pri sprejemanju informacij iz filma, se razvija vedno bolj pasivno sprejemanje, kar pa lahko pripelje posamezne bralce do zaviranja bralnih sposobnosti, to pa se kaže predvsem pri pomnjenju besedila in tvorjenju lastnega daljšega besedilnega stavka. Učence je potrebno seznaniti s tem, da TV lahko poteši potrebo po njihovi radovednosti, vendar pa je branje nujno potrebno za življenje, saj le z ustrezno bralno sposobnostjo lahko dosežemo tisto, kar želimo. Film in risanka nikoli ne moreta nadomestiti branja, saj nam v filmu vsilijo podobo glavnega junaka in tudi ko se bodo otroci lotili branja knjige, po kateri je bil posnet film, risanka, nam bodo ob branju vedno v glavi podobe junakov iz filma, za katere ni nujno, da bi si jih tako predstavljali, če bi najprej prebrali knjigo. S tem, ko otroci gledajo samo risanke/filme, so prikrajšani za domišljijško sposobnost, ki je ob branju knjig veliko bolj prisotna in razvita. Bolj ko se razvija tehnologija, bolj upada zanimanje otrok za branje (Grossman, 2000).

Zaradi pojava številnih medijev ter razvoja računalništva je bilo večkrat mogoče zaslediti, da bodo posledično ljudje zaradi tega manj brali, s tem pa bo branje počasi zamrlo. Če vzamemo pod drobnogled naš vsakdanjik opazimo, da se z branjem srečujemo ob prebiranju časopisa, ob gledanju plakatov, ko se peljemo v službo, ob prebiranju elektronske pošte, ko pišemo in beremo besedila na računalniku. Med branje spada tudi vozni red vlaka, avtobusa, ob gledanju filma beremo podnapise, kar pomeni, da se dejansko z branjem srečujemo na vsakem koraku, čeprav ni nujno, da se tega zavedamo (Pečjak, 2000).

2.2 ZGODOVINA BRALNE ZNAČKE

"Bralna značka je zagotovo slovenska kulturna znamenitost in tudi organizacijska posebnost, čeprav že dolgo pod okriljem Zveze prijateljev mladine" (Kotnik, 2000, str. 11).

Tako kot danes, je bil tudi v tistem času narejen seznam besedil, ki so se šteli kot obvezno branje. Te knjige so bile predvsem resne in zahtevne, zato je bilo prebiranje teh knjig za otroke izredno naporno in mučno (Mohor, 2011).

Podoba prve bralne značke je bila razdeljena na več delov in sicer na: namen, organizacijska shema, ciljna skupina, seznam knjig za branje, potek dela, preizkus/preverjanje, priznanje, slovesna podelitev ter odziv. Prvo tekmovanje za bralno značko je uspešno zaključilo 119 bralcev. Čeprav je bilo število bralcev precej večje, vendar so med svojim branjem obtičali in branje za bralno značko niso dokončali (Perko, 2000).

Glavni cilj in namen pri bralni znački je bil, da so učenci pridobili sposobnost vrednotenja knjige ter njeno nadaljnjo uporabo, hkrati pa so si pridobili tudi smisel za kritično branje, razvijala pa so se jim tudi različna estetska in etična čustva. V nadaljnjem razvoju bralne značke so se začeli primarni cilji, ki naj bi jih otroci z bralno značko dosegli, počasi spreminjati. V ospredje je tako stopilo razvijanje književne kulture, kar pomeni, da imajo tisti otroci, ki so brali za bralno značko v preteklosti in tudi v današnjem času, bolj razvite sposobnosti literarnega branja, hkrati pa se tudi bolje ustno in pisno izražajo kar se kaže predvsem pri tvorjenju različnih funkcijskih zvrsti besedil (Perko, 2000).

»Pridobivanje književnega znanja je kategorija, ki se jo v zvezi z bralno značko redko omenja, če že, pa kot nekakšen "stranski učinek" prizadevanj gibanja« (Perko, 2000, str. 42).

»Bralna značke je gibanje, ki motivira mlade predvsem za branje kvalitetne (mladinske) literature« (Jamnik, 2000, str. 78).

2.2.1 Ustanovitelj bralne značke

Leta 1960/61 sta na osnovni šoli Prevalje, profesor slovenskega jezika in književnosti, Stanko Kotnik, ter ravnatelj Leopold Suhodolčan, nadgradila obstoječi bralni krožek v »tekmovanje za bralno značko« (Mohor, 2011).

Stanko Kotnik je bil mnenja, da zanimanje za branje počasi upada. Poleg tega se je v 60-ih letih pri nas začel razvijati medijski prostor in s tem film, s čimer je branje začelo upadati. Stanko kot profesor slovenskega jezika in književnosti je ugotovil, da sam pouk slovenskega jezika učencem knjige ne približa do takšne mere, da bi branje knjig vzljubili (Perko, 2000).

Prvo poimenovanje bralne značke je bila Prežihova bralna značka. Po Prežihovem Vorancu je bila poimenovana zato, ker je bil na Koroškem Prežihov Voranc rojak, hkrati pa se uvršča tudi med največje naše sodobne pisatelje (Perko, 2000).

Dve leti pred ustanovitvijo tekmovanja za bralno značko, se je v šolstvu zgodila reforma. Nižji razredi gimnazije so se združili z osnovno šolo. Začelo se je tudi sodelovanje profesorjev in učiteljev, hkrati pa se je nekoliko spremenila tudi metodika poučevanja. Ker je v nižjih gimnazijah prevladoval transmisijski pouk, so bile v ospredju predvsem biografije slovenskih književnikov ter družbene razmere. Na podlagi družbenih razmer so se posredovale tudi vsebine umetnostnih besedil. Glede na takšno obliko poučevanja je bil ustvarjen izbor posameznih besedil, ki so bili del obveznega branja (Mohor, 2011).

Zaradi zahtevnih knjig z izjemno resno in težko vsebino je bilo takšno branje za otroke »šolska tlaka«. Zato so si pri prebiranju pomagali s prepisovanjem od sošolcev, prebrali so tudi kakšne povzetke in obnove zgodb. Vendar pa so kljub temu otroci v prostem času radi brali. V knjižnicah so iskali takšne knjige, ki so jim bile predvsem za zabavo. Izbirali so predvsem med fantastičnimi knjigami in tistimi, ki so bile napete (Mohor, 2011).

Zaradi nepriljubljenosti obveznega šolskega branja sta se Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan odločila, da bosta zmanjšala prepad med nepriljubljenim branjem ter užitek v branju. Zato sta se odločila za ustanovitev bralne značke.

Za učinkovito opravljanje tekmovanja za bralno značko sta Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan pripravila pravilnik za pridobitev bralne značke. V njega sta zapisala, kako naj bi dejavnost potekala, kakšna so pravila in katere cilje otrok doseže z opravljanjem bralne značke (Mohor, 2011).

Po dobrih desetih letih obstoja se je bralna značka z namenom pospeševanja bralnih navad razširila po celi Sloveniji. Z leti se je nekoliko spreminjala, saj so jo učitelji, mentorji, ravnatelji, knjižničarji nadgrajevali in oblikovali tako, da so na svojo stran privabljali sorodne otroške duše, in nanje prenašali svoje veselje in ljubezen do branja knjig (Mohor, 2011).

Vendar pa so se sčasoma začeli izgubljati bralci in tekmovalnost iz samega začetka. Začutila se je potreba po koordinaciji in povezovanju, za kar je v začetku skrbela zveza bralnih značk na Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Leta 2002 se je prejšnja zveza reorganizirala in tako je nastalo samostojno Društvo bralna značka Slovenije – ZPMS (Mohor, 2011).

Po dveh desetletjih je prišel čas za kritike. Mentorjem se je vse pogosteje očitalo, da so pozabili bistvo, zakaj se je bralna značka sploh začela razvijati, bralna značka je namreč postala preveč monotona, vsiljene metode in sezname knjig, ki so jih otroci morali prebrati, je začelo tudi tiste najbolj navdušene bralce odbijati (Mohor, 2011).

2.2.2 *Potek bralne značke*

Ob ustanovitvi gibanja Bralna značka so bila navodila in pravila za delo z besedilom natančno določena. Bralec si je moral po vsakem prebranem delu narediti zapiske. Seveda so bile zahteve o oblikovanju zapiskov prilagojene glede na "bralno" stopnjo bralcev. Razlika med bralci od 3. do 5. razreda in med bralci od 6. do 8. razreda so bile predvsem v poglobljenosti zapiskov. Bralci nižjih razredov so delali zapiske o vsebini dela, ki so ga prebrali, bralci višjih razredov pa so morali delati zapiske tako o vsebini kot tudi o osebah v posameznem prebranem delu. Poleg proznih del pa so morali prebrati tudi pesniške zbirke. Iz

pesniške zbirke so se morali naučiti tri pesmi, ki so si jih izbrali po svoji lastni presoji (Perko, 2000).

Z oddajo zapiskov so bili učenci prijavljeni na tekmovanje za Bralno značko. V primeru, če zapiski niso bili ustrezno oblikovani ali zapisani, jih je mentor lahko zavrnil. Predlagal je lahko tudi kakšno izboljšavo le teh ter jih je po izboljšavi sprejel. Preverjanje je potekalo pred komisijo in sicer med mentorjem in bralcem. Pogovor naj bi temeljil predvsem na lastnih zapiskih bralca, ki je moral biti med svojim pogovorom čim bolj sproščen. Značko so v večini dobili tisti kandidati, za katere je mentor in komisija predvidevala, da je glede na svojo stopnjo razvoja pokazal zadostno poznavanje in razumevanje prebranih del ter njihovih avtorjev (Perko, 2000).

Skozi leta so se zapiski o prebranem delu krčili, poleg tega pa je Zveza bralnih značk svetovala, da je najbolj primerno, da se pogovori o prebranih delih odvijajo skozi celo šolsko leto. Predvsem zaradi tega, ker bralec manj verjetno pozabi kakšna je bila vsebina prebranega dela. Poleg tega pa so priporočali tudi skupinske pogovore o prebranem delu. Pomembno je, da mentor vodi pogovor o prebranem delu čim bolj sproščeno, da je čim manj podobno spraševanju. Pomembno je tudi okolje, kjer poteka pogovor o prebranem delu, največkrat so to knjižnice oziroma v kakšnem drugem prostoru in ne v učilnici (Perko, 2000).

Sezname knjig so sestavljali občinski in področni odbori, s tem da so morali 1/3 del izbrati iz splošnega republiškega seznama, druga dela pa so lahko izbirali glede na lastno presojo. V obdobju med drugo polovico 70. in prvo polovico 80. let, lahko povzamemo, da so bralci v tem obdobju pridobivali vse večjo svobodo pri izbiranju knjig. Sestavljanje seznamov je kmalu postala naloga mentorjev bralne značke. Glede na to, da so imeli mentorji tako veliko vlogo pri bralni znački, se je povečala tudi skrb za obveščanje le teh. Sledile so objave v različnih publikacijah, ki so jim bile najlažje dosegljive, poleg tega pa so bili za mentorje organizirani tudi posveti. Konec osemdesetih letih so razmišljanja o izbiri knjig pripeljala tudi to tega, da je potrebno mentorje obveščati o najnovejših kvalitetnih knjigah, ki so primerna za mladino. Poleg tega je Zveza bralnih značk dokončno odločila, da je oblikovanje programov in seznamov v rokah mentorjev bralne

značke, priporočilni sezname pa naj bi jim bili samo v pomoč. V 90. letih pa so se začela tudi različna izobraževanja mentorjev, organizirani so bili seminarji, ki so bili namenjeni predvsem izobraževanju mentorjev. Tako so se v teh letih bralni sezname začeli oblikovati v sodelovanju z mentorji bralne značke ter šolskimi knjižničarji, pogosto pa se vključijo tudi slavisti (Perko, 2000).

Največje napake, ki so jih mentorji počeli so bili zaprti sezname knjig, ki so jih morali otroci prebrati, otroci so morali pisati zapiske o prebranem, kar je potekalo po določenih zapisanih točkah, zadnja napaka pa je bilo preverjanje prebranega, ki pa je bolj spominjalo na izpitno obliko. Prav zaradi tega, so tudi tisti najbolj zagrizeni bralci začutili odpor do branja (Mohor, 2011).

Zaradi takšnih kriz so se v bralni znački lotili vedno različnih oblik in metod dela. Zaradi tega tudi obvezni naslovi knjig, ki so jih morali otroci prebrati, niso bili več strogo določeni. Sezname se oblikujejo predvsem na podlagi tega, kako otroke čim bolj navdušiti nad branjem, ter tudi na podlagi priporočil otrok. Zaradi tega tudi obvezni naslovi knjig, ki so jih morali otroci prebrati, niso bili več strogo določeni. Sezname se oblikujejo predvsem na podlagi tega, kako otroke čim bolj navdušiti nad branjem, ter tudi na podlagi priporočil otrok (Mohor, 2011).

Otroka, ki se odloči za opravljanje bralne značke, usmerja mentor in ga vodi. Mentor mu hkrati ponudi tudi seznam knjig, ki so v določenem obdobju najprimernejše in tudi najboljše. Ko otrok knjigo prebere, sledi pod vodstvom mentorja krajši sproščeni pogovor in razgovor o tem, kaj je otrok prebral (Mohor, 2011).

Otroci, ki so zvesto brali, so dobivali najrazličnejše kovinske značke, kasneje pa sta Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan, značko koroškega pisatelja Prežihovega Voranca povzdignila v priznanje za bralno značko. Vsak, ki je bralno značko opravil, je dobil to priznanje, poleg so dobili tudi izkaznico, tisti bralci, ki pa so bili najbolj zvesti, so na koncu dobili tudi knjižno nagrado (Mohor, 2011).

Pomembno je, da so knjige takšne, da ustrezajo stopnji otrokovega razvoja, predvsem na jezikovnem, kognitivnem, emocionalnem in socialnem razumevanju.

Če bi brali zahtevnejše knjige, kot je njihova stopnja razumevanja, ne bi imeli smisla, ker določenih stvari in dogodkov v knjigi, verjetno ne bi razumeli (Mohor, 2011).

2.2.3 Vključenost v bralno značko

Že od samega začetka bralne značke je bilo določeno število knjig, ki so jih morali učenci prebrati. V začetkih bralne značke je bilo število del določenih glede na posamezno stopnjo. Prva stopnja, v katero so spadali učenci od 3. do 5. razreda, je morala prebrati 5 del; druga stopnja, v katero so spadali učenci od 6. do 8. razreda, je morala prebrati 7 del; tretja stopnja, v katero so spadali učenci od 1. do 4. letnika srednje šole, je morala prebrati 10 del.

Vsaka izmed stopenj je morala obvezno prebrati vsaj eno Prežihovo delo. Iz teh stopenj je razvidno, da je bralna značka potekala tudi v srednji šoli, kar je v današnjem času prej posebnost kot obveznost. Z razvojem in širitvijo gibanja se je postopno oblikovalo več bralnih stopenj, v poznih 60. letih pa so pri branju začeli sodelovati tudi najmlajši bralci, in sicer 1. in 2. razred (Perko, 2000).

2.3 BRALNA ZNAČKA DANES

Povezanost bralne značke in pouka slovenščina je vsekakor pomembna in potrebna, vendar pa se morajo učitelji zavedati, da je bralna značka interesna dejavnost, ki ni obvezna in imajo zato učenci prostovoljno izbiro, ali bodo v tej interesni dejavnosti sodelovali ali ne. Bralna značka se v veliki meri prepleta s poukom slovenskega jezika in književnosti. Glede na to, da je bralna značka prostovoljna izbira učenca in če se vseeno odloči za branje, pomeni, da bo književnosti namenil pozornost in jo bo sprejel kot vrednoto in kot del življenja (Jamnik, 2002).

Med glavne cilje branja za bralno značko spada razvijanje bralne sposobnosti, predvsem pri branju leposlovja, razvija se bralna kultura ter pridobiva se književno znanje, ki poteka z uporabo najrazličnejših oblik in metod dela (Dežman, 1998).

Sodobna bralna značka ni več tako strogo oblikovana, kot je bila prej, ko so imeli otroci izpitno obliko preverjanja. Danes se bolj usmerja v »debatni klub«, kar pomeni, da otroci lahko brez slabe vesti povejo svoj pomen in razumevanje prebranega besedila, s tem se jim utrjujejo samozavest, hkrati pa ima tudi poglobljeno doživljanje literarnega dela po prvem branju (Mohor, 2011).

Bralna značka skuša s svojim delovanjem pridobiti različne starostne stopnje, zato so značilne različne oblike in metode dela ter tudi različni programi, ki so namenjeni različni starostni stopnji. Programi, ki so namenjeni različni starostni stopnji so; *Zibelka branja*, ki je namenjen predvsem staršem, da berejo otrokom, že v dobi dojenčka, *Predšolska bralna značka* je namenjena otrokom, ki obiskujejo vrtec, oziroma staršem, da berejo svojim predšolskim otrokom, *Bralna značka v osnovni šoli* je namenjena vsem šoloobveznim otrokom, ki pa je prostovoljna izbira posameznega otroka, bralna značka namreč ni obvezna. Obstaja pa tudi program *Bralne značke za srednješolsko mladino*, ki niti ni tako zelo poznan, oziroma je prej izjema kot nekaj, kar je prisotno na vsaki srednji šoli. Glede na to, da je kar nekaj Slovencev tudi v zamejstvu, obstaja tudi program *Bralne značke za otroke Slovence po svetu* (zamejci, zdomci, izseljenci) (Jamnik, 2000).

Mladi bralci morajo predvsem spoznati, da jim bo zaradi prebrane literature lepše, počutili se bodo bolje. D

Domače branje ter bralna značka ne smeta biti neka nujna obveznost, ki se jo prebere v šoli, ker učiteljica tako zahteva, potem pa se branje opusti za vse življenje. Branje mora biti kot neke vrste pogovor. Pomembno je, da se mladi bralci o prebranem pogovarjajo. Zelo veliko je vredno to, da se bralec želi o prebranem pogovarjati. Najboljša promocija branja je glasno branje (Jamnik, 2000).

»V minulih petdesetih letih se je znova in znova potrjevalo spoznanje, da je bralna značka zares žilava in živa na vseh šolah in v vrtcih, kjer se zaradi vneme bralcev in mentorjev ni mogla šablonizirati« (Mohor, 2011, str. 19).

V priporočilnem seznamu za bralno značko so izbrana besedila, ki uresničujejo izobraževalne cilje pri pouku književnosti. Učenci s pomočjo teh besedil spoznavajo kanon slovenske kot tudi tuje mladinske književnosti. Hkrati pa pridobivajo različne literarnoestetske pojme predvsem na ravni uporabe in razumevanja le teh ter tvorjenje novih besedil na podlagi novo osvojenih literarnoestetskih pojmov. Bralna značka je zelo tesno povezana s pisanjem neliterarnih besedil, polliterarnih ter literarnih besedil, hkrati pa se z jim razvije tudi sposobnost identificiranja z eno izmed oseb, ki nastopajo v pripovedih. S pomočjo razumevanja lahko osebe različno domišljjskočutno dojemajo, vsak učenec si lahko ustvari drugačno predstavo o posamezni osebi. Istočasno pa se oblikuje tudi predstava o književnem času in o dogajalnem prostoru.

V seznam za bralno značko, bi bilo dobro vključiti tudi nekaj knjig, ki bi si jih otroci prosto izbrali, s čimer bi pomagali predvsem slabšim bralcem, ki težje berejo knjige, ki so na seznamu za bralno značko. Na tak način bi tudi slabši bralci poprijeli za knjige in jih brali, ker bi bile manj zahtevne in lažje za razumevanje.

Prosti izbor knjige je povezan predvsem z zavzetostjo. Otroci veliko bolj uživajo, če imajo proste roke pri izbiranju knjig, kar pomeni, da so zaradi tega tudi bolj notranje motivirani, saj berejo zaradi lastnega interesa in želje po branju (Hromin, 2010).

S tem, ko učenci prebirajo različna dela, se učencem razvije sposobnost razločevanja domišljije od resničnosti, ločijo tudi realistične zgodbe od fantastičnih zgodb, naučijo pa se tudi ločiti avtorja od pripovedovalca. In za vse te sposobnosti je zaslužna bralna značka, saj s pomočjo branja za bralno značko učenci razvijajo posamezne sposobnosti, brez dodatnega napora in zavedanja, da se jim takšne sposobnosti razvijajo (Blažič, 2000).

Branje in pisanje sta dve izmed štirih sporazumevalnih dejavnosti. Branje in pisanje sta med seboj tesno povezani, razlikujeta se samo v tem, da je pisanje dejavnost sporočanja, branje pa dejavnost sprejemanja. Pri branju otrok lahko govorimo o dveh dialogih, in sicer bralni dialog učenca z besedilom in na drugi strani ustvarjalni dialog, s katerim učenec izraža svoja čustva, doživljanje

prebranega, razumevanje in v končni fazi tudi vrednotenje prebranega. S pomočjo pisanja učenci zapišejo različna neliterarna besedila, hkrati pa razvijajo sposobnost identificiranja s katero izmed književnih oseb v določenem besedilu. S pomočjo prebranih besedil se jim razvija domišljijsko čutna predstava o književnem prostoru, o književnem času ter tudi predstava o književnih osebah, ki nastopajo v besedilu.

Na podlagi prebranega in oblikovanja lastnega zapisa znajo učenci ločiti resničnost od fikcije, ločijo avtorja od pripovedovalca, znajo napisati fantastične in nesmiselne zgodbe (Blažič, 2000).

»Z bralno značko učenci razvijajo sposobnost doživljanja, branja, razumevanja, vrednotenja in izražanja ali ubesedovanja interpretacije književnosti in upravičujejo poimenovanje bralna značka« (Blažič, 2000, str. 98).

2.3.1 Predšolska bralna značka

»To je motivacija mladih za branje, tako leposlovne, kot strokovne literature, in s tem oblikovanje potrebe po knjigi kot viru zabave, znanja in informacij. Predvsem pa gre pri PBZ za motivacijo staršev, da berejo svojim otrokom« (Medved, 2000, str. 24).

V začetku 90. let se je začela razvijati tudi predšolska bralna značka, predvsem na pobudo knjižničarjev in vzgojiteljev (Perko, 2000).

Glede na to, da sta osnovnošolska bralna značka in srednješolska bralna značka, že dobro uveljavljeni in poznani, je predšolska bralna značka še v precejšnjem zaostanku. Glavna naloga vrtca pri predšolski bralni znački je vloga organizatorja, saj je predšolska bralna značke predvsem dejavnost, ki spodbuja družinsko branje. Predšolska bralna značka kot dejavnost ni omenjena niti v Kurikulumu za vrtce, vendar pa jo vzgojiteljice uvrščajo v okvir jezikovne vzgoje, predvsem na področju umetnosti. Poleg formalnih dejavnosti, ki so zapisane v Kurikulumu za vrtce, je še vseeno dovolj priložnosti in časa za neformalne dejavnosti, ki bi lahko potekale vsakodnevno (Haramija, 2008).

Pri predšolski bralni znački so nekateri videli največji problem oziroma ga še vidijo v tem, da otroci ne znajo brati sami. Vendar je glavni namen predšolske bralne značke ravno to, da se otroci srečajo s knjigo, da starši poskrbijo, da je srečanje s knjigo prijetno in pozitivno doživetje (Glinšek, 1998).

Ker so igralnice v vrtcih razdeljene na več koticov, se skoraj v vsaki najde prostor, kjer si otroci samostojno izbirajo knjige, jih prelistajo, gledajo ilustracije, morda se z drugim otrokom pogovarjata o knjigi, jo skupaj prelistata, s prsti kažeta po ilustracijah. Glavno je to, da v tem koticu otroci samostojno izbirajo knjige, ki so jim všeč. Knjige v takšnih koticih ponavadi niso zložene tako kot v knjižnicah, ampak so postavljene tako, da otroka pritegnejo. Največkrat so zložene tako, da so platnice knjige vidne. Na razpolago so večinoma različne knjige, glede na starostne razlike. Zato prevladujejo kartonske knjige, knjige z informacijami, pravljicami. Pomembno je, da knjige potešijo različne otroške radovednosti. S pomočjo takšnih knjižnih koticov se prav tako spodbuja knjižna vzgoja, saj otroci lahko samostojno posegajo po knjigah (Hanuš, 2000).

Književna vzgoja zelo pozitivno vpliva na otroke, saj si otrok ob knjigi razvija svoj govor, hkrati pa si ga bogati, ker spoznava nove besede. S pomočjo govora se razvija sposobnost mišljenja, razvija se inteligenca, poleg tega pa se razvijajo tudi komunikacijske sposobnosti (Štupar, 2000).

Tudi pri izvajanju predšolske bralne značke, se je potrebno pripraviti. Priporočljivo bi bilo izobraževanje mentorjev, ki izvajajo predšolsko bralno značko. Poleg tega je potrebno zelo premišljeno izbrati mentorja, saj mora le ta, poznati psihološke značilnosti v predbralnem obdobju, poznavanje pravljničnega obdobja, poznavanje aktualne knjižne produkcije za otroke, prepoznavanje knjižnega kiča, in katera dela so originalna dela. Pomembno je, da mentor ve, kako spodbujati starše k branju, hkrati pa tudi mentor prebere določeno literaturo s področja spodbujanja k branju. Seveda je zaželeno tudi, če je mentor član katerega izmed Bralnih društev, preko katerega se lahko izobražuje o bralni znački (Medved, 2000).

Uvodni roditeljski sestanki v vrtcih naj bi bili namenjeni predvsem motiviranju staršev k branju knjig otrokom. Vzgojitelj oziroma mentor naj bi na sestanku predstavil, koliko primerne literature izide vsako leto za otroke. Večina staršev namreč nima zadostne predstave tem, koliko literature za otroke dejansko vsako leto izide. Priporočilni sezname so zato na nek način ovira, saj lahko zmotno mislijo, da je samo teh nekaj knjig primernih za branje njihovim otrokom. Zato jih je potrebno seznaniti s tem, da obstaja veliko več literature, kot jo je zapisane na priporočilnih seznamih (Medved, 2000).

Priprava priporočilnih seznamov je za vzgojitelje oziroma mentorje zelo zahtevno, saj velikokrat ne najdejo skupnega jezika o tem, kakšen naj bo seznam, kaj vse naj bo na njem, katere knjige so najbolj primerne idr.

Zato je dobro, da se upošteva več kriterijev, in sicer, da si vzgojitelji pregledajo različne dokumente kot so: Konvencija o otrokovih pravicah, Etični kodeks bibliotekarjev Slovenije ter Kurikulum za vrtce (Medved, 2000).

2.3.1.1 Sodelujoči pri opravljanju predšolske bralne značke

Večina avtorjev je enotnih glede glavnega namena in smisla izvajanja predšolske bralne značke. Največja vloga predšolske bralne značke je motiviranje mladih za branje ter motiviranje staršev, da se pripravijo do tega, da berejo svojim otrokom (Medved, 2000).

Strokovnjaki so ugotovili, da se v predbralnem obdobju oblikuje temelj otrokovega odnosa do branja. Otroci, ki nimajo teh pozitivnih izkušenj, ne posegajo radi po knjigah, še posebno, če imajo v začetku težave z usvajanjem bralne tehnike. Vsi, ki se ukvarjajo z bralno vzgojo otrok, si neizmerno želijo, da bi knjige približali čim večjemu številu otrok v predbralnem obdobju (Glinšek, 2000).

2.3.1.2 Potek predšolske bralne značke

Predšolska bralna značka ima značilen potek. Kljub temu da je predšolska bralna značka prevzela več imen ter oblik izvajanja, so določene značilnosti izvajanja

skupne. Glavna značilnost predšolske bralne značke je, da se izvaja v vrtcih. Glavna stvar izvajanja je določitev mentorjev. Mentorji imajo namreč nalogo, da motivirajo starše za branje otrokom, poleg tega motivirajo tudi otroke z obiskom knjižnice, kjer se udeležujejo ure pravljic. Prav tako morajo mentorji poskrbeti za določene priporočilne sezname knjig izmed katerih starši in otroci izbirajo knjige. Predšolska bralna značka prav tako poteka vse leto. Tudi predstavitev prebranih knjig je podobno kot pri bralni znački v osnovni šoli, saj morajo otroci svojim mentorjem pripovedovati o vsebini knjigi. Ob končani predšolski bralni znački, na koncu šolskega leta, je slovesna kulturna prireditev s podelitvijo priznanj, velikokrat pa je na tej prireditvi prisoten tudi gost iz literarnega sveta, gledališča. Ob zaključku, morajo mentorji narediti evalvacijo (Medved, 2000).

Notranjo motivacijo lahko izkoristimo za še večji učinek pri knjižni vzgoji. Obisk knjižnic in ure pravljic lahko izkoristimo za to, da otrok v tem času lahko predstavi svojo knjigo, ki jo je »prebral« za predšolsko bralno značko. Učenje branja na tej stopnji namreč nima svojega ključnega pomena (Medved, 2000).

Poleg tega preverjanje o prebrani knjigi ne sme biti zahtevno, najbolj učinkovit je preprost pogovor o knjigi, otrok pa lahko brez slabe vesti izrazi tudi svoje mnenje. Učenje knjige na pamet oziroma obnavljanje knjige na pamet je nezaželeno, saj je zaželeno izražanje mnenja ter občutkov o prebrani knjigi. Na pamet naučeno obnavljanje knjige otroku ne dopušča lastnega razmišljanja in podoživljanja prebranega (Medved, 2000).

Predšolska bralna značka ni prisila, ni tekmovanje ni nesproščenost, ni cenzura, ni vsiljivost, ni učenje branja, ni učenje vsebin na pamet, ni določanje, ni lahko delo za mentorja, ni slaba volja, predšolska bralna značka je predvsem spodbujanje otrok in staršev, da v predšolskem obdobju berejo, ker jim je to prijetno, ker jih to sprošča (Medved, 2000).

Ob zaključku sezone imajo mentorji in organizatorji sestanek, na katerem si izmenjajo izkušnje, ovrednotijo dogovarjanje in sodelovanje, hkrati pa si zastavijo tudi cilje za novo šolsko leto. Pomembne so povratne informacije vsakega mentorja, saj se lahko na tak način gibanje predšolske bralne značke spremeni,

dopolni, odpravi pomanjkljivosti, s čimer se pridobi predvsem na kvaliteti gibanja (Glinšek, 2000).

2.3.1.3 Vloga staršev pri opravljanju predšolske bralne značke

Starši so o branju za predšolsko značko seznanjeni s strani vzgojiteljic. Vzgojiteljice staršem predstavijo, kako naj bi branje potekalo, predvsem pa poudarijo kakšen pomen ima branje za predšolske otroke. Pri predšolski bralni znački najbolj sodelujejo starši s splošno knjižnico ter knjižničarji, sodelujejo pa tudi z vzgojitelji. Pomembno je, da se starše spodbuja, da otrokom berejo že vse od rojstva dalje. Nekateri namreč začnejo brati svojim otrokom šele, ko je otrok v mali šoli. Branje v najbolj zgodnjem obdobju otroštva zelo pozitivno vpliva na nadaljnji otrokov razvoj na področju branja. Poleg tega otroku omogočimo uživanje ob branju, med otrokom in tistim, ki mu bere, ponavadi so to starši, se oblikuje prav posebna čustvena vez in prav posebni prijetni občutki. Glavni namen predšolske bralne značke je spodbuditi starše, da berejo svojim otrokom, hkrati pa jih je potrebno opozoriti na to, da otroke ne smejo siliti k branju samo zaradi tega, da bi pred vstopom v šolo otrok že znal brati (Hanuš, 2000).

Če bo otrok videl, da starši oziroma oseba, ki mu bere v tem uživa, bo tudi otrok to sprejel kot nekaj prijetnega in s pomočjo prijetnih občutkov ob branju se mu bo oblikoval pozitiven odnos do branja knjig tudi v nadaljevanju (Hanuš, 2000).

Veliko vlogo pri branju otroku v predšolskem obdobju imajo seveda starši. Večina staršev se zaveda, kako pomembna je knjižna vzgoja pri nadaljnjem bralnem razvoju, zato želijo pravljice, knjige, pesmice približati svojim otrokom. Vendar pa se vsi tega ne zavedajo v tolikšni meri. Problem se pojavi predvsem pri tistih starših, ki bi svojim otrokom želeli pomagati in mu ponuditi knjigo, vendar ne vejo točno kako se tega lotiti. Najslabša odločitev staršev pa je, ko menijo, da je bralna vzgoja in z njo povezano branje knjig, nepotrebna. Zato je predšolska bralna značka predvsem način motiviranja staršev, da bi otroke seznanili s knjigo, pomoč pa naj bi se ponudila tudi tistim, ki pri stiku s knjigo naletijo na težavo. Mentorji, vzgojitelji in tudi knjižničarji so začutili, da je književna vzgoja izrednega pomena. Nerazvit ali slabo razvit občutek za literarne dražljaje v

predšolskem bralnem obdobju vpliva na kasnejše sprejemanje literature in knjig (Glinšek, 2000).

V najzgodnejšem obdobju je potrebno poskrbeti, da starši berejo otroku, kasneje pa lahko otrok bere staršem. Glavno je, da starši in otroci uživajo v skupnem branju (Hanuš, 2000).

Starši se morajo zavedati tega, da majhen otrok, ki mu berejo knjigo, ne razume vsega, vendar je veliko bolj pozoren na samo zvočnost besedil. Če starši berejo svojemu otroku kar se da doživeto, bo otrok ob branju neizmerno užival. Starši se morajo zavedati tudi tega, da so otroci veliko bolj pozorni na njihovo mimiko oziroma držo med branjem, zato bodo otroci zelo hitro ugotovili, če so starši pri branju na kakšen del besedila bolj pozorni, kot na druge dele besedila. Seveda pa se je potrebno zavedati tudi tega, da starši ob branju pravljic drugače sprejemajo in dojemajo sporočilo kot otroci. Glavna naloga branja literarnih del je zблиževanje otrok in odraslih. To zблиževanje ne bi smeli potekati samo takrat, ko so otroci majhni, ampak bi moralo potekati tudi kasneje, ko otroci že znajo brati samostojno. Vendar pa se starši premalokrat zavedajo, da otroci, ki znajo samostojno brati, še vedno potrebujejo nekoga, da bi otroku glasno bral. Prijetnih občutkov, ki jih je doživljal otrok, ko je bil še majhen, ne smemo kar prekiniti, ko otrok postane samostojen pri branju. Zelo dobro je, če se otrok in starši pogovarjajo o knjigi, ki jo je otrok prebral oziroma je še bolje, če jo otrok starš prebere otroku glasno še enkrat. Dobro je, da otrok knjigo, ki jo je prebral za bralno značko, predstavi najprej staršem, opiše kaj se je dogajalo, katere osebe so nastopale ter opiše glavni literarni lik (Hanuš, 2000).

Pri nekaterih otrocih se bralna tehnika razvije hitro in brez kakšnih večjih ovir, zato se zelo hitro takšni otroci odločijo za samostojno branje slikanic. Ilustracija ima pri otrocih, ki so komaj usvojili tehniko branja, zelo velik pomen in bogato sporočilo. Veliko je šolarjev, ki posegajo po knjigah, ki imajo veliko nazornih ilustracij (Hanuš, 2000).

»Raziskava PIRLS je z rezultati pokazala, da je dostopnost knjig doma pomemben dejavnik, ki pozitivno vpliva na odnos do branja in razvoj bralnega interesa pri otrocih« (Hromin, 2010, str. 40).

Poleg obstoječega priporočilnega seznama knjig, bi morali staršem sporočiti predvsem to, da naj otrokom berejo najrazličnejše pravljice, basni, izštevance. Glavno je, da se izogibajo knjižnemu kiču in priredbam. Za pravilno in dobro izbiro knjig in pravljič, so vedno na voljo knjižničarji ter tudi vzgojitelji. Vsake toliko časa je dobro, da se starši pozanimajo kaj vse se dogaja na knjižnem trgu, saj vsako leto izide več sto novih knjig za predšolske otroke (Medved, 2000).

2.3.2 *Bralna značka v šoli*

Z opravljanjem bralne značke učenci razvijajo najrazličnejše sposobnosti. Z branjem knjig namreč razvijajo sposobnost doživljanja, razumevanja, branja, besedilo znajo vrednotiti, izražajo in ubesedijo tudi interpretacijo književnosti (Blažič, 2000).

Različna razprave dokazujejo, da je bralna značka v vseh svojih letih obstoja na različne načine dopolnjevala pouk, predvsem slovenski jezik in književnost, poleg tega pa ima pomembno vlogo pri izpolnjevanju ciljev knjižne, književne in knjižnične vzgoje v vrtcih.

Nadaljnji obstoj in tudi razvoj bralne značke, bi moral biti predvsem v interesu šol, vrtcev, učiteljev, mentorjev, knjižničarjev in knjižnic (Perko, 2000).

Priporočilne sezname vsako leto pripravlja Pionirska knjižnica v Ljubljani, vendar se vedno bolj uveljavlja branje brez priporočilnega seznama. Knjige na priporočilnih seznamih so razvrščene glede na stopnjo bralca, zato se dela glede na stopnjo spreminjajo. Vsaka stopnja bralcev ima drugačne teme za pogovor in branje. Resda so seznamami namenjeni otrokom, da vejo katero knjigo izbrati, vendar lahko tudi starši preberejo kakšno knjigo s seznama in se tako seznanijo z mladinsko književnostjo. Branje je dejavnost, je namenjena predvsem doživljanju prijetnih občutkov, hkrati pa se skozi branje oblikuje tudi osebna rast, preko likov, ki nastopajo v knjigi, pridobivamo različno izkušnje ter tudi nova spoznanja (Hanuš, 2000).

2.3.2.1 Sodelujoči pri opravljanju bralne značke

V današnjem času je bralna značka od 1. do 9. razreda, v vrtcu pa predšolska bralna značka, oziroma bolj znana pod imenom Bralna miška ali Bralni palček. Tudi število del je za celotno osnovno šolo približno enako. Na razredni stopnji je število prebranih knjig različno, poleg knjig pa morajo prebrati in se naučiti 3 pesmice. Priporočilni sezname so v današnjem času vse manj pogosti. Na večini šol si knjige izberejo sami, upoštevati morajo samo, da so knjige primerne za posamezno starostno stopnjo, da učenci ne berejo knjig, ki so primerne za učence nižjih razredov (Perko, 2000).

2.3.2.2 Motiviranje otrok za branje v okviru bralne značke

Poleg šole, ki ima pomembno vlogo pri razvijanju bralne motivacije, so na drugi strani za to zadolženi tudi starši, vzgojitelj in knjižnice. Veliko vlogo pa imajo tudi vrstniki (Hromin, 2010).

Ob vstopu v šolo so otroci motivirani, saj si čim prej želijo samostojno brati pa čeprav jim usvajanje bralne tehnike povzroča težave. Vendar k sreči to nima tako velikega vpliva na motivacijo za branje. S prestopom z nižje stopnje na višjo stopnjo se bralna motivacija nekoliko zmanjša, kasneje se tako nadaljuje tudi v srednji šoli. Za upad bralne motivacije so krivi različni razlogi. Eden izmed razlogov je preverjanje znanja, saj je v višjih zahtevnejše kot v nižjih razredih, naslednji razlog je večja tekmovalnost med učenci, ki so bolj bralno motivirani, ter izogibanje dejavnosti pri tistih, ki so slabši pri branju in so zaradi tega slabše bralno motivirani. Zaradi slabšega branja so lahko otroci podzavestno prepričani, da ne bodo uspeli, kar jim še zniža bralno motivacijo.

Največja težava pa se pojavi takrat, ko postane učenje glavni del branja. Za marsikoga je takšna oblika branja zahtevna, lahko pa tudi dolgočasna, če jim učenje posamezne snovi predstavlja probleme (Hromin, 2010).

Pri motivaciji otrok za branje umetnostnega besedila jih moramo navdušiti v tej smeri, da se lahko otroci med branjem besedila srečajo s samim seboj, saj lahko v posameznih osebah, ki nastopajo v besedilu, prepoznajo del sebe, otrok lahko

prepozna svoje cilje, sanje, skratka lahko se poistoveti s katero izmed oseb v besedilu (Blažić, 2000).

Branje kot oblika tekmovanje, pri katerem dobi bralec na koncu tudi priznanje, je namenjeno predvsem tistim bralcem, ki potrebujejo nekoliko več spodbude kot ostali bralci. Glavni namen je, da se bralci na ta način pridobijo, poleg tega neizkušeni bralci dobijo zagon in motivacijo za branje, dobijo tisti prvi stik z besedilom, v nadaljevanju pa se bodo za branje odločali bolj samostojno. Ločimo namreč takšne bralce, ki so izredno dovzetni za branje, ter takšne bralce, ki poleg notranje motivacije potrebujejo tudi zunanje motiviranje, kar pa tekmovanje za bralno značko vsekakor je. Na koncu namreč bralci dobijo priznanje za opravljeno bralno značko (Perko, 2000).

Ena izmed oblik motiviranja je tudi motivacijsko gradivo S knjigo v svet, katerega maskota je Ostržek. Tilka Jamnik (2000) pravi, da je branje neke vrste "čudežno potovanje", saj se z branjem gibljemo po svetovih, ki so bili ustvarjeni bolj zato, da ob njih uživamo in spoznavamo nove plati duše in duha. S tem, ko beremo, se umikamo iz realnega sveta in hkrati bolj razumemo realen pomen sveta. Branje se vedno bolj osredotoča na različne medije, pa vendar se to še vedno šteje kot branje. Sodobna pismenost se razvija predvsem zaradi nove, sodobnejše tehnologije, še vedno pa je osnova za sodobno pismenost klasična pismenost, ki jo poznamo v pisni obliki (Jamnik, 2000).

Glasno branje je odlična promocija branja, saj so na ta način otroci bolj motivirani, hkrati pa se spominjajo tudi, kako je bilo, ko so bili še v maminem naročju med branjem knjige. Glasno branje otrokom daje občutek, da so v naročju varni, poleg tega pa so bili to tudi čudoviti večeri. Zato je priporočljivo, da bi tudi učiteljica večkrat glasno prebrala kakšen krajši odlomek iz knjige. Poleg glasnega branja pa ima veliko vlogo tudi pogovor o prebranem. Če se bodo mladi bralci med seboj pogovarjali, bodo na ta način motivirali tiste, ki knjige še niso prebrali. Če bodo prijatelji govorili, da je bila določena knjiga zanimiva, se bo verjetno še nekaj otrok odločilo, da bodo to knjigo prebrali, že zaradi tega ker bodo slišali pozitivne izkušnje prijateljev (Jamnik, 2000).

V dobi odraščanja je najpomembneje to, da mladi berejo kvalitetno mladinsko literaturo, zato je potrebno to še posebej poudarjati. Kvalitetna literatura lahko zelo vpliva na njegov razvoj, tako na socialnem, osebnostnem kot tudi na jezikovnem področju. Hkrati pa se razvija tudi domišljajska dejavnost (Jamnik, 2000).

Bralna in "pisna" bralna značka se uresničuje samo preko motivacije za branje umetnostnega besedila. Če ni motivacije za branje, bo to za učence nekaj neprijetnega, poleg tega pa učenci ne bodo besedila sprejeli tako, kot tisti učenci, ki so motivirani za branje. Zato je povezava med bralno in "pisno" značko v veliki meri odvisna od motivacije. Učenci so dovolj motivirani, ko so pripravljeni na pogovarjanje, delajo tudi miselne vzorce in pripovedujejo o posameznih delih. S pomočjo poustvarjanja učenci bolj kritično in bolj poglobljeno razmišljajo o dogajanju v literarnem besedilu, večjo pozornost namenijo osebam in prostoru v katerem se besedilo dogaja. Poleg tega pa je potrebno otrokom branje in pisanje približati do te mere, da bodo ugotovili, da je branje in pisanje prijetno čustveno doživetje (Blažić, 2000).

Na eni strani so bila mnenja o tem, da je tekmovanje za bralno značko spodbudno, drugi pa so si zastavljali vprašanje, ali je povezava med branjem in tekmovanjem sploh ustrezna. Petra Dobrila je leta 1976 zapisala, da je tekmovanje za bralno značko predvsem tekmovanje s samim seboj, saj se ljudi ne izloča glede na kvaliteto dosežkov (Perko, 2000).

»/.../ besedna zveza "tekmovanje za bralno značko" vse pogosteje zamenjevala z izrazi "branje za bralno značko", "gibanje za bralno značko" ali kar "bralna značka", kar se je še posebej uveljavilo v 90. letih« (Perko, 2000, str. 52).

2.3.2.3 Vloga učitelja mentorja pri opravljanju bralne značke

Učitelj mentor ima zelo veliko vlogo pri bralni znački. Ima kar nekaj zadolžitev in odgovornosti. Mentorji so ponavadi tisti ljudje, ki knjigo doživljajo kot užitek, vrednoto neprecenljive vrednosti. Mentorji želijo svojo izkušnjo o branju želijo deliti z mladimi bralci, kar vsekakor pozitivno vpliva tudi na mlade bralce, saj se

zavedajo, da ni branje nekaj kar je obvezno samo za njih. Poleg tega mora poskrbeti tudi za urejanje dokumentacije, organizirati mora potek dela, poskrbeti za priznanja, nagrade in značke. Na koncu šolskega leta mora poskrbeti za obisk ustvarjalcev na šolah. Že na začetku šolskega leta pa je njegova naloga, da seznaní starše o poteku bralne značke ter določi začetek in konec opravljanja bralne značke. S tem, ko učenci berejo za bralno značko, mentor hkrati spremlja branje otrok in jih skuša še dodatno motivirati za branje (Dežman, 1998).

Mentorji morajo biti zaradi tako razgibanega vodenja bralne značke široko razgledani predvsem med knjigami, ki so primerne za mladino.

S promocijo knjig, ki so zapisane v priporočilnih seznamih, so učitelji in mentorji seznanjeni z najbolj kakovostnimi klasičnimi kot tudi sodobnimi deli iz slovenske in tudi iz svetovne književnosti.

Mentorji si zato z najrazličnejšimi dejavnostmi prizadevajo, da ne bi sodelovanje v bralni znački predstavljalo samo nagrade, ki jo dobiš ob opravljeni bralni znački ampak, da bi se ljubitelji knjig povezali v »bralni klub«, v katerem je bistvo knjiga in ne nagrada. Takšni bralci in udeleženci v bralnem klubu bodo knjigo poiskali tudi v prostem času, poleg knjig pa takšni bralci prebirajo tudi časopise in revije, ki so vezane na sodobno besedno umetnost (Mohor, 2011).

»Če želimo doseči, da jim bo branje prijetna dejavnost, so čepice, majice, torbe, slaščice, ipd. kot nagrade za branje zgrešeno sporočilo« (Mohor, 2011, str. 18).

»Tudi bralna značka ali papirnata diploma ne smeta pomeniti priznanja, s katerim je otrok poplačan za zoprno mu šolsko ubadanje s knjigo« (Mohor, 2011, str. 18).

»/.../ je Bralna značka Slovenije že od začetka pripravljala seminarje in izobraževalno gradivo ter organizirala obiske pisateljev, ilustratorjev in igralcev v vrtcih, na šolah, v zavodih in v knjižnicah« (Mohor, 2011, str. 18).

Učitelj kot bralni model – učitelj deluje kot pozitivni model samo v primeru, če je tudi sam prepričan, da je branje prijetna dejavnost. Pomembno je, da učenci vidijo učitelja, kako rad bere in veliko bere. Predvsem pozitivno vpliva na učence branje v razredu, saj se lahko takrat o prebrani vsebini učitelj pogovarja skupaj z učenci, pri čemer si lahko izmenjujejo različna mnenja in razumevanje prebranega (Hromin, 2010).

»Ko učitelj sam pokaže, da je navdušen bralec, lahko tudi sam navdušuje svoje učence za branje /.../« (Hromin, 2010, str. 46).

Uporabljanje bralnih strategij spodbuja učence k branju, hkrati je branje s pomočjo strategij bolj zanimivo, učenci sprejemajo pomembnost branja. Branje poteka lahko individualno ali kot skupinska oblika branja. Učenci, ki berejo s pomočjo bralnih strategij, so bolj zunanje motivirani, hkrati pa je njihov bralni interes višji in se zaradi tega pogosteje in bolje poglobijo v svoje bralno gradivo. Po prebranem gradivu je pomembno, da so učenci motivirani tudi za pogovarjanje, diskutiranje o prebranem besedilu, da si izmenjajo svoje misli, razmišljanje, ideje o prebranem (Hromin, 2010).

Naloge učitelja mentorja pri bralni znački so vse prej kot preproste. Učitelj mora namreč opazovati napredek učenčevega razvoja, tako pri bralnih kot tudi pri pisnih dejavnostih. Napredek in razvoj mora s pomočjo vnaprej dogovorjenih kriterijev, ki so znani tudi učencem, zapisati. Poleg tega mora učitelj zapisati tudi splošne vtise o učencu. Oblikovati mora učenčeve mape, v katerih so zbrani vsi pisni sestavki, ki omogočajo predvsem vpogled v individualni razvoj posameznega učenca. Poleg vrednotenja, ki ga opravi učitelj, je pomembno tudi samovrednotenje učencev, saj iz tega vidika prevzamejo tudi nekaj odgovornosti za svoje delo, poleg tega pa morajo učenci predstaviti tudi svoje šolske ali domače naloge (Blažič, 2000).

2.3.2.4 Vloga staršev pri opravljanju bralne značke

Zelo pomembno vlogo pri zunanji motivaciji igra odnos staršev do branja, zanimanje in interes za branje ter v končni fazi pozitivno prepričanje o branju, kar zelo pozitivno vpliva na otrokov odnos do branja. V predšolski dobi je otrokov odnos do branja omejen predvsem z odraslimi. Ti mu prebirajo knjigo na glas. S tem pa se otroci ne učijo sistematičnega branja, saj je tudi okolje, v katerem starši berejo predvsem neformalno. Vendar pa s takšnim načinom branja oblikujejo vsakdanjo dejavnost družinskega življenja. Otroku je zelo pomembno to, da se mu oblikuje model odraslega bralca.

Pomembno je, da otrok dobi pozitivno izkušnjo o branju. Zelo veliko vlogo imajo pri tem starši, saj je od njih odvisno, kako dobro se bodo otroci počutili ob branju knjig. Branje knjig ali drugega bralnega gradiva mora pri otroku vzbuditi zaupanje (Hromin, 2010).

2.3.2.5 Oblike in metode dela pri bralni znački

Glasno branje v razredu je pomembno motivacijsko sredstvo. Pogosto glasno branje otrokom sporoča, da njihov učitelj rad bere in mu knjige tudi osebno veliko pomenijo. Zmotno je namreč prepričanje, da so le učitelji slovenščine tisti, ki so najbolj zadolženi za branje. Branje se namreč začne razvijati že v predšolskem obdobju, in ne takrat, ko začnejo učence učiti učitelji slovenskega jezika (Hromin, 2010).

Poleg glasnega branja ima veliko vlogo tudi razčlenjevanje besedila. Vedno, ko govorimo o branju, hkrati govorimo tudi o govorjenju, pisanju, in o poslušanju. Zajete so vse prvine sporazumevanja (Hromin, 2010).

Branje in pisanje sta neločljivo povezani prvini, zato lahko branje in bralno razumevanje povežemo s pisanjem in pisnim sporočanjem. In ravno zaradi tega se velikokrat pojavi poleg poimenovanja bralna značka tudi »pisna« značka. Medsebojna povezanost teh dveh dejavnosti je možna že v samem začetku, in sicer v stopnji priprave na branje. Priprava na branje je tudi pripovedovanje učencev, pogovarjanje učencev o knjigah idr.

Sama priprava na branje in samo branje je sestavljeno iz več korakov. Najprej je prvi stik z besedilom, pri čemer učenci berejo ali jim učitelj pripoveduje. Nato sledi drugi stik z besedilom, pri čemer so učenci usmerjeni v individualno branje. Po branju sledi še interpretacija oziroma vrednotenje prebranega. Pri tem delu nastopi tudi učiteljeva vloga, saj mora izbrati primerne metode in oblike dela. Naslednji korak je namenjen poglobljanju učencevih doživetij, pri čemer gre predvsem za prehod od branja k dejavnosti pisanja. Ko se učenci lotijo poustvarjanja prebranega besedila, si ustvarjajo lastne domišljjske svetove, lahko

pa s pomočjo domišljije dopolnijo svetove, ki so jih srečali v besedilu. Učenci lahko na različne načine poustvarjajo besedilo, ki so ga prej prebrali. Besedilu lahko spremenijo ali dodajo drugačen razplet, lahko nadgrajujejo domišljijske svetove, lahko besedilo preoblikujejo v dramsko besedilo, lahko ilustrirajo del besedila, ki jim je najbolj všeč. Vsekakor je veliko različnih možnosti za poustvarjanje literarnega besedila (Blažič, 2000).

»Branje in bralno razumevanje ter pisanje in pisno sporočanje, sta cilj književnega pouka /.../« (Blažič, 2000, str. 37).

Učenci se s tem, ko pišejo o določeni zgodbi, ki so jo prebrali ali jo poustvarjajo, srečujejo s književnostjo in njenimi zakonitostmi. Pozorni morajo biti na značilnosti književne vrste, hkrati pa morajo prepoznati, kakšna je bila značilnost pravljičice, ki so jo prebrali. Pomembno je, da učenec prebrano književno besedilo poglobljeno doživijo, hkrati pa jim mora biti tako pisanje kot tudi branje prijetno čustveno doživetje (Blažič, 2000).

Glede na starost otrok se preverjanje prebranega nekoliko razlikuje. Za otroke, ki so v predbralnem ali zgodnjem bralnem obdobju, so oblike dela drugačne, kot pri otrocih, ki so že usvojili bralno tehniko in so samostojni pri branju. Pri otrocih do 9. leta starosti je poudarek na bolj sproščnem, igrivem vzdušju. Udeležujejo se različnih dejavnosti, kot so ure pravljič, obisk knjižnic z vrtci. Otroci si lahko ustvarijo dnevnik branja, kar pomeni, da imajo delovni zvezek namenjen kreativnemu branju. Mladi bralec si lahko v dnevnik branja zapisuje, kaj je prebral, zapiše naslov knjige in avtorja, zapiske lahko dopolni tudi s kakšno posebno mislijo, ki mu je bila v knjigi najbolj všeč, lahko pa tudi kaj nariše. Pri mladih bralci je poudarek predvsem na tem, da vzgojitelji, učitelji, mentorji branja uporabljajo tudi različne ustvarjalne oblike v razvojni stopnji otrok (likovne, gibalne, glasbene, domišljijske, govorne oblike) (Jamnik, 2000).

Pri otrocih nad 10 let starosti mora učitelj oziroma mentor branja vzpostaviti debatno vzdušje, o knjigah se mora z otroki pogovarjati, organizira lahko tudi debatni klub, v katerem se bodo otroci pogovarjali o prebrani knjigi. Zelo zanimive in motivacijske so tudi delavnice kreativnega branja in pisanja, pri katerih otroci poustvarjajo določeno obravnavano delo. Mentor lahko poskrbi

tudi, da se učenci srečajo z ustvarjalci knjig, ki so jih prebrali. Za branje v tej starostni skupini je pomembno, da se mediji povezujejo z literaturo. Veliko je TV-nanizank, ki so bile posnete po literarni predlogi (Jamnik, 2000).

Pri srednješolski mladini pa je značilno to, da berejo, vendar se o prebranem ne pogovarjajo. Postajajo podobni odraslim bralcem, za katere je značilno da berejo, vendar se o prebranem zelo redko tudi pogovarjajo, oziroma podajo lastne mnenje o prebrani knjigi še komu drugemu (Jamnik, 2000).

Najpomembnejše pravilo pri branju je, da otrok nikoli ne smemo siliti k branju, ker se jim bo na ta način branje ustavilo, saj ne bodo imeli o branju pozitivne izkušnje. Otrok bo vsekakor bolj navdušen nad branjem, če bo videl odrasle, svoje starše, da radi berejo. Če bo otrok imel, občutek, da je branje zanj obvezno, starši pa nikoli ne berejo, se bo literaturi sčasoma uprl ali pa se bo ob branju začel dolgočasiti (Jamnik, 2000).

2.3.2.6 Zaključek bralne značke in nagrade

V začetku devetdesetih let se je pri bralni znački izbralo novo motivacijsko gradivo. Predvsem so bile to nalepke za razredno stopnjo, na predmetni stopnji pa se podeljujejo priznanja in značke. Seveda je oblika nagrajevanja odvisna od mentorjev. Ni nujno, da se za ta motivacijska gradiva odločijo vsi mentorji, saj niso obvezna. Je pa stalna praksa, da se vse učence, ki brali vseh osem oziroma v današnjem času devet let, nagradi s knjižnimi nagradami (Jamnik, 2002).

Pri novejšem spodbujanju branja so priznanja podelili na slavnostnih prireditvah. Nagrada, ki so jo dobili ob opravljeni bralni znački, so bile Prežihove značke in izkaznice. Na ta način so spodbujali bralce k nadaljnjemu branju, hkrati pa so spodbudili tudi tiste, ki se tekmovanja še niso udeležili, da naj se ga v naslednjem letu udeležijo (Perko, 2000).

Med nagrade za opravljeno bralno značko so spadale različne "značke" in priznanja, ki so bile poimenovane večinoma po znanih slovenskih pisateljih in pesnikih, npr. Prežihova bralna značka. Leta 1966 je bila prvič podeljena tudi

Cicibanova bralna značka, ki je bila namenjena vsem prvošolcem in drugošolcem. Namesto "značk", ki so bile ponavadi kovinske so pripravljali tudi priznanja ter pohvale. Poleg značk in priznanj so podeljevali tudi drugačne nagrade, kamor je spadalo nagrajevanje bralcev s knjigami. Te nagrade so bile namenjene samo tistim, ki so brali vseh osem let, oziroma danes vseh devet let, takšni bralci se v današnjem času imenujejo zlati bralci. Poleg značk, priznanj ter knjižnih nagrad pa so prirejali tudi zaključne slavnostne prireditve in nastope različnih ustvarjalcev. Te prireditve so potekale ob zaključku šolskega leta. Že v 60. letih so na slavnostnih prireditvah bili slovenski pisatelji ter Društvo slovenskih književnikov. Kasneje so šole začeli obiskovati tudi ilustratorji in uredniki. Nagrade so bile tudi obisk rojstnih hiš pisateljev, različne ekskurzije. Obiski ustvarjalcev na šolah imajo pomembno motivacijsko vlogo (Perko, 2000).

»Bralna značka se je kot posebna motivacijska struktura /.../ ohranila vse do danes« (Perko, 2000, str. 54).

Bralna značka Slovenije se je odločila za založniški projekt Zlati bralec. Pri tej odločitvi so ji pomagali tudi mnogi sponzorji. V okviru tega projekta so vsi bralci, ki so vsa osnovnošolska leta opravljali bralno značko, dobili knjižno nagrado. Knjižna nagrada je vsako leto skrbno izbrana in predstavlja kakovostna slovenska literarna dela. Da so knjige resnično kakovostne, nam sporoča podatek, da so vse te podarjene knjige dobitnice nagrad, kot je Večernica ter Nacionalna priznanja za najboljše mladinsko delo. S knjižno nagrado želijo bralce predvsem spodbuditi k nadaljnemu branju (Mohor, 2011).

II. EMPIRIČNI DEL

1. OPREDELITEV PROBLEMA IN CILJI RAZISKAVE

1.1 Opredelitev problema in ciljev raziskave

Družinska pismenost je zelo širok termin, ki ga je nemogoče opredeliti z eno definicijo. K družinski pismenosti spadajo, vse dejavnosti, ki potekajo znotraj družine, ki so povezane s pismenostjo. Dejavnosti, ki vključujejo družinsko pismenost so pisanje nakupovalnega listka, branje pravljič, pisanje voščilnic, branje časopisa idr. (Grginič, 2006).

Družina vpliva na otrokov razvoj pismenosti na različne načine. V družini je pomembno medosebno sodelovanje, fizično okolje ter čustvena in motivacijska klima. Pri fizičnem okolju je v ospredju to, da otrok pridobiva izkušnje s pisanjem in branjem. Fizično okolje obsega dejanske pripomočke za sporazumevanje, kar pomeni, da bi moral imeti otrok dostopno knjigo na vsakem koraku. Sem spadajo tudi različne knjige in različne didaktične igre (Grginič, 2006).

Družinska pismenost ima zelo velik vpliv na kasnejši razvoj šolske pismenosti. Zato ima pomembno vlogo tudi okolje v katerem otroci živijo in odraščajo. Okolje v katerem živijo je lahko literarnoestetsko okolje, lahko pa je literarnoestetsko manj spodbudno okolje (Kordigel, 2008).

Vsekakor je bolj zaželeno, da otrok odrašča v literarnoestetsko spodbudnem okolju, saj bo v takšnem okolju otrok videl starše, kako berejo, opazil bo, da v družini z veseljem prebirajo knjige. Takšno obliko vedenja v družini bo otrok hitro prevzel in kaj kmalu bo tudi sam sedel s knjigo v roki, pa čeprav bo samo opazoval ilustracije. Seveda pa je velikokrat v družinah prisotno literarnoestetsko manj spodbudno okolje, ki slabo vpliva na otrokovo zanimanje za branje. V takšnem okolju starši nimajo nikoli časa, da bi otroku prebrali pravljičico, vedno imajo izgovore, da nimajo časa, da je potrebno še kaj postoriti, idr. (Kordigel, 2008).

Bralna značka je gibanje, ki poteka pod okriljem Zveze prijateljev mladine Slovenije (Kotnik, 2000). Podoba prve bralne značke je bila razdeljena na več delov, glavni namen današnje bralne značke pa je, da otroke spodbuja k branju knjig. Otroci z branjem knjig pridobijo sposobnost vrednotenja knjig, pridobivajo besedni zaklad, ki je potreben pri pisnem izražanju ter pri oblikovanju tako umetnostnih kot tudi neumetnostnih besedil. Ravno zaradi tega se otroci, ki veliko berejo bolje pisno in tudi ustno izražajo (Perko, 2000).

1.2 Raziskovalna vprašanja

V magistrskem delu me je zanimalo:

- I. Kakšna je povezanost med družinsko pismenostjo in opravljanjem bralne značke?
- II. Kakšna je povezanost literarnoestetsko spodbudnega okolja, v katerem je prisotno družinsko branje, z opravljanjem bralne značke?
- III. Kakšna je povezanost literarnoestetsko manj spodbudnega okolja z opravljanjem bralne značke?

Vprašanja v polstrukturiranem intervjuju sem razdelila na tri sklope, in sicer:

- **Vprašanja, ki se nanašajo na družinsko pismenost:**
 1. Kadar kuhate kosilo, ali otroka kdaj prosite za pomoč, da vam poda začimbe ali prebere kuharski recept?
 2. Ali pišete voščilnice ob različnih osebnih (rojstni dan) in neosebnih (velika noč, božič) praznikih?
 - a. Kako vam pri tem pomaga otrok?
 3. Kadar dom zapustite pred prihodom otroka iz šole, ali mu pustite obvestilo kam ste odšli?
 4. Ko greste po nakupih si verjetno napišete na listek, kaj je potrebno kupiti. Ali vam pri tem pomaga tudi otrok?
 5. Kako otroka zadolžite med nakupovanjem?
 - a. Ali vam pomaga pri iskanju izdelkov, ki ste jih napisali na listek?
 6. Če greste na dopust ali napišete kakšno razglednico?
 - a. Kdo jo napiše?

7. Ali ste z otrokom že napisali kakšno pismo?
 - a. Kdo ga je napisal?
 - b. Vam je otrok pri pisanju pomagal?
8. Ali je otrok že praznoval rojstni dan s prijatelji?
 - a. Kdo je napisal vabilo na rojstni dan?

• **Vprašanja, ki se nanašajo na družinsko branje:**

1. Kaj razumete pod pojmom družinsko branje?
2. Kaj berete, kadar berete ter kako pogosto berete?
3. Kako reagirajo otroci, ko vas vidijo s knjigo v roki?
4. Kako pogosto ste brali svojemu otroku pred vstopom v šolo?
 - a. Ali otroku še vedno berete?
 - b. Kdaj ste nehali in zakaj?
5. Kako otroka spodbudite k branju?
6. Kako poteka oziroma je potekalo vaše branje otroku?
 - a. Ali obstaja določen postopek za pripravo na branje?
 - b. Ali poteka branje ob isti uri?
 - c. Ali poteka branje na istem mestu?
7. Kaj menite o branju vašega otroka?
 - a. Ali rad bere?
 - b. Ali veliko bere?
 - c. Ali prebere kakšno knjigo več kot je obvezno?
 - d. Koliko časa na teden bere?
8. Koliko knjig ima vaš otrok na svoji »knjižni polici«?
 - a. Naštejte nekaj naslovov knjig, ki so na tej polici.
9. Ali poznate kakšno dejavnost, ki poteka v knjižnici Mileta Klopčiča, ki je povezana z branjem?
 - a. DA
 - b. NE

Če je oseba odgovorila z DA, katera je ta dejavnost?

Ste se te dejavnosti z otrokom že kdaj udeležili?

 - a. DA
 - b. NE
10. Ali z otrokom skupaj obiskujete knjižnico?

- a. DA
- b. NE

Če je odgovor DA, kako pogosto jo obiskujete?

11. Ali otroku pomagata pri izbiri knjig ali ga pustite, da si jo izbere sam?

- **Vprašanja, ki se nanašajo na bralno značko:**

1. Ali je vaš otrok opravljal predšolsko bralno značko?

- a. DA
- b. NE

Če je odgovor DA, naštejite nekaj naslovov knjig, ki ste jih otroku prebrali.

2. Opišite kako poteka bralna značka.

3. Ali letos vaš otrok opravlja bralno značko?

- a. DA
- b. NE

Če je odgovor DA, naštejite katere knjige je do sedaj prebral.

4. Ali je vaš otrok opravljal bralno značko v nižjih razredih (od 1. do 4. razreda)?

- a. DA
- b. NE

5. Ali je kdaj prenehal z branjem in bralne značke ni dokončal? Zakaj je prenehal? (V primeru, da je prenehal.)

Zakaj?

6. Naštejite nekaj naslovov knjig, ki jih je od 1. do 4. razreda otrok prebral za bralno značko.

7. Ali ste vi tudi opravljali bralno značko?

- a. DA
- b. NE

Če je odgovor DA, katere knjige ste prebrali?

8. Ali otrok izbira knjige za bralno značko samo na podlagi priporočilnega seznama?

- a. DA
- b. NE

Če je odgovor NE, povejte naslov knjige, ki si jo je otrok izbral brez pomoči priporočilnega seznama.

2. METODOLOGIJA

2.1 Opredelitev metode

V svojem magistrskem delu sem uporabila kvalitativno in kvantitavno obliko raziskovanja. Podatke sem zbirala s pomočjo deskriptivne metode, kar pomeni, da sem proučevala opisovanje stanja ter iskala odgovore na vprašanja, kakšno je stanje nečesa (Vogrinc, 2008).

2.2 Opis vzorca

Moj raziskovalni vzorec obsega 15 staršev, ki imajo otroka v 5. a in 5. b razredu osnovne šole Ivana Skvarče. Starost in izobrazba me nista zanimali, ker nimata bistvenega vpliva na moj cilj raziskave. Edini pogoj je bil, da so v raziskavi sodelovali starši, ki imajo otroka v 5. razredu osnovne šole.

2.3 Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala s pomočjo metode spraševanja. Pri metodi spraševanja sem uporabila polstrukturirani intervju ter vodeni vprašalnik.

Pri vodenem vprašalniku, sem staršem zastavila vprašanje ter obkrožila odgovor, ki so ga starši izbrali (Vogrinc, 2008).

Intervjuje sem opravila v mesecu marcu in aprilu na osnovni šoli Ivana Skvarče. Vsak intervju je v povprečju trajal 10 minut. Pri vsakem intervjuju sem naredila tudi zvočni posnetek intervjuja, zato da sem lažje analizirala odgovore.

2.4 Opis instrumenta

Pri svoji raziskavi sem uporabila polstrukturirani intervju, za katerega je značilno, da si raziskovalec lahko pripravi vprašanja, ki pa jih tekom raziskave lahko tudi

nekoliko preoblikuje. Vprašanja so največkrat odprtega tipa. Poleg polstrukturiranega intervjuja pa sem uporabila še vodeni vprašalnik, za katerega je značilno, da so vprašanja zaprtega tipa (Vogrinc 2008).

Vprašanja iz vprašalnika sem zastavila jaz, prav tako sem tudi obkrožila odgovor. Dejansko je ves čas potekal intervju, le da sem imela v drugi polovici intervjuja poudarek na zaprtih vprašanjih, pri katerih so bili možni odgovori DA / NE.

Intervju ne vsebuje podatkov o spolu, starosti in izobrazbi, saj ti podatki ne vplivajo na mojo raziskavo. Intervju je sestavljen iz 23 vprašanj, pri čemer so v prvem delu vprašanja odprtega tipa, do vključno 16. vprašanja ter 19. vprašanje, vprašanja od 17. do 23. (razen 19. vprašanje), pa so zaprtega tipa.

Vprašanja so razdeljena v tri sklope in sicer zajemajo vprašanja o družinski pismenosti, vprašanja o družinskem branju ter vprašanja o bralni znački. (Glej prilogo A)

3. ANALIZA INTERVJUJEV

Analiza intervjujev, ki se nanašajo na prvi sklop vprašanj, in sicer na *vprašanja o družinski pismenosti*.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *1. Kadar kuhate kosilo, ali otroka kdaj prosite za pomoč, da vam poda začimbe ali prebere kuharski recept?*

Tabela 1: Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na pomoč otrok pri kuhanju kosila

Številka	Postavka	Pojem
1A1	da	pritrđitev
2B1	da	pritrđitev
3C1	da	pritrđitev
4D1	da	pritrđitev
5D1	prosim za začimbe.	dejavnost
6E1	večkrat	drugo
7F1	da	pritrđitev
8G1	da	pritrđitev

9G1	tudi kuhamo že	dejavnost
10H1	da	pritrnitev
11I1	da	pritrnitev
12J1	da	pritrnitev
13K1	da tudi	pritrnitev
14K1	sicer ne za kuharski recept	drugo
15K1	kuhamo bolj enostavna kosila	dejavnost
16L1	da	pritrnitev
17M1	da	pritrnitev
18N1	priskoči na pomoč	dejavnost
19N1	ne sicer v tem smislu, da bi bral kuharski recept	dejavnost
20N1	pomaga tako, da poda kakšno stvar	dejavnost
21O1	tudi	pritrnitev

Ureditev pojmov:

Skupaj:

pritrnitev (1A1, 2B1, 3C1, 4D1, 7F1, 8G1, 10H1, 11I1, 12J1, 13K1, 16L1, 17M1, 21O1)	13
dejavnost (5D1, 9G1, 15K1, 18N1, 19N1, 20N1)	6
drugo (6E1, 14K1)	2

Tabela 2: Ali otroci pomagajo staršem pri kuhanju kosila?

<i>Ali otroci pomagajo staršem pri kuhanju kosila?</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
pritrnitev	da tudi
dejavnost	prosim za začimbe kuhanje kuhanje enostavnih kosil priskoči na pomoč branje kuharskega recepta poda kakšno stvar
drugo	večkrat

	ne za kuharski recept
--	-----------------------

Odgovore sem razvrstila v tri kategorije, in sicer:

- pritrditev
- dejavnost
- drugo

Starši so pri vprašanju, ali kdaj prosijo otroka za pomoč pri kuhanju kosila, odgovorili, da jih večina običajno prosi za pomoč, da jim pomagajo pri kuhanju kosila. Večina staršev je samo pritrdilno odgovorila na vprašanje, tako da nisem dobila natančnega odgovora, kako otrok pomaga pri kuhanju kosila. Nekaj staršev je opredelilo dejavnost otrok pri kuhanju kosila, in sicer, da prosijo otroka, da poda začimbe, pomaga pri kuhanju, priskoči na pomoč... Oseba E je izrazila, da otroka večkrat prosi za pomoč. Ugotovila sem, da večina staršev svoje otroke skuša zadolžiti na različne načine med kuhanjem kosila, kar pozitivno vpliva na razvijanje družinske pismenosti in razvijanje branja. Večina staršev je usmerjenih v to, da zaposlijo otroka tudi med kuhanjem.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *2. Ali pišete voščilnice ob različnih osebnih (rojstni dan) in neosebnih (velika noč, božič) praznikih?*

Tabela 3: Kodiranje izjav staršev o pisanju voščilnic ob osebnih in neosebnih praznikih

Številka	Postavka	Pojem
1A2	kakor kdaj	pogostost
2A2	sms-i so zdaj bolj popularni	aktualnost
3B2	zadnje čase ne	zanikanje
4C2	pišemo	dejavnost
5C2	otrok izdeluje voščilnice	dejavnost
6D2	malokdaj	pogostost
7E2	da	pritrditev
8F2	rojstni dnevi	naštevaje praznikov
9G2	tudi pišemo	dejavnost

10H2	ne	zanikanje
11I2	pišemo da	dejavnost
12J2	da	pritrnitev
13K2	božič	naštevaje praznikov
14K2	ново leto	naštevaje praznikov
15L2	da, pišemo	dejavnost
16M2	da	pritrnitev
17N2	pišemo ob rojstnih dnevih	dejavnost
18O2	ponavadi samo za rojstni dan	naštevaje praznikov
19O2	še to bolj redko	pogostost

Ureditev pojmov:

pogostost (1A2, 6D2, 19O2)

dejavnost (4C2, 5C2, 9G2, 11I2, 15L2, 17N2)

naštevaje praznikov (8F2, 13K2, 14K2, 18O2)

aktualnost (2A2)

zanikanje (3B2, 10H2)

pritrnitev (7E2, 12J2, 16M2)

Skupaj:

3

6

4

1

2

3

Tabela 4: Starši in pisanje voščilnic ob osebnih in neosebnih praznikih

<i>Pisanje voščilnic ob osebnih in neosebnih praznikih</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
pogostost	kakor kdaj malokdaj bolj redko
dejavnost	pišemo otrok izdeluje voščilnice
naštevaje praznikov	rojstni dnevi božič ново leto
aktualnost	sms-i bolj popularni
zanikanje	zadnje čase ne ne

prireditvev	da
-------------	----

Odgovore sem razvrstila v šest kategorij, in sicer:

- pogostost
- dejavnost
- naštevanje praznikov
- aktualnost
- zanikanje
- prireditvev

Starši so na vprašanje ali pišejo voščilnice za osebne in neosebne praznike, podali različne odgovore. Ugotovila sem, da nekaj staršev piše voščilnice, nekateri jih pišejo vendar ne tako zelo pogosto. Glede na to, da živimo v dobi tehnologije je eden izmed staršev omenil tudi aktualnost in sicer, sms-i so zdaj bolj popularni (2A2). Večina staršev je naštel tudi nekaj praznikov ob katerih običajno pošljejo voščilnice (novo leto, božič, rojstni dan). Eden izmed staršev (5C2) je povedal, da vključujejo tudi svoje otroke in sicer tako, da otrok izdeluje voščilnice.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *a. Kako vam pri tem pomaga otrok?*

Tabela 5: Kodiranje izjav staršev, kako otrok pomaga pri pisanju voščilnice

Številka	Postavka	Pojem
1A21	pri izbiri	dejavnost
2A21	mogoče kdaj tudi kaj napiše	dejavnost
3A21	redkokdaj	pogostost
4A21	mesiči so zdaj bolj popularni	aktualnost
5B21	otrok je risal, ko je bil še manjši	dejavnost
6C21	otrok sam izdelava voščilnico	dejavnost
7D21	da se podpiše	dejavnost
8D21	da napiše svoje ime	dejavnost
9E21	kaj nariše	dejavnost
10E21	ali naredi svojo voščilnico	dejavnost

11F21	mi ne pomaga	drugo
12F21	sam napiše voščilnico	dejavnost
13G21	ponavadi nalepi znamke	dejavnost
14G21	se podpiše	dejavnost
15I21	zbira jih pri nakupu	dejavnost
16I21	pove naslov	dejavnost
17I21	pomaga sestaviti besedilo	dejavnost
18J21	skupaj z otrokom delava voščilnice	dejavnost
19J21	največkrat za božič	naštevaje praznikov
20K21	največ z dekoracijo	dejavnost
21K21	risanjem	dejavnost
22L21	pri rojstnih dnevih	naštevaje praznikov
23L21	če je za otroka napiše otrok	dejavnost
24L21	drugače pišem sama	dejavnost
25M21	bolj malo	pogostost
26N21	pomaga, da včasih skupaj izbereva misel	dejavnost
27N21	misel, ki jo napišem tudi prebere	dejavnost
28N21	spodaj doda svoj podpis	dejavnost
29O21	da se samo podpiše	dejavnost
30O21	ali pa s kako idejo, če iščeva verz	dejavnost

Ureditev pojmov:

dejavnost (1A21, 2A21, 5B21, 6C21, 7D21, 8D21, 9E21, 10E21, 12F21, 13G21, 14G21, 15I21, 16I21, 17I21, 18J21, 20K21, 21K21, 23L21, 24L21, 26N21, 27N21, 28N21, 29O21, 30O21)
pogostost (3A21, 25M21)
aktualnost (4A21)
naštevaje praznikov (19J21, 22L21)
drugo (11F21)

Skupaj:

24

2
1
2
1

Tabela 6: Pomoč otroka pri pisanju voščilnice

<i>Kako otrok pomaga pri pisanju voščilnice</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	pisanje risanje sam izdelava voščilnico se podpiše nalepi znamke pove naslov pomaga sestaviti besedilo skupaj delava voščilnice dekoracija za otroka piše otrok pišem sama izbere misel prebere iskanje verza
pogostost	redkokdaj bolj malo
aktualnost	sms-i bolj popularni
naštevane praznikov	božič rojstni dnevi
drugo	ne pomaga

Odgovore sem razvrstila v pet kategorij, in sicer:

- dejavnost
- pogostost
- aktualnost
- naštevane praznikov
- drugo

Ugotovila sem, da je bila večina staršev usmerjena v dejavnosti, ki potekajo ob samem pisanju voščilnice, nekateri so povedali, da otroci sami izdelujejo

voščilnice, pomagajo pri izbiri voščilnice, poskrbijo tudi za dekoracijo na voščilnici, največ pa je bilo odgovorov, da otrok največkrat pomaga tako, da se na voščilnico podpiše. Vsekakor pa odgovori kažejo na to, da starši svoje otroke vključujejo pri pisanju voščilnic, kar pozitivno vpliva na razvijanje družinske pismenosti, ki poteka in se razvija povsem nezavedno, že ob otrokovem podpisu na voščilnico.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *3. Kadar dom zapustite pred prihodom otroka iz šole, ali mu pustite obvestilo kam ste odšli?*

Tabela 7: Kodiranje izjav staršev, ali pustijo obvestilo otroku, kam so odšli

Številka	Postavka	Pojem
1A3	ne	zanikanje
2A3	se pokličemo	dejavnost
3B3	ja	pritrđitev
4C3	če se prej kaj dogovorimo ne	zanikanje
5C3	drugače pustim listek	dejavnost
6D3	zmeraj točno ve kje sem	vedenje
7E3	seveda	pritrđitev
8F3	ne ponavadi ne	zanikanje
9F3	vejo, če kam grem in kdaj grem	vedenje
10G3	ja	pritrđitev
11H3	ne, ker običajno že ve, koliko časa me ne bo	zanikanje
12I3	ja vedno	pritrđitev
13I3	pokličem	dejavnost
14I3	napišem	dejavnost
15J3	ponavadi povem po telefonu	dejavnost
16J3	drugače vejo	vedenje
17K3	dogaja se zelo redko	pogostost
18K3	so stvari že v naprej dogovorjene	drugo
19L3	se pri nas ne zgodi	zanikanje
20L3	je vedno nekdo doma	drugo

21M3	ja	pritrnitev
22N3	tudi včasih	pogostost
23O3	načeloma vedno ve kje sem	vedenje
24O3	mi ni ravno treba pisati obvestila	zanikanje

Ureditev pojmov:

zanikanje (1A3, 4C3, 8F3, 11H3, 19L3, 24O3)

pritrnitev (3B3, 7E3, 10G3, 12I3, 21M3)

dejavnost (2A3, 5C3, 13I3, 14I3, 15J3)

pogostost (17K3, 22N3)

vedenje (6D3, 9F3, 16J3, 23O3)

drugo (18K3, 20L3)

Skupaj:

6

5

5

2

4

2

Tabela 8: Ali starši napišejo obvestilo otroku, kam so odšli

<i>Pisanje obvestila otroku, kam so odšli starši</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
zanikanje	ne se ne zgodi
pritrnitev	ja seveda
dejavnost	klicanje puščanje listka napišem
pogostost	zelo redko včasih
vedenje	vejo vedno ve
drugo	v naprej dogovorjene stvari vedno nekdo doma

Odgovore sem razvrstila v šest kategorij, in sicer:

- zanikanje
- pritrnitev
- dejavnost

- pogostost
- védenje
- drugo

Starši so na vprašanje, ali otrokom puščajo obvestilo, o tem kam gredo, sem dobila dokaj pričakovane odgovore. Predvidevala sem, da starši svoje otroke obvestijo, ko kam gredo. Vendar pa sem ugotovila tudi to, da so odhodi od doma in prihodi domov, velikokrat že vnaprej dogovorjeni, zato puščanje listkov na mizi ni potrebno. Prav tako, zaradi dobe tehnologije, obveščanje poteka predvsem po telefonu, tako da starši pokličejo otroka ali mu napišejo sporočilo. Vzrok takšnega načina obveščanja je v vse večjem pomenu in vlogi tehnologije. Zato se pri tej obliki družinske pismenosti, starši bolj usmerjajo v tehnologijo. Eden izmed staršev pa je bil tudi izjema pri svojem odgovoru, saj je povedal, da se pri njih doma nikoli ne zgodi, da bi bilo potrebno pisati obvestilo, saj je vedno nekdo doma (20L3).

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *4. Ko greste po nakupih si verjetno napišete na listek, kaj je potrebno kupiti. Ali vam pri tem pomaga tudi otrok?*

Tabela 9: Kodiranje izjav staršev, kako pri pisanju nakupovalnega listka pomaga otrok

Številka	Postavka	Pojem
1A4	samo pove kaj naj mu kupim	dejavnost
2B4	ja	pritrnitev
3C4	v glavnem sem sama v trgovini	drugo
4D4	nikoli ne pišem	dejavnost
5D4	grem v trgovino,	dejavnost
6D4	potem tam otrok izrazi svojo željo	dejavnost
7D4	se spomni kaj manjka	dejavnost
8E4	ne	zanikanje
9F4	vedno večkrat	pogostost
10G4	ponavadi otrok piše	dejavnost
11H4	da	pritrnitev

12I4	tudi ja	pritrnitev
13J4	ja tudi	pritrnitev
14K4	občasno	pogostost
15L4	ja	pritrnitev
16M4	ja, ker največkrat pozabim listek doma	dejavnost
17N4	včasih	pogostost
18N4	včasih se zgodi to, da si vsak zapomni nekaj stvari	dejavnost
19O4	o to pa zelo rad	drugo

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (1A4, 4D4, 5D4, 6D4, 7D4, 10G4, 8
16M4, 18N4)

pritrnitev (2B4, 11H4, 12I4, 13J4, 15L4) 5

zanikanje (8E4) 1

pogostost (9F4, 14K4, 17N4) 3

drugo (3C4, 19O4) 2

Tabela 10: Pomoč otroka pri pisanju nakupovalnega listka

<i>Sodelovanje otroka pri pisanju nakupovalnega listka</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	pove kaj kupiti ne pišem grem izražanje otrokove želje spomni otrok piše pozabiti listek zapomnitev
pritrnitev	ja da tudi
zanikanje	ne

pogostost	vedno večkrat občasno včasih
drugo	sama v trgovini zelo rad

Odgovore sem razvrstila v pet kategorij, in sicer:

- dejavnost
- pritrditev
- zanikanje
- pogostost
- drugo

Ugotovila sem, da starši otroke vključujejo v pisanje nakupovalnega listka, preko različnih dejavnosti. Nekateri otroci pomagajo staršem pri pisanju listka, nekateri starši zadolžijo otroka tako, da piše listek, včasih pa si morajo otroci tudi zapomniti stvari, ki jih morajo starši kupiti. Otrok in starš sta namreč dogovorjena, da si vsak zapomni nekaj stvari (18N4), da slučajno ne bi česa pozabila. Prav tako sem ugotovila, da v večini primerov, otroci pomagajo staršem pri pisanju nakupovalnega listka. Pri pisanju nakupovalnega listka se prav tako razvija družinska pismenost, zato je to ena izmed dejavnosti, ki naj bi jo starši čim večkrat počeli skupaj s svojim otrokom.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *5. Kako otroka zadolžite med nakupovanjem?*

Tabela 11: Kodiranje izjav staršev, kako otroka zadolžijo med nakupovanjem

Številka	Postavka	Pojem
1B5	drži listek	dejavnost
2B5	se kregajo s sestro, katera bo držala listek	dejavnost
3D5	da izdelke v košaro	dejavnost
4D5	ga vprašam, če je treba še kaj kupiti	dejavnost

5F5	se prilagodim starosti otrok	dejavnost
6F5	najmlajši bere listek	dejavnost
7H5	včasih hoče vzeti več stvari zase	dejavnost
8H5	smo dogovorjeni, da vzame samo eno stvar	dejavnost
9I5	pelje voziček	dejavnost
10J5	skupaj nakupujeva	dejavnost
11K5	zaposlim ga	dejavnost
12K5	poišče kakšen artikel	dejavnost
13L5	prebere listek	dejavnost
14M5	gre vmes kaj iskat na drugo stran	dejavnost
15M5	spomni, če kaj rabim	dejavnost
16N5	dogovorjena, da si vsak zapomni nekaj stvari	dejavnost
17N5	mu rečem naj gre po trgovini	dejavnost
18N5	poišče tisto, kar si je moral zapomniti	dejavnost
19O5	ga že doma pripravim da me spomni, kaj jaz rabim	dejavnost

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (1B5, 2B5, 3D5, 4D5, 5F5, 6F5, 7H5, 8H5, 9I5, 10J5, 11K5, 12K5, 13L5, 14M5, 15M5, 16N5, 17N5, 18N5, 19O5)

Tabela 12: Zadolžitev otroka med nakupovanjem

<i>Zadolžitev otroka med nakupovanjem</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	držanje listka kreganje s sestro zlaganje izdelkov spraševanje prilagoditev vzeti

	dogovorjenost pelje nakupovanje zaposlitev iskanje branje listka spomni dogovorjenost iti po trgovini spomniti se
--	--

Odgovore sem razvrstila v eno kategorijo, in sicer:

- dejavnost

Ugotovila sem, da so starši pri zadolžitvi otroka usmerjeni predvsem v dejavnosti, ki potekajo med nakupovanjem. Med nakupovanjem namreč otroka zadolžijo, da bere listek, da spomni starše, če morda še kaj potrebujejo, največkrat zlagajo izdelke v košaro ali peljejo voziček, starši jih pošljejo tudi po trgovini, da poiščejo kakšen izdelek, poleg tega pa naj bi starše spomnili, če so morda kaj pozabili kupiti. Ugotovila sem, da večina staršev svoje otroke med nakupovanjem zaposli, da ne zganjajo hrupa in ne počnejo stvari, ki se v trgovini ne smejo početi. Zato ta čas, ko so v trgovini, otroka kar se da dobro zaposlijo, zaradi zadolžitve pa se otrok počuti tudi bolj pomembnega, saj pomaga pri nakupovanju.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *a. Ali vam pomaga pri iskanju izdelkov, ki ste jih napisali na listek?*

Tabela 13: Kodiranje izjav staršev, ali jim otrok pomaga pri iskanju izdelkov

Številka	Postavka	Pojem
1A51	bom rekla ne	zanikanje
2B51	tudi	pritrnitev
3C51	pomaga, če je zraven	pritrnitev
4D51	tudi pomaga	pritrnitev

5E51	poišče stvari, ki smo jih napisali na listek	dejavnost
6F51	ja, vedno večkrat	pritrnitev
7G51	pomaga	pritrnitev
8H51	tudi on poišče kakšno stvar	dejavnost
9I51	stvari prebere iz listka	dejavnost
10I51	jih zloži v košaro	dejavnost
11J51	gre kaj iskat v polico	dejavnost
12K51	otroka pošljem v eno stran iskat izdelke, jaz iščem na drugi strani	dejavnost
13L51	poišče izdelke	dejavnost
14M51	sam poišče izdelke, če najde	dejavnost
15N51	išče izdelke, ki si jih je moral zapomniti	dejavnost
16O51	tudi pomaga ja	pritrnitev

Ureditev pojmov:

zanikanje (1A51)

pritrnitev (2B51, 3C51, 4D51, 6F51, 7G51, 16O51)

dejavnost (5E51, 8H51, 9I51, 10I51, 11J51, 12K51, 13L51, 14M51, 15N51)

Skupaj:

1

6

9

Tabela 14: Pomoč otroka pri iskanju izdelkov

<i>Pomoč otroka pri iskanju izdelkov, ki so napisani na nakupovalnem listku</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
zanikanje	ne
pritrnitev	tudi pomaga ja
dejavnost	iskanje izdelkov branje zlaganje

Odgovore sem razvrstila v tri kategorije, in sicer:

- zanikanje
- pritrditev
- dejavnost

Ugotovila sem, da je večina staršev pritrnila, da jim otrok pomaga pri iskanju izdelkov, ki so jih napisali na listek. Pomoč pri iskanju izdelkov sem opredelila z dejavnostjo. Večina staršev je odgovorila, da otroci pomagajo z iskanjem izdelkov po trgovini, po policah, s tem, ko otroci iščejo izdelke po policah, sodelujejo s svojimi starši in se razvija družinska pismenost. Otrok bo našel izdelek tudi, če ne bo znal dobro brati, ker si verjetno zaradi večkratnega obiska trgovine, zapomni, kje se posamezni izdelki nahajajo. Poleg tega so zdaj otroci, že toliko pisмени, da vedo, da so izdelki zloženi po določenih lastnostih, kar pomeni, da izdelki niso razmetani po vsej trgovini, ampak so urejeni glede na lastnost (pijača, olje...). Če so starši vključevali svoje otroke pri nakupovanju, ko so bili otroci še manjši, so se do sedaj naučili, kje lahko kaj najdejo. Dobro pa je tudi, če starši otroku opišejo, kaj je zraven tega izdelka, ki ga morajo poiskati, v kateri polici, na kateri strani, da se bo otrok lažje orientiral.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *6. Če greste na dopust ali napišete kakšno razglednico?*

Tabela 15: Kodiranje izjav staršev, ali napišejo razglednico, kadar grejo na dopust

Številka	Postavka	Pojem
1A6	ne	zanikanje
2B6	nič več	zanikanje
3C6	tudi napišemo	pritrditev
4D6	tudi ja	pritrditev
5E6	seveda	pritrditev
6F6	redko	pogostost
7G6	ja tudi	pritrditev
8H6	da	pritrditev
9I6	da, pišemo	pritrditev

10J6	da, pišemo	pritrđitev
11K6	recimo ja	pritrđitev
12L6	da	pritrđitev
13M6	da	pritrđitev
14N6	tudi, ne pa vedno	pritrđitev
15O6	ja napišemo	pritrđitev

Ureditev pojmov:	Skupaj:
zanikanje (1A6, 2B6)	2
pritrđitev (3C6, 4D6, 5E6, 7G6, 8H6, 9I6, 10J6, 11K6, 12L6, 13M6, 14N6, 15O6)	12
pogostost (6F6)	1

Tabela 16: Pisanje razglednice, kadar gre družina na dopust

<i>Pisanje razglednice, kadar gre družina na dopust</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
zanikanje	ne nič več
pritrđitev	tudi seveda da ja napišemo
pogostost	redko

Odgovore sem razvrstila v tri kategorije, in sicer:

- zanikanje
- pritrđitev
- pogostost

Večina staršev je na vprašanje ali starši pišejo razglednico, odgovorila pritrđilno. Samo eden izmed njih je odgovoril, da ne pišejo razglednic (1A6). Dva starša (2B6 in 6F6), sta odgovorila, da razglednic ne pišejo več, oziroma jih napišejo zelo redko. Dejavnost, ki poteka pri pisanju razglednice je usmerjena predvsem v pisanje. Pri pisanju pa je potrebno upoštevati, kako se razglednica napiše ter kaj

vse mora biti na njej napisano. Tudi pisanje razglednice je ena izmed dejavnosti, kjer je prisotna družinska pismenost. Glede na to, da je večina staršev odgovorila pritrdilno sem ugotovila, da je tudi pri pisanju razglednice v večini primerov prisotna družinska pismenost, saj se ta dejavnost zelo pogosto izvaja.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *a. Kdo jo napiše?*

Tabela 17: Kodiranje izjav staršev, kdo napiše razglednico

Številka	Postavka	Pojem
1B61	jaz sem jo napisala	starš
2C61	otroci napišejo	otrok
3D61	otrok sam	otrok
4E61	jaz ponavadi	starš
5F61	ponavadi otroci	otrok
6G61	ponavadi otroci	otrok
7H61	otrok	otrok
8I61	prej sem jaz	starš
9I61	zdaj otrok	otrok
10J61	ponavadi otrok, predvsem prijateljici	otrok
11K61	sama	starš
12K61	otrok	otrok
13L61	sama pišem	starš
14L61	če je za staro mamo jo napiše otrok	otrok
15M61	sama	starš
16N61	včasih sama	starš
17N61	včasih kdo od otrok	otrok
18O61	sama	starš

Ureditev pojmov:

starš (1B61, 4E61, 8I61, 11K61, 13L61, 15M61,
16N61, 18O61)

otrok (2C61, 3D61, 5F61, 6G61, 7H61, 9I61, 10J61,
10K61, 14L61, 17N61)

Skupaj:

8

10

Tabela 18: Kdo običajno napiše razglednico

Kdo napiše razglednico?	Število glede na postavko
starš	8
otrok	10

Odgovori na vprašanje kdo običajno napiše razglednico, so bili zelo kratki in jedrnat. Zato niti nisem mogla pojmov razvrstiti v nadredne kategorije in kategorije. Analizirala sem samo kako pogosto pišejo razglednico starši in kako pogosto jo pišejo otroci. Iz rezultatov raziskave sem ugotovila, da v večini primerov pišejo razglednico otroci, kar pomeni, da starši podzavestno skrbijo, da se otroci pisno izražajo in s tem razvijajo družinsko pismenost. Glede na to, da je pisanje razglednice dokaj nezahtevno, je potrebno otroke vseeno opozoriti na to, kaj vse moramo napisati na razglednico. Najpomembneje je, da napišemo naslovnika, komu želimo razglednico poslati, poleg naslovnika pa je potreben tudi podpis pošiljatelja, da prejemnik ve, kdo je razglednico napisal.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *7. Ali ste z otrokom že napisali kakšno pismo?*

Tabela 19: Kodiranje izjav staršev, o pisanju pisma z otrokom

Številka	Postavka	Pojem
1A7	ja smo pisali	pritrnitev
2B7	ja, za šolo	pritrnitev
3C7	ne	zanikanje
4C7	so pa same pisale babici	pritrnitev
5D7	pismo pa ne	zanikanje
6D7	če napišem pismo je uradno	lastnost
7D7	to otrok nima kaj pisati	drugo
8E7	ja	pritrnitev
9E7	so ga morali v šoli napisati	pritrnitev
10F7	ne	zanikanje
11G7	pismo se mi zdi, da še ne	zanikanje
12H7	da	pritrnitev

13I7	ne	zanikanje
14J7	ja	pritrnitev
15K7	ja	pritrnitev
16K7	za Dedka Mraza	pritrnitev
17L7	ne	zanikanje
18M7	ne	zanikanje
19N7	v bistvu sva	pritrnitev
20N7	pri slovenščini v preteklem šolskem letu	opredelitev pisanja
21N7	bilo to v okviru učne snovi	drugo
21O7	tudi	pritrnitev

Ureditev pojmov:

Skupaj:

lastnost (6D7)	1
zanikanje (3C7, 5D7, 10F7, 11G7, 13I7, 17L7, 18M7)	7
pritrnitev (1A7, 2B7, 8E7, 9E7, 12H7, 14J7, 15K7, 16K7, 19N7, 20N7, 21O7)	11
drugo (4C7, 7D7, 21N7)	3

Tabela 20: Pisanje pisma z otrokom

<i>Pisanje pisma z otrokom</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
lastnost	uradno pismo učna snov
zanikanje	ne
pritrnitev	ja, morali v šoli napisati ja za Dedka Mraza tudi
drugo	same pisale babici to nima kaj pisati v okviru učne snovi

Odgovore sem razvrstila v pet kategorij, in sicer:

- lastnost
- zanikanje
- pritrditev
- drugo

Večina staršev je na vprašanje, če so že napisali kakšno pismo z otrokom, odgovorila, da pisma še niso napisali. Nekaj staršev je odgovorilo pritrdilno, nekateri pa so povedali tudi komu pismo pišejo. Ugotovila sem, da večina staršev pozabi, da pišejo pismo Miklavžu, Dedku Mrazu, Božičku. Zato sem se pri tem vprašanju zavestno odločila, da ne postavljam podvprašanj, če morda pišejo "dobrim možem". Rezultati so pokazali, da je pisanje pisma Božičku, Dedku Mrazu, Miklavžu nekaj podzavestnega, oziroma se starši ne zavedajo, da je to prav tako pisanje pisma. Nekateri starši so povedali, da so pisali pismo za šolsko obveznost (2B7, 19N7). Eden izmed njih pa je celo omenil, da je pisanje pisma predvsem uradno (6D7) in, da otrok to nima kaj pisati (7D7). Vsem staršem, ki se niso spomnili, da je pisanje pisma Miklavžu tudi pisanje pisma, sem po zaključenem intervjuju povedala, da so vsi že pisali pismo, in sicer Miklavžu, Božičku, Dedku Mrazu. Reakcije staršev so bile zelo zanimive, veliko se jih je nasmejalo, da so na to obliko pisma čisto pozabili, večina pa jih je tudi povedala, da takšno obliko pisma pišejo otroci sami. Ugotovila sem, da starši pomagajo otrokom pri pisanju pisma kot šolski obveznosti ter jim kaj popravijo, če je potrebno. Tudi pri tej dejavnosti, je razvidno, da je prisotna družinska pismenost.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *a. Kdo ga je napisal?*

Tabela 21: Kodiranje izjav staršev, kdo napiše pismo

številka	Postavka	Pojem
1A71	otrok ga je napisal	otrok
2B71	otrok	otrok
3C71	otrok sam ga je napisal	otrok
4D71	otrok	otrok
5E71	otrok	otrok

6H71	otrok	otrok
7J71	otrok	otrok
8K71	otrok sam	otrok
9N71	otrok	otrok
10O71	sama (starš)	starš

Ureditev pojmov:

otrok (1A71, 2B71, 3C71, 4D71, 5E71, 6H71,
7J71, 8K71, 9N71)
starš (10O71)

Skupaj:

9
1

Tabela 22: Kdo je napisal pismo?

Kdo je napisal pismo?	Število glede na postavko
otrok	9
starš	1

Tisti starši, ki so z otrokom že napisali kakšno pismo so na vprašanje, kdo ga je napisal, odgovorili kratko in jedrnato. Ugotovila sem, da pri pisanju pisem prevladujejo otroci, kar je zelo dobro, glede na to, da se pisma vedno manj pogosto pišejo. Eden izmed staršev (10O71) je odgovoril, da pisma piše sam in ne otrok. Ostali starši so izjavili, da pismo napiše otrok. Zopet je razvidno, da je v družini prisotna družinska pismenost.. Tudi iz pogovora, po končanem snemanju, sem ugotovila, da otroci pišejo pisma, starši pa jim samo pomagajo in preverijo, če imajo kakšne napake.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *b. Vam je otrok pri pisanju pomagal?*

Tabela 23: Kodiranje izjav staršev, kako je pri pisanju pisma pomagal otrok

Številka	Postavka	Pojem
1A72	najprej sva ga napisala skupaj	pritrđitev
2A72	nato je otrok prepisoval	dejavnost
3H72	če sva ga napisala, sva ga skupaj z	pritrđitev

	otrokom	
4J72	ponavadi piše otrok	dejavnost
5N72	čedalje manj pišemo	pogostost
6N72	včasih imeli navado, da smo pisali razglednice in pisma	pritrlditev
7N72	čedalje več komuniciramo preko e-maila in telefona	dejavnost
8N72	na žalost pisma skupaj še nisva pisala	zanikanje
9O72	ja	pritrlditev

Ureditev pojmov:

dejavnost (2A72, 4J72, 7N72)	3
pogostost (5N72)	1
zanikanje (8N72)	1
pritrlditev (1A72, 3H72, 6N72, 9O72)	4

Skupaj:

3
1
1
4

Tabela 24: Otrokova pomoč pri pisanju pisma

<i>Pomoč pri pisanju pisma</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	prepisovanje pisanje komuniciranje
pogostost	čedalje manj
zanikanje	nisva pisala
pritrlditev	napisala skupaj ja, piše otrok smo pisali ja

Odgovore sem razvrstila v štiri kategorije, in sicer:

- dejavnost
- pogostost
- zanikanje

- pritrditev

Starši, ki so pisali pismo z otroki, so otroke tudi aktivno vključili v pisanje. Otroci so imeli vlogo pomočnika oziroma so pismo pisali skupaj s starši. Starši so naštevali dejavnosti oziroma kako jim je otrok pomagal. Omenili so: pisanje, prepisovanje, komuniciranje pri pisanju, skupno pisanje. Eden izmed njih je izpostavil, da uporaba tehnologije negativno vpliva na pisanje pisem in spreminja način komunikacije. Zaradi nje ljudje vse bolj redko pišejo pisma oziroma se vse redkeje poslužujejo pisanja pisem (7N72). Prevladujoč način komuniciranja v današnji družbi je komuniciranje preko telefona in pošiljanje elektronskih sporočil. Ugotovila sem, da se starši zavedajo, da je pisanje pisma pomembno, hkrati pa se zavedajo tudi, da ne morejo brez uporabe tehnologije, ki pa bo verjetno sčasoma izrinila tradicionalno pisanje pisma.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 8. *Ali je otrok že praznoval rojstni dan s prijatelji?*

Tabela 25: Kodiranje izjav staršev, o praznovanju otrokovega rojstnega dne s prijatelji

Številka	Postavka	Pojem
1A8	ja	pritrditev
2B8	ja	pritrditev
3C8	ja	pritrditev
4D8	vsako leto	pritrditev
5E8	velikokrat	pritrditev
6F8	ja	pritrditev
7G8	vedno	pritrditev
8H8	samo s prijatelji ne	zanikanje
9H8	vedno skupaj s sorodniki	drugo
10I8	ja	pritrditev
11J8	ja	pritrditev
12K8	ja	pritrditev
13L8	ja	pritrditev
14M8	ja	pritrditev

15N8	vedno	pogostost
16O8	ja, tudi	pritrđitev

Ureditev pojmov:	Skupaj:
pritrđitev (1A8, 2B8, 3C8, 4D8, 5E8, 6F8, 7G8, 10I8, 11J8, 12K8, 13L8, 14M8, 15N8, 16O8)	14
zanikanje (8H8)	1
drugo (9H8)	1

Tabela 26: Praznovanje otrokovega rojstnega dne s prijatelji

<i>Praznovanje rojstnega dne s prijatelji</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
pritrđitev	ja vsako leto velikokrat vedno
zanikanje	ne
drugo	praznovanje s sorodniki

Odgovore sem razvrstila v tri kategorije, in sicer:

- pritrđitev
- zanianje
- drugo

Večina staršev je na vprašanje ali otrok praznuje rojstni dan s prijatelji odgovorila pritrđilno. Nekaj izmed njih jih je poudarilo, da rojstni dan praznujejo vsako leto. Eden pa je poudaril (9H8), da otrok nikoli ne praznuje samo s prijatelji, ampak vedno skupaj s sorodniki, ker je to večje praznovanje.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *a. Kdo je napisal vabilo na rojstni dan?*

Tabela 27: Kodiranje izjav staršev, kdo napiše vabilo na rojstni dan

Številka	Postavka	Pojem
1A81	otrok sam	otrok
2B81	jaz sem ga napisala	starš
3C81	otrok sam	otrok
4D81	zdaj piše otrok sam	otrok
5D81	prej sem pisala jaz	starš
6E81	jaz sem ga napisala	starš
7F81	vsebino napiše otrok	otrok
8F81	jaz sem natipkala	starš
9G81	otrok	otrok
10H81	otrok	otrok
11I81	jaz sem sestavila	starš
12J81	jaz	starš
13K81	ponavadi skupaj z očetom	starš in otrok
14K81	glavna stvar, kateri nogometaš bo na sliki	drugo
15L81	jaz	starš
16M81	jaz	starš
17N81	napisala sva ga skupaj	starš in otrok
18N81	na vabilu tudi slika nečesa, kar si otrok zaželi, da je gor	drugo
19N81	sledi dogovor kdaj bo praznovanje in kje	dejavnost
20O81	sestrična njegova mu je pisala vedno	drugo
21O81	iskala kakšne posebne slike	dejavnost

Ureditev pojmov:	Skupaj:
otrok (1A81, 3C81, 4D81, 7F81, 9G81, 10H81)	6
starš (2B81, 5D81, 6E81, 8F81, 11I81, 12J81, 15L81, 16M81)	8
drugo (14K81, 18N81, 20O81)	3
dejavnost (19N81, 21O81)	2
starš in otrok (13K81, 17N81)	2

Tabela 28: Kdo napiše vabilo?

Kdo napiše vabilo?	Število glede na postavko
otrok	6
starš	8
starš in otrok	2

Tabela 29: Pisanje vabila na praznovanje otrokovega rojstnega dne

<i>Pisanje vabila na rojstni dan</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
drugo	slika nogometaša slika nečesa sestrična piše vabilo
dejavnost	dogovarjanje iskanje slik

Izjave staršev sem razdelila v dve tabeli. V prvo tabelo sem zajela odgovore, pri katerih je razvidno, katere osebe pišejo vabilo in koliko je le-teh, v drugi tabeli pa sem izjave staršev razdelila v dve kategoriji, in sicer v dejavnosti, ki potekajo pri pisanju vabila ter katere so še druge posebnosti vabila. Pri vprašanju kdo je napisal vabilo na rojstni dan, me je predvsem zanimala oseba, ki napiše vabilo. Ugotovila sem, da večino vabil na rojstni dan napišejo starši. Bolj priporočljivo in zaželeno bi bilo, da vabilo napiše otrok, saj se tako nezavedno uči zgradbe in sestave vabila. Starši bi morali imeti pri pisanju vabila samo vlogo pomočnika. Otroku bi svetovali, kako naj vabilo napiše, ga opozarjali na ključne elemente ter mu pomagali pri organizaciji in izvedbi rojstnega dne.

Starši so na prvi sklop vprašanj, ki so bila vezana na družinsko pismenost, podali zelo različne odgovore. Na podlagi vseh zbranih odgovorov sem ugotovila, da večina staršev z različnimi dejavnostmi, ki potekajo znotraj družine skrbi, da se razvija družinska pismenost. Najbolj je bilo to razvidno pri vprašanju o pisanju voščilnic, saj je večina staršev otroke zadolžila pri pisanju voščilnic tako, da so jo izdelali sami, da so se v voščilnico podpisali, pomagali so tudi pri zbiranju verza, ki so ga skupaj s starši zapisali v voščilnico. Nekaj staršev je poudarilo, da voščilnice izdelujejo otroci sami oziroma poskrbijo za okrasitev in dekoracijo voščilnice.

Na podlagi odgovorov, ki se navezujejo na pisanje nakupovalnega listka ter zadolžitve otrok med nakupovanjem, sem ugotovila, da večina staršev poskrbi za to, da otroci pomagajo pri iskanju izdelkov, ki so jih starši napisali na listek, prav tako pa jih zadolžijo tudi pri pisanju nakupovalnega listka. S tem se otroci navadijo na red, ki ga je potrebno upoštevati med nakupovanjem. Poleg tega se otroci naučijo, da ne morejo vedno dobiti vsega, kar si želijo, ker starši običajno kupijo samo tisto, kar si napišejo na listek, oziroma tisto, kar potrebujejo.

Na podlagi vseh odgovorov predvidevam, da je v večini družin prisotna družinska pismenost, kar pomeni, da starši svoje otroke vključujejo v vsakodnevne dejavnosti, kot so pisanje nakupovalnega listka, pisanje pisma, branje kuharskega recepta, pisanje razglednice, idr. Sodelovanje otrok pri takšnih dejavnostih, pozitivno vplivajo na oblikovanje bralnega in pisnega izražanja.

Analiza intervjujev, ki se nanašajo na drugi sklop vprašanj, in sicer na *vprašanja o družinskem branju*.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *1. Kaj razumete pod pojmom družinsko branje?*

Tabela 30: Kodiranje izjav staršev, o razumevanju pojma družinsko branje

Številka	Postavka	Pojem
1A9	da zvečer, ko gremo vsi skupaj spat, preberemo pravljico	dejavnost
2B9	da vzamemo knjigo, se vsi lepo usedemo in recimo da jaz berem	dejavnost
3C9	da skupaj beremo knjige	dejavnost
4D9	se zbere družina, preberemo knjigo, pač eden jo prebere, drugi pa poslušata	dejavnost
5E9	da jaz berem, otroci sedijo in poslušajo	dejavnost
6E9	da otrok bere, ga sestri poslušata	dejavnost
7F9	največkrat je bilo to branje pravljic	dejavnost
8F9	pred spanjem	časovna opredelitev
9F9	še beremo kakšne znanstvene knjige, knjige o živalih	naštevane knjig
10G9	ko so otroci manjši	časovna opredelitev
11G9	ko ne znajo brati	časovna opredelitev
12G9	starši približamo knjigo, jih navadimo in naučimo brati	dejavnost
13H9	da je to ena super zadeva, samo če uspeva	lastnost
14H9	da beremo vsi od prvega do zadnjega	dejavnost
15I9	da beremo skupaj	dejavnost
16J9	skupaj z otrokom bereš knjigo	dejavnost
17K9	od majhnega prebiranje slikanic	dejavnost
18K9	večji in srednji otrok se še kdaj zraven prisedeta	dejavnost

19L9	se usedemo skupaj, da vsak bere svojo knjigo	dejavnost
20L9	se usedemo skupaj in berem jaz	dejavnost
21L9	ali eno popoldne namesto gledanja TV, beremo vsak svojo knjigo	dejavnost
22M9	da beremo skupaj	dejavnost
23M9	da bereva z otrokom skupaj	dejavnost
24M9	da tudi otrok bere na glas	dejavnost
25N9	predvsem to, kar smo počeli praktično ves čas, dokler otroka nista sama začela brati	dejavnost
26N9	pravljica za lahko noč	drugo
27N9	branje knjig, ki smo si jih izposodili v knjižnici	dejavnost
28N9	to da se spraviva skupaj v posteljo	dejavnost
29N9	da gledava oba v knjigo	dejavnost
30N9	mogoče jaz preberem eno stran otrok pa drugo	dejavnost
31N9	odkar bere sam se več pogovarjava o tem kar je prebral	dejavnost
32O9	da kot družina skupaj beremo različne knjige	dejavnost
33O9	ko je bil še otrok sva veliko brala	dejavnost

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (1A9, 2B9, 3C9, 4D9, 5E9, 6E9, 7F9, 12G9, 14H9, 15I9, 16J9, 17K9, 18K9, 19L9, 20L9, 21L9, 22M9, 23M9, 24M9, 25N9, 27N9, 28N9, 29N9, 30N9, 31N9, 32O9, 33O9)
lastnost (13H9)
naštevaje knjig (9F9)
časovna opredelitev (8F9, 10G9, 11G9)
drugo (26N9)

27

1

1

3

1

Tabela 31: Razumevanje pojma družinska pismenost

<i>Razumevanje pojma družinska pismenost</i>	
Nadredne kategorije	kategorije
dejavnost	vzamemo knjigo in beremo otrok bere sestrama branje pravljic starši približamo knjigo otroku beremo skupaj branje knjige z otrokom beremo vsak svojo knjigo branje namesto TV branje otroka na glas branje izposojenih knjig se spraviva v posteljo pogovarjanje o prebranem branje različnih knjig
lastnost	super zadeva
naštevane knjig	znanstvene knjige
časovna opredelitev	pred spanjem manjši otroci ko ne znajo brati
drugo	pravljica za lahko noč

Odgovore sem razvrstila v pet kategorij, in sicer:

- dejavnost
- lastnost
- naštevane knjig
- časovna opredelitev
- drugo

Ugotovila sem, da je pri vprašanju o družinskem branju, večina staršev naštevala dejavnosti, ki potekajo pri družinskem branju. Večina je družinsko branje povezala z branjem. Prevladujejo branje pravljic (1A9), branje knjig (3C9), da je

zbrana vsa družina (4D9), da je to skupno branje z otrokom (16J9), da lahko bereš knjigo namesto gledaš TV (21L9), da otrok bere na glas (24M9), da je to pomembno, ker se otroku na ta način približajo knjige (12G9). Na podlagi odgovorov sem ugotovila, da družinsko branje poteka zvečer, popoldne, pred spanjem. Ugotovila sem tudi, da starši dajejo poudarek skupnemu branju, branju vseh v družini in ne samo branju otroka.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 2. *Kaj berete, kadar berete ter kako pogosto berete?*

Tabela 32: Kodiranje izjav staršev, o tem kaj berejo ter kako pogosto

Številka	Postavka	Pojem
1A10	zelo redko	pogostost
2A10	zgodbico preberem otroku	književna vrsta
3B10	Disneyeve knjige	naštevanje knjig
4C10	glede na obveznosti , ki ima otrok bolj malo	pogostost
5C10	otrok bolj sam bere kar si izbere	dejavnost
5D10	zdaj bolj malo berem	pogostost
7D10	včasih sem brala pravljice	književna vrsta
8D10	če ni bilo časa za knjigo sem si tudi sama izmislila pravljico	dejavnost
9E10	beremo enkrat na teden	pogostost
10E10	tisto kar si otrok zaželi	drugo
11F10	jaz rada berem alternativo, knjige z duhovno vsebino	književna vrsta
12F10	grem v drugo skrajnost in zelo rada berem detektivske romane	književna vrsta
13G10	kakšne romane, bolj pozimi	književna vrsta
14H10	največ kar sem prebrala so bile to knjige za otroke	književna vrsta
15I10	zelo malo berem	pogostost
16I10	novice, knjige ne berem ker nimam časa	tiskovina

17J10	mlajšemu otroku berem knjige	dejavnost
18K10	30 knjig v treh tednih	količina
19L10	mladinsko literaturo, zaradi službe, da vem kaj je aktualno	književna vrsta
20L10	priporočila sodelavcev, prijateljev	drugo
21M10	enkrat na leto kakšno knjigo	pogostost
22M10	časopise, revije	tiskovina
23N10	berem zelo veliko	količina
24N10	berem strokovno literaturo	lastnost
25N10	ogromno berem v angleščini	lastnost
26N10	berem kvalitetno literaturo	lastnost
27N10	poskušam biti čim bolj raznovrstna	lastnost
28O10	imam intervale, se lotim branja in berem pol leta	dejavnost
29O10	potem neham in mine tudi par let da nič ne berem	dejavnost

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (5C10, 8D10, 17J10, 28O10, 29O10)	5
pogostost (1A10, 4C10, 6D10, 9E10, 15I10, 23N10, 21M10)	7
naštevaje knjig (3B10)	1
količina (18K10)	1
književna vrsta (2A10, 7D10, 11F10, 12F10, 13G10, 14H10, 19L10)	7
tiskovina (16I10, 22M10)	2
lastnost (24N10, 25N10, 26N10, 27N10)	4
drugo (10E10, 20L10)	2

Tabela 33: Kaj berejo starši ter kako pogosto

<i>Kaj in kako pogosto berejo starši</i>	
Nadredne kategorije	kategorije
dejavnost	otrok sam bere

	sama izmislila pravljico mlajšemu otroku berem intervalno branje par let nič ne berem
pogostost	zelo redko bolj malo enkrat na teden enkrat na leto knjigo
naštevane knjig	Disneyeve knjige
količina	30 knjig v treh tednih
književna vrsta	zgodbica pravljice alternativa detektivski romani romani knjige za otroke mladinska literatura
tiskovina	novice časopis, revije
lastnost	strokovna literatura angleška literatura kvalitetna literatura raznoverstnost
drugo	kar si otrok zaželi priporočila sodelavcev, prijateljev

Odgovore sem razvrstila v osem kategorij, in sicer:

- dejavnost
- pogostost
- naštevane knjig
- količina
- književna vrsta
- tiskovina

- lastnost
- drugo

Na vprašanje kaj berejo, kadar berejo ter kako pogosto, so nekateri starši podali odgovore, ki se ne navezujejo na njihovo branje, temveč na skupno branje z otrokom, oziroma branje otroku. Navajali so, da berejo pravlјice (2A10, 3B10, 7D10, 14H10, 17J10). Ugotovila sem, da je staršev, ki veliko berejo malo. V primeru, da berejo, preberejo zelo malo. Na podlagi pritrdilnih odgovorov o branju sem ugotovila, da berejo starši zelo različne književne vrste. Eden izmed staršev bere tako alternativno literaturo, predvsem z duhovno vsebino (11F10), kot tudi detektivske romane (12F10). Ugotovila sem tudi, da eden izmed njih bere predvsem mladinsko literaturo zato, da ve kaj je aktualno. Samo eden izmed staršev bere tako strokovno (24N19) kot tudi angleško literaturo (25N10). Glede na odgovore staršev, bi lahko zapisala, da otroci ne živijo v literarnoestetskem spodbudnem okolju, ker je očitno, da berejo samo tisto, kar je potrebno prebrati za otroke. Za svojo sprostitev berejo starši zelo malo.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *3. Kako reagirajo otroci, ko vas vidijo s knjigo v roki?*

Tabela 34: Kodiranje izjav staršev, o tem kakšna je reakcija otrok, ko jih vidijo s knjigo v roki

Številka	Postavka	Pojem
1A11	nič kaj posebnega	reagiranje otroka
2B11	normalno	reagiranje otroka
3C11	mene bolj redko, žal	pogostost
4D11	pride zraven pa posluša	reagiranje otroka
5D11	sprejme jo kot šolsko zadevo	drugo
6E11	čisto normalno se jim zdi	reagiranje otroka
7E11	ker sama pogosto berem	vzrok
8F11	včasih se mi pridružijo	reagiranje otroka
9F11	večkrat to počnem zvečer, ko grejo otroci spat	časovna opredelitev

10F11	zgodaj zjutraj, ko vstanem pred njimi	časovna opredelitev
11G11	nič posebnega	reagiranje otroka
12H11	v redu, všeč jim je	reagiranje otroka
13I11	včasih me debelo pogleda	reagiranje otroka
14J11	v redu, pozitivno	reagiranje otroka
15J11	velikokrat gremo v knjižnico	dejavnost
16J11	beremo skupaj	dejavnost
17K11	to je vsakdanji prizor	drugo
18K11	pridejo na kavč in prosijo, da berem	dejavnost
19L11	nekaj normalnega	reagiranje otroka
20L11	povsod puščam knjigo z listkom, kje sem ostala	dejavnost
21M11	ne vem, še ni nič povedal	reagiranje otroka
22N11	to je pri nas nekaj običajnega	drugo
23O11	nasmeji se, ker me ni navajen	reagiranje otroka

Ureditev pojmov:

Skupaj:

reagiranje otroka (1A11, 2B11, 4D11, 6E11, 8F11, 11G11, 12H11, 13I11, 14J11, 19L11, 21M11, 23O11)	12
pogostost (3C11)	1
dejavnost (15J11, 16J11, 18K11, 20L11)	4
časovna opredelitev (9F11, 10F11)	2
drugo (5D11, 17K11, 22N11)	3
vzrok (7E11)	1

Tabela 35: Reakcija otrok, ko vidijo svoje starše s knjigo v roki

<i>Reakcija otrok, ko vidijo starše s knjigo v roki</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
reagiranje otroka	nič posebnega normalno se pridružijo všeč jim je

	debelo pogleda pozitivno še ni nič povedal nasmeji se
pogostost	bolj redko
dejavnost	gremo v knjižnico beremo skupaj pridejo na kavč povsod puščam knjigo
časovna opredelitev	to počnem zvečer zgodaj zjutraj
drugo	šolska zadeva vsakdanji prizor nekaj običajnega
vzrok	ker sama pogosto berem

Odgovore sem razvrstila v šest kategorij, in sicer:

- reagiranje otroka
- pogostost
- dejavnost
- časovna opredelitev
- drugo
- vzroka

Starši so na vprašanje kako reagirajo otroci, ko jih vidijo s knjigo v roki, odgovorili, da reagirajo čisto normalno, ker je to v družini nekaj normalnega, vsakdanjega, nekaj običajnega. Nekateri starši pa so odgovorili, da otrok včasih debelo pogleda, se nasmeji oziroma sploh ne reagira. Velikokrat branje staršev spodbudi tudi otroke in se pridružijo pri branju, prosijo, da jim starši berejo, poslušajo kaj starši berejo. Eden izmed staršev pa je poudaril, da večinoma bere zvečer (9F12), ko otroci že spijo ali pa zgodaj zjutraj (10F12), še preden vstanejo. Glede na to, da je večina staršev odgovorila, da otroci ne reagirajo nič kaj

posebno, pomeni, da so otroci navajeni, da njihovi starši berejo, zato predvidevam, da je literarnoestetsko spodbudno okolje prisotno.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *4. Kako pogosto ste brali svojemu otroku pred vstopom v šolo?*

Tabela 36: Kodiranje izjav staršev, o tem kako pogosto so brali otroku pred vstopom v šolo

Številka	Postavka	Pojem
1A12	kar veliko	količina
2B12	zelo pogosto	pogostost
3B12	vsak dan	pogostost
4C12	kar vsak dan	pogostost
5C12	ob večerih	časovna opredelitev
6D12	vsak večer	pogostost
7D12	preden je šel spat	časovna opredelitev
8E12	prvemu otroku zelo veliko	količina
9E12	drugemu manj, ampak mu je večji otrok bral	količina
10F12	v bistvu že zelo zgodaj	časovna opredelitev
11F12	gledali smo slikanice, mehke knjige	dejavnost
12F12	zgodaj se spoznavali s knjigo	časovna opredelitev
13G12	smo kar brali dovolj pogosto	pogostost
14H12	zvečer pravljice	časovna opredelitev
15H12	ne striktno čisto vsak večer	pogostost
16I12	zelo veliko sem brala	količina
17I12	pravljice skoraj vsak večer, preden je šel spat	pogostost
18J12	kar pogosto	pogostost
19K12	skoraj vsak dan	pogostost
20K12	pred spanjem vedno	pogostost
21K12	če je slabo vreme	pogoj
22K12	če je potrebno umiriti prepire	pogoj
23L12	vsak dan	pogostost

24L12	zvečer	časovna opredelitev
25M12	trikrat na teden	pogostost
26N12	vsak dan	pogostost
27O12	velik sva brala	količina

Ureditev pojmov:

Skupaj:

količina (1A12, 8E12, 9E12, 16I12, 27O12)	5
pogostost (2B12, 3B12, 4C12, 6D12, 13G12, 15H12, 17I12, 18J12, 19K12, 20K12, 23L12, 25M12, 26N12)	13
dejavnost (11F12)	1
pogoj (21K12, 22K12)	2
časovna opredelitev (5C12, 7D12, 10F12, 12F12, 14H12, 24L12)	6

Tabela 37: Kako pogosto je bilo branje otroku pred vstopom v šolo

<i>Branje otroku pred vstopom v šolo</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
količina	zelo veliko manj veliko
pogostost	zelo pogosto vsak dan vsak večer ne čisto vsak večer skoraj vsak dan trikrat na teden
dejavnost	gledanje slikanic in mehkih knjig
pogoj	če je slabo vreme umiritev prepira
časovna opredelitev	ob večerih pred spanjem

	zgodaj zvečer
--	------------------

Odgovore sem razvrstila v pet kategorij, in sicer:

- količina
- pogostost
- dejavnost
- pogoj
- časovna opredelitev

Starši so na vprašanje, kako pogosto so brali svojemu otroku, odgovorili, da so zelo pogosto brali svojemu otroku. Prevladujejo predvsem odgovori, da so starši brali otroku vsak dan, kar pomeni, da se je otrok vsakodnevno srečeval z literaturo pa čeprav samo z opazovanjem ilustracij. Ilustracija ima namreč zelo velik vpliv na otroka. Prav tako se je pri otroku vzpostavil pozitiven odnos do literature, kar pa vpliva na nadaljnje samostojno branje otroka. Branje je potekalo predvsem v večernem času, pred spanjem, kar pomeni, da so na ta način otroka starši lahko uspavali, prav tako pa se je otrok umiril in pripravil na spanje. Prav tako se je med otrokom in staršem, ki mu je bral, vzpostavil prijeten občutek, občutek varnosti, še posebno, če je branje potekalo v postelji, kjer je lahko otrok ležal v objemu staršev.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *a. Ali otroku še vedno berete?*

Tabela 38: Kodiranje izjav staršev, o branju otroku v 5. razredu

Številka	Postavka	Pojem
1A121	berem ja, ampak redkokdaj	pritrnitev
2B121	še vedno berem	pritrnitev
3C121	ne zdaj pa ne več	zanikanje
4D121	zdaj ne več	zanikanje
5E121	najmlajšemu še berem	pritrnitev
6F121	ne, ker bere sam	zanikanje

7G121	ne berem, ker zna sam	zanikanje
8H121	še berem mlajšemu	pritrđitev
9H121	otrok iz 5. razreda pride zraven in posluša	dejavnost
10I121	ne	zanikanje
11J121	ne	zanikanje
12K121	otrok iz 5. razreda pride sam zraven, ko berem mlajšemu	dejavnost
13L121	ne več	zanikanje
14M121	ne	zanikanje
15N121	manj, ker bere sam	pritrđitev
16N121	določene navade, ki jih posameznik vzpostavi	drugo
17N121	se še vedno pogovarjava o tem, kar je prebral	dejavnost
18N121	manj pa je tega, da bi mu jaz brala	pritrđitev
19O121	ne več	zanikanje

Ureditev pojmov:

Skupaj:

zanikanje (3C121, 4D121, 6F121, 7G121, 10I121, 11J121, 13L121, 14M121, 19O121)
drugo (16N121)
dejavnost (9H121, 12K121, 17N121)
pritrđitev (1A121, 2B121, 5E121, 8H121, 15N121, 18N121)

9
1
3
6

Tabela 39: Ali starši otroku v 5. razredu še vedno berejo?

<i>Branje otroku v 5. razredu</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
zanikanje	ne več
	ne
drugo	vzpostavljene navade

dejavnost	zraven posluša pride zraven, ko beremo mlajšemu pogovarjanje o prebranem
pritrđitev	še berem manj

Odgovore sem razvrstila v štiri kategorije, in sicer:

- zanikanje
- drugo
- dejavnost
- pritrđitev

Večina staršev je na vprašanje ali otroku še vedno berejo odgovorila, da ne berejo več. Nekateri starši imajo poleg otroka, ki je v 5. razredu, tudi mlajše otroke, ki jim berejo. Dva izmed staršev sta odgovorila (9H121 in 12K121), da se otroka iz 5. razreda samostojno pridružita, ko berejo mlajšemu otroku, kar pomeni, da bi tudi starejši otroci, še radi kdaj poslušali starše, ko jim berejo, ampak ker znajo brati sami, se jim to zdi nepotrebno. Poleg tega pa je veliko tudi pogovarjanja o prebrani knjigi. Ko otrok prebere knjigo, se s staršem pogovorita o vsebini knjige, ki jo je otrok prebral. Najbolj izstopajoč se mi je zdel odgovor, da so to (16N121) določene navade, ki jih posameznik vzpostavi. Navade bo otrok vzpostavil samo v primeru, da je doma prisotno branje, da živi otrok v literarnoestetsko spodbudnem okolju.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *a. Kdaj ste nehali in zakaj?*

Tabela 40: Kodiranje izjav staršev, o prenehanju branja otroku

Številka	Postavka	Pojem
1A122	ker imam branja dovolj v službi	vzrok
2A122	ko je bil manjši sem brala	časovna opredelitev
3A122	ko je sam začel brati, se je skupno branje nehalo	časovna opredelitev

4C122	pomoje 2. ali 3. razred	časovna opredelitev
5C122	ko je začel sam brati	časovna opredelitev
6D122	nehala sem v 2. razredu	časovna opredelitev
7D122	ni želel poslušati in ni bilo zanimivo	vzrok
8D122	to je največ v predšolskem obdobju	časovna opredelitev
9D122	v šolskem obdobju pa tudi že sam prebere	časovna opredelitev
10D122	ni tistega zanimanja	vzrok
11E122	sem nehala brati še predno je šel v šolo	časovna opredelitev
12E122	ker je sam bral	vzrok
13F122	ko je začel brati sam	časovna opredelitev
14G122	ko je začel sam brati	časovna opredelitev
15I122	brala sem do 2., 3. razreda, potem začel brati sam, sem nehala brati	časovna opredelitev
16J122	zna brati sam	vzrok
17K122	pride še zraven, ko berem mlajšemu	dejavnost
18L122	nehala sem, ko je sam začel brati	časovna opredelitev
19L122	iz razloga da sam prebere, ker ima težave pri branju	vzrok
20L122	sem preverila njegovo razumevanje prebranega	dejavnost
21M122	ko se je naučil brati sam	časovna opredelitev
22M122	mora brati sam, da se nauči dobro brati	vzrok
23N122	po tiho je hitreje prebral stvari	vzrok
24N122	ker je bilo jasno, da tisto kar prebere, razume, sem ga pustila, da bere sam	vzrok
25N122	spodbujam k temu, da bere	dejavnost
26N122	se pa o prebrani knjigi še vedno pogovoriva	dejavnost
27O122	ko je začel brati sam	časovna opredelitev

Ureditev pojmov:	Skupaj:
dejavnost (17K122, 20L122, 25N122, 26N122)	4
časovna opredelitev (2A122, 3A122, 4C122, 5C122, 6D122, 8D122, 9D122, 11E122, 13F122, 14G122, 15I122, 18L122, 21M122, 27O122)	14
vzrok (1A122, 7D122, 10D122, 12E122, 16J122, 19L122, 22M122, 23N122, 24N122)	9

Tabela 41: Kdaj starši običajno prenehajo brati otroku?

<i>Prenehanje branja otroku</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	pride še zraven preverjanje razumevanja prebranega spodbujanje k branju pogovarjanje o prebranem
časovna opredelitev	brala ko je bil manjši ko je sam začel brati 2. ali 3. razred predšolsko obdobje šolsko obdobje pred vstopom v šolo
vzrok	dovolj branja v službi ni želel poslušati ni zanimanja ker je sam bral težave pri branju mora brati sam po tiho hitreje prebral kar prebere, razume

Odgovore sem razvrstila v tri kategorije, in sicer:

- dejavnost
- časovna opredelitev
- vzrok

Na podlagi odgovorov staršev sem ugotovila, da so starši prenehali brati svojim otrokom, ko je začel brati sam. S tem, ko so starši prenehali brati svojemu otroku, ker je začel brati sam, so prekinili neko prijetno vzdušje, ki ga je otrok doživljal vse od predšolskega obdobja. Tega starši ne bi smeli storiti, ampak bi morali počasi prenehati z branjem. Tudi zaradi tega prijetnega občutka, se otrok pridruži pri branju, ko starši berejo mlajšemu otroku, kot sem ugotovila pri prejšnjem vprašanju. Časovno so starši opredelili, da so prenehali z branjem v 2. ali 3. razredu, ko otrok začne dobro samostojno brati. Eden izmed staršev (22L122) je navedel razlog za prenehanje branja zaradi otrokove težave pri branju, ker ima otrok disortografijo. Ravno zaradi tega je starš prenehal brati, saj je želel preveriti otrokovo razumevanje prebranega besedila. Zanimiv odgovor pa se mi je zdel tudi ta, da otroku ne bere več (1A122), ker ima dovolj branja že v službi. Branje bi moralo biti nekaj prijetnega, ne glede na poklic, in ne nekaj, kar moraš početi, da zadovoljiš šolsko potrebo po branju.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 5. *Kako otroka spodbudite k branju?*

Tabela 42: Kodiranje izjav staršev, o spodbujanju otroka k branju

Številka	Postavka	Pojem
1A13	ga moram kar prisiliti	drugo
2B13	sama vzame ali prinese knjigo za branje	samoiniciativnost
3C13	najbolj vejo za domače branje, da morajo	obveznost
4D13	so kar borbe	drugo
5D13	če mora brati za domače branje, ali bralno značko, gre in bere	pogoj
6E13	motiviramo ga na razno razne načine	različni načini
7E13	dobil bo več besednega zaklada	drugo

8E13	knjige so zanimive	lastnost
9E13	lahko uporabi svojo domišljijo	dejavnost
10E13	da je pač v življenju treba brati	dejavnost
11F13	starejšega otroka (5. razred) malo težje	lastnost
12G13	včasih ga ni treba, če ga stvar zanima bo šel sam	pogoj
13G13	za bralno značko ga je pa potrebno, da bo prebral določeno število knjig	obveznost
14H13	da so lepe knjige	lastnost
15H13	da lepo pripovedujejo	lastnost
16I13	da je zelo zanimiva knjiga	lastnost
17I13	naj bere kaj se dogaja, zakaj se je šlo in kakšen je zaključek	dejavnost
18J13	sama bere	samoiniciativnost
19J13	meni pove obnovo, proti večeru	dejavnost
20K13	za stripe ga ni treba	pogoj
21K13	za domače branje in bralno značko je šolski vidik	šolski vidik
22K13	pesmic ne mara, zato so bitke kar hude	drugo
23K13	knjige prebere z veseljem	lastnost
24L13	prva spodbuda je bralna značka, domače branje	spodbujanje
25L13	kupim tudi kakšno knjigo, ki je zanimiva	dejavnost
26L13	ni takšne panike, da ne bi hotel brati	drugo
27M13	to je težka naloga	lastnost
28M13	kar je nujno prebere	obveznost
29M13	drugače pa je zelo težko	lastnost
30M13	razen, če je kaj v njegovem interesu	pogoj
31N13	tukaj zgled odraslega ključnega pomena	pogoj
32N13	če so knjige doma, če se knjige jemljejo v roke	pogoj
33N13	če mu je dolgčas, vzame knjigo in jo bere	pogoj

34O13	to kar mora	obveznost
35O13	včasih se loti sam	samoiniciativnost
36O13	odvisno kakšno knjigo si vzame	pogoj
37O13	če mu bo naslov všeč, potem bo hitro prebral	pogoj
38O13	naslov odbijajoč, predebela knjiga, ne bo bral z veseljem	pogoj

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (9E13, 10E13, 17I13, 19J13, 25L13)	5
lastnost (8E13, 11F13, 14H13, 15H13, 16L13, 23K13, 27M13, 29M13)	8
obveznost (3C13, 13G13, 28M13, 34O13)	4
drugo (1A13, 4D13, 22K13, 26L13)	4
samoiniciativnost (2B13, 18J13, 35O13)	3
spodbujanje (24L13)	1
šolski vidik (21K13)	1
pogoj (5D13, 7E13, 12G13, 20K13, 30M13, 31N13, 32N13, 33N13, 36O13, 37O13, 38O13)	11
različni načini (6E13)	1

Tabela 43: Spodbujanje otroka k branju

<i>Spodbujanje otroka k branju</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	uporaba domišljije v življenju treba brati branje pove obnovo kupim knjigo
lastnost	zanimive knjige težko motiviranje lepe knjige lepo pripovedovanje

	branje z veseljem težka naloga
obveznost	domače branje bralna značka obvezno branje
drugo	prisiliti borbe dobil več besednega zaklada ne mara pesmic
samoiniciativnost	sama vzame knjigo sama bere včasih se loti sam
spodbujanje	spodbuda je bralna značka in domače branje
šolski vidik	branje za bralno značko in domače branje
pogoj	če mora brati za bralno značko če ga stvar zanima za stripe ga ni treba če je v njegovem interesu zgled odraslega če so knjige doma če mu je dolgčas če mu bo naslov všeč če bo predebela knjiga
različni načini	motiviranje na različne načine

Odgovore sem razvrstila v devet kategorij, in sicer:

- dejavnost
- lastnost
- obveznost
- drugo
- samoiniciativnost

- spodbujanje
- šolski vidik
- pogoj
- različni načini

Na podlagi odgovorov staršev na vprašanje, kako otroka spodbudijo k branju, sem ugotovila, da je branje nekaj, kar otrok mora početi in ne nekaj, kar je prijetno. Posledično je bilo tudi zaradi tega, kar nekaj takšnih odgovorov, da morajo starši otroka dejansko prisiliti k branju. Veliko izmed njih jih je povedalo, da otroci preberejo zgolj tisto, kar je obvezno. Na podlagi tega lahko sklepam, da so starši zadovoljni in zato otroka ne spodbujajo k dodatnemu branju. To pomeni, da se ne zavedajo pozitivnih učinkov branja na otroka. Zelo malo staršev je opisalo način spodbude. Samo eden izmed staršev je podal odgovor, da (7E13) bo dobil otrok z branjem več besednega zaklada in, da je (10E13) v življenju potrebno brati. Poleg tega pa je kar nekaj staršev, ki skušajo svoje otroke motivirati na različne načine tudi s tem, da kupijo kakšno zanimivo knjigo. Motiviranje je tudi, ko otroka spodbujajo, da pove obnovo knjige, ki jo je prebral, saj bo otrok hitro opazil, da se tudi starš zanima za branje in mu bo potem branje predstavljalo nekaj prijetnega. Poleg tega, sem zasledila tudi odgovor, da je zgled odraslega ključnega pomena (31N13) pri branju, če odrasli ne bodo brali, tudi otrok ne bo bral z veseljem. Veliko je bilo tudi odgovorov povezanih z obveznostjo, in sicer kar je obvezno prebere, med obvezno branje spada predvsem domače branje, čeprav so starši navajali tudi branje za bralno značko, kot obvezno branje. Bralna značka ni obvezna in je prostovoljna dejavnost, vendar kljub temu večina otrok bere za bralno značko.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje 6. *Kako je potekalo branje otroku, in sicer na podvprašanje: a. Ali obstaja določen postopek za pripravo na branje?*

Tabela 44: Kodiranje izjav staršev, o postopku priprave na branje

Številka	Postavka	Pojem
1A141	ponavadi zvečer, ko je šel spat	časovna opredelitev
2B141	ni določenega postopka	brez postopka
3C141	nekako je bila ura enaka, takrat smo pač brale	opis postopka
4D141	ulegel se je, povedala sem naslov, odprla knjigo, pokazala tudi sliko, ponavadi proti koncu zaspal	opis postopka
5E141	največkrat popoldne	časovna opredelitev
6E141	zvečer	časovna opredelitev
7E141	usedemo se na posteljo, se lepo razporedimo kakor komu odgovarja, potem jaz berem, vmes me otroci sprašujejo	opis postopka
8F141	ponavadi smo se prej uredili, smo zlezli v posteljo, jaz sem velikokrat ležala ob njih in brala, to je bil večerni ritual	opis postopka
9G141	zvečer za lahko noč, otrok lažje zaspal	namen branja
10H141	zvečer pravljice	časovna opredelitev
11H141	ob nedeljah popoldne	časovna opredelitev
12H141	če je bil čas smo šli brat	dejavnost
13I141	ko je ura toliko se bova umila, pred spanjem, prebrala knjigo, pravljico, brez problema je bilo to	opis postopka
14J141	ne ni bilo postopka	brez postopka
15J141	sama si je vzela knjigo	dejavnost
16J141	tako navajena od rojstva	lastnost
17K141	ni bilo postopka	brez postopka

18K141	mami beri mi	dejavnost
19K141	kavč in to je to	lokacija
20L141	bile so težave zaradi disortografije	lastnost
21L141	za spodbudo učiteljica pripravila seznam	dejavnost
22L141	pisala sva v tabelo koliko časa je bral	dejavnost
23M141	ni postopka	brez postopka
24N141	ko je bil še manjši, je zjutraj zgodaj vstal in sva že zjutraj brala	časovna opredelitev
25N141	zato da sva se zamotila	vzrok
26N141	brala sva tudi čez dan	časovna opredelitev
27N141	to je bil najin ritual pred spanjem	dejavnost
28O141	ponavadi sva brala zvečer	časovna opredelitev
29O141	ali popoldan	časovna opredelitev

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (12H141, 15J141, 18K141, 21L141, 22L141, 27N141)	6
opis postopka (3C141, 4D141, 7E141, 8F141, 13I141)	5
brez postopka (2B141, 14J141, 17K141, 23M141)	4
časovna opredelitev (1A141, 5E141, 6E141, 10H141, 11H141, 24N141, 26N141, 28O141, 29O141)	9
lastnost (16J141, 20L141)	2
vzrok (25N141)	1
namen (9G141)	1
lokacija (19K141)	1

Tabela 45: Postopek za pripravo na branje

<i>Postopek priprave na branje</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	branje sama vzela knjigo beri mi spodbujanje

	pisanje v tabelo ritual pred spanjem
priprava na branje	opis postopka priprave na branje brez postopka priprave na branje
časovna opredelitev	zvečer popoldne ob nedeljah popoldne zjutraj čez dan
lastnost	navada od rojstva težave pri branju
vzrok	sva se zamotila
namen branja	otrok lažje zaspal
lokacija	kavč

Odgovore sem razvrstila v osem kategorij, in sicer:

- dejavnost
- opis postopka
- brez postopka
- časovna opredelitev
- lastnost
- vzrok
- namen
- lokacija

Izjave staršev na vprašanje, ali imajo kakšen postopek pri pripravi na branje, so bile zelo različne. Na podlagi odgovorov sem ugotovila, da v večini primerov obstaja podzavestni postopek na pripravo na branje. Kar nekaj staršev je tako opisalo postopek priprave na branje. Odgovorili so, da je branje največkrat potekalo zvečer, pred spanjem, zato so morali pred branjem poskrbeti, da so se otroci umili in pripravili na spanje, nato pa je sledilo branje. Kot so nekateri starši opisali, se razporedijo na posteljo oziroma na kavč, tako da imajo vsi dovolj prostora, da se med branjem ni potrebno premikati, saj je le to moteče za tistega,

ki bere. Veliko staršev je omenilo, da je to večerni ritual oziroma vsakodnevna navada pred spanjem. V takšnih primerih so otroci vsak dan v pričakovanju, kdaj bo čas za branje. Če je to nekaj, kar se ponavlja vsak dan, potem je to otrokova prijetna izkušnja.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje 6. *Kako je potekalo branje otroku*, in sicer na podvprašanje: *b. Ali poteka branje ob isti uri?*

Tabela 46: Kodiranje izjav staršev, o branju ob isti uri

Številka	Postavka	Pojem
1A142	ja tako	pritrđitev
2B142	ni nujno	zanikanje
3B142	ni vedno zvečer	zanikanje
4C142	ura dokaj enaka	drugo
5D142	največkrat ja	pritrđitev
6E142	ne, različno	zanikanje
7F142	ne morem reči	zanikanje
8F142	od 19.00 do 20.00 ure zvečer	časovna opredelitev
9G142	da	pritrđitev
10H142	to pa ne	zanikanje
11I142	ja	pritrđitev
12J142	ne	zanikanje
13K142	večerno branje je protokol	drugo
14K142	ko je čas pa v popoldanskem času	časovna opredelitev
15K142	počitnice	časovna opredelitev
16K142	vikendi	časovna opredelitev
17L142	ne	zanikanje
18M142	ne	zanikanje
19N142	kar se večernega branja tiče ja	pritrđitev
20N142	najina večerna rutina	pritrđitev
21O142	ne	zanikanje

Ureditev pojmov:	Skupaj:
časovna opredelitev (8F142, 14K142, 15K142, 16K142)	4
zanikanje (2B142, 3B142, 6E142, 7F142, 10H142, 12J142, 17L142, 18M142, 21O142)	9
pritrđitev (1A142, 5D142, 9G142, 11I142, 19N142, 20N142)	6
drugo (4C142, 13K142)	2

Tabela 47: Ali poteka branje ob isti uri?

<i>Ali poteka branje ob isti uri?</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
časovna opredelitev	od 19.00 do 20.00 popoldan počitnice vikendi
zanikanje	ni nujno ni vedno zvečer ne
pritrđitev	ja tako večerno branje ja večerna rutina
drugo	ura dokaj enaka protokol

Odgovore sem razvrstila v štiri kategorije, in sicer:

- časovna opredelitev
- zanikanje
- pritrđitev
- drugo

Starši so na vprašanje, ali poteka branje ob isti uri, večinoma odgovorili, da ne poteka branje ob isti uri. Odgovorili so namreč, da ni nujno (2B142), da poteka ob isti uri ter da branje ne poteka vedno zvečer (3B142). Nekaj staršev je branje

različno časovno opredelilo, saj so odgovorili, da branje poteka med počitnicami (15K142), ob vikendih (16K142), lahko pa berejo tudi popoldan (14K142). Samo izmed staršev je odgovoril na to vprašanje z uro, in sicer (8F142) da poteka branje običajno od 19.00 do 20.00 ure zvečer.

Starši, ki so na vprašanje odgovorili pritrdilno, so omenili večerno branje, kot protokol, kar pomeni, da se vsakodnevno ponavlja. Branje po odgovorih sodeč, poteka zelo različno, največkrat poteka zvečer, veliko branja pa je tudi ob vikendih ter med počitnicami.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje 6. *Kako je potekalo branje otroku*, in sicer na podvprašanje: *c. Ali poteka branje na istem mestu?*

Tabela 48: Kodiranje izjav staršev, o branju na istem mestu

Številka	Postavka	Pojem
1A143	ja tako	pritrnitev
2B143	ni nujno	zanikanje
3C143	več ali manj ja	pritrnitev
4D143	tudi ja	pritrnitev
5E143	to pa ja	pritrnitev
6F143	to pa ja	pritrnitev
7G143	da	pritrnitev
8H143	največkrat ja	pritrnitev
9H143	dnevna soba	lokacija
10H143	otroška soba	lokacija
11I143	ja	pritrnitev
12J143	večinoma v sobi	lokacija
13K143	večerno je v dnevni sobi na kavču	lokacija
14K143	v otroški sobi pred spanjem, da je dovolj prostora	lokacija
15L143	največkrat za jedilno mizo	lokacija
16M143	ne	zanikanje
17N143	večinoma ja	pritrnitev
18N143	v otroški sobi	lokacija

19O143	to pa največkrat ja	pritrđitev
--------	---------------------	------------

Ureditev pojmov:

Skupaj:

lokacija (9H143, 10H143, 12J143, 13K143, 14K143, 15L143, 18N143)	7
zanikanje (2B143, 16M143)	2
pritrđitev (1A143, 3C143, 4D143, 5E143, 6F143, 7G143, 8H143, 11I143, 17N143, 19O143)	10

Tabela 49: Branje poteka na istem mestu

<i>Branje poteka na istem mestu</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
lokacija	dnevna soba otroška soba v sobi za jedilno mizo
zanikanje	ni nujno ne
pritrđitev	ja tako ja tudi ja

Odgovore sem razvrstila v tri kategorije, in sicer:

- lokacija
- znananje
- pritrđitev

Večina staršev je na vprašanje, ali poteka branje na istem mestu odgovorila pritrđilno. Starši so izjavili, da branje običajno poteka v dnevni sobi, v otroški sobi, za jedilno mizo in na splošno v sobi. Branje poteka v teh prostorih zato, ker je dovolj prostora, da se lahko tako starši kot tudi otroci udobno namestijo in poslušajo oziroma berejo. Branje na istem mestu pozitivno vpliva na otroka, saj je otrok navajen določenega prostora in v tem prostoru ve, da poteka branje. Ko se

bo otrok ulegel na posteljo, ali se usedel na kavč, bo takoj vedel, da sledi branje, s tem pa prijetno doživetje in popotovanje v pravljčni svet.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje 7. *Kaj menite o branju vašega otroka*, in sicer na podvprašanje: *a. Ali rad bere?*

Tabela 50: Kodiranje izjav staršev o tem, ali otrok rad bere

Številka	Postavka	Pojem
1A151	ko začne brati ni problem, težko se je spraviti	lastnost
2B151	ja rad bere	pritrditev
3C151	če je knjiga zanimiva jo otrok zelo rad bere	pritrditev
4C151	če pa ni, da knjigo hitro stran	lastnost
5D151	tisto ravno ne	zanikanje
6D151	ni ljubitelj knjig	lastnost
7E151	da, zelo	pritrditev
8F151	bi rekla, da ja	pritrditev
9G151	manj rad bere	zanikanje
10H151	ne bere veliko	zanikanje
11I151	za silo	lastnost
12J151	ja	pritrditev
13K151	bere veliko	pritrditev
14K151	usmerjen predvsem v stripe	dejavnost
15L151	srednje	lastnost
16L151	kar si zaželi bo prebral, ni problem	dejavnost
17L151	ko je bral za bralno značko in domače branje ni problem	dejavnost
18L151	vsak teden, da bi hodil v knjižnico in prebiral knjige pa ni	dejavnost
19M151	če je za njega knjiga zanimiva ja	lastnost
20M151	če je dolgočasna ne	lastnost
21N151	mislim da ja	pritrditev

22O151	tako nekaj srednjega	lastnost
23O151	ne ravno z ne vem kakšnim navdušenjem	lastnost

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (14K151, 16L151, 17L151, 18L151)	4
lastnost (1A151, 4C151, 6D151, 11I151, 15L151, 19M151, 20M151, 22O151, 23O151)	9
zanikanje (5D151, 9G151, 10H151)	3
pritrđitev (2B151, 3C151, 7E151, 8F151, 12J151, 13K151, 21N151)	7

Tabela 51: Ali otrok rad bere?

<i>Ali otrok rad bere?</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	branje stripov kar si zaželi bo prebral branje za bralno značko ni problem ne hodi vsak teden v knjižnico
lastnost	težko se je spraviti k branju nezanimiva knjiga za silo srednje zanimiva knjiga
zanikanje	manj rad ne
pritrđitev	rad bere zanimivo knjigo zelo rad prebere zelo veliko bere ja

Odgovore sem razvrstila v štiri kategorije, in sicer:

- dejavnost
- lastnost

- zanikanje
- pritrditev

Starši so na vprašanje ali otrok rad bere, podali različne izjave. Odgovor, ki izstopa, je podal samo eden izmed staršev, in sicer je izjavil da otrok ne bere rad. Ostali so se strinjali s tem, da otrok kar rad bere. Največji problem, ki ga vidijo starši pri branju otroka je to, da se je k branju težko spraviti (1A151), ko bo otrok enkrat začel brati mu branje ne bo več predstavljalo problema. Veliko odgovorov je, da otrok rad bere, ampak samo takšno knjigo, ki je zanimiva, če je nezanimiva ali dolgočasna, večina otrok preneha z branjem. Eden izmed staršev za svojega otroka pravi, da ni ljubitelj knjig in, da zaradi tega ne bere tako zelo rad (2D151). Na podlagi odgovorov sem ugotovila, da je zelo veliko odvisno od tega, kakšno knjigo, si otrok izbere, oziroma kakšno knjigo mora otrok prebrati. Vendar je izbiranje zanimivih oziroma dolgočasnih knjig zelo subjektivno, saj je lahko enemu izmed otrok knjiga zanimiva, drugemu pa dolgočasna.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *b. Ali veliko bere?*

Tabela 52: Kodiranje izjav staršev o tem, ali veliko bere

Številka	Postavka	Pojem
1A152	tisto kar mora	obveznost
2B152	med tednom ne toliko, med vikendom, več	količina
3C152	bolj srednje	lastnost
4D152	ni ljubitelj	lastnost
5D152	kar je obvezno	obveznost
6E152	zelo veliko	količina
7F152	ja	pritrditev
8G152	lahko bi več	lastnost
9H152	lahko bi več	lastnost
10I152	osnovne stvari	lastnost
11J152	ja kar dovolj	pritrditev
12K152	precej	lastnost

13L152	prebere eno knjigo na mesec	količina
14L152	branje je tudi učenje	dejavnost
15M152	toliko kot je obvezno	obveznost
16N152	odvisno od obdobja	lastnost
17N152	ima močan dodatni interes in to je inštrument	dejavnost
18N152	včasih se je treba odločiti	lastnost
19N152	obveznosti v šoli ne omogočajo, da bi imel veliko časa za kaj drugega	lastnost
20N152	kadar je s kitaro več dela se posveti kitari	dejavnost
21N152	kadar je več časa za branje se vsekakor odloči za branje	dejavnost
22N152	vztrajam, da si čas vzame, zato da nekaj prebere	dejavnost
23O152	ne, premalo	zanikanje

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (14L152, 17N152, 20N152, 21N152, 22N152)	5
količina (2B152, 6E152, 13L152)	3
obveznost (1A152, 5D152, 15M152)	3
pritrnitev (7F152, 11J152)	2
lastnost (3C152, 4D152, 8G152, 9H152, 10I152, 12K152, 16N152, 18N152, 19N152)	9
zanikanje (24O152)	1

Tabela 53: Ali otrok veliko bere?

<i>Ali otrok velik bere?</i>	
Nadredne kategorije	kategorije
dejavnost	učenje igranje instrumenta igranje kitare

	branje
količina	med tednom manj, vikendi več zelo veliko ena knjiga na mesec
obveznost	kar mora kar je obvezno
pritrnitev	ja kar dovolj
lastnost	srednje ni ljubitelj lahko bi več osnovne stvari precej odločanje odvisno od obdobja obveznosti v šoli
zanikanje	premalo

Odgovore sem razvrstila v šest kategorij, in sicer:

- dejavnost
- količina
- obveznost
- pritrditev
- lastnost
- zanikanje

Starši so na vprašanje, ali otrok veliko bere, podali različne izjave. Mnenja oziroma predstava o tem, ali otrok bere veliko, so zelo različna. Nekateri starši menijo, da otrok bere premalo, drugi pa so mnenja, da bere veliko, saj je učenje tudi branje. Preden se določeno snov naučiš jo je potrebno prebrati (14L152), oziroma ponoviti, zato ima pri učenju veliko vlogo tudi branje. Nekateri starši so odgovorili, da njihov otrok bere tisto, kar mora, kar je obvezno, prebere osnovne stvari, zato so mnenja, da bi lahko otrok bral več (8G151, 9H151), kot dejansko

bere. Eden izmed staršev pa je poudaril, da ima otrok močan dodatni interes in to je instrument (2N151), zato se mora ta otrok večkrat odločiti ali bo bral ali bo igral instrument. Vendar je starš poudaril, da otroka vsekakor spodbudi, da naj si vzame čas za branje (8N151). Branje je namreč dejavnost, ki jo uporabljamo vsak dan, zato je pomembno, da otroci berejo. Pri odgovorih, so bili starši bolj usmerjeni v branje knjig in zaradi tega na učenje, kot obliko branja, niti niso pomislili.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *c. Ali prebere kakšno knjigo več kot je obvezno?*

Tabela 54: Kodiranje izjav staršev o tem, ali otrok prebere kakšno knjig več kot je obvezno

Številka	Postavka	Pojem
1A153	ne	zanikanje
2B153	sigurno	pritrnitev
3C153	tako tako	pritrnitev
4D153	ne	zanikanje
5E153	ja	pritrnitev
6F153	tudi	pritrnitev
7G153	odvisno od tematike	pogoj
8G153	če ga tematika zanima, bo šel iskat še kakšno knjigo več	pogoj
9G153	knjige, ki so v šoli za prebrat bo prebral	obveznost
10H153	to ja	pritrnitev
11I153	ne	zanikanje
12J153	odvisno, so zaposleni	pogoj
13J153	tudi prebere kakšno knjigo, če ima čas	pogoj
14K153	ja, ampak iz svojega ponavljajočega nabora knjig (stripi)	pritrnitev
15L153	ja prebere	pritrnitev
16M153	ne	zanikanje
17N153	strašno rad bere Roalda Dahla, gre tudi za knjige, ki jih je že prebral, jih še	poimenovanje avtorja

	vedno rad vzame v roke	
18O153	ne	zanikanje

Ureditev pojmov:	Skupaj:
zanikanje (1A153, 4D153, 11I153, 16M153, 18O153)	5
pritrnitev (2B153, 3C153, 5E153, 6F153, 10H153, 14K153, 15L153)	7
pogoj (7G153, 8G153, 12J153, 13N153)	4
obveznost (9G153)	1
poimenovanje avtorja (17N153)	1

Tabela 55: Ali prebere otrok več knjig kot je obvezno?

<i>Ali otrok prebere kakšno knjigo več kot je obvezno?</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
zanikanje	ne
pritrnitev	sigurno tako ja tudi
pogoj	odvisno od tematike odvisno, so zaposleni če ima čas
obveznost	kar je v šoli za prebrat
poimenovanje avtorja	Roald Dahl

Odgovore sem razvrstila v pet kategorij, in sicer:

- zanikanje
- pritrnitev
- pogoj
- obveznost
- poimenovanje avtorja

Na podlagi odgovorov staršev sem ugotovila, da so starši na vprašanje, ali otrok prebere kakšno knjigo več kot je obvezno, odgovorili pritrdilno. Veliko je bilo tudi zanikanih odgovorov, kar pomeni, da otrok ne prebere več knjig kot je obvezno. Dva izmed staršev sta poudarila, da otroka večkrat prebereta knjigo, ki sta jo že prebrala, saj jima je tako všeč. Zato imata določen nabor literature, ki jo večkrat prebereta (1K153, 1N153 in 2N153). Eden izmed staršev je bil tudi mnenja, da imajo v šoli preveč obveznosti (1J153) in zaradi tega nima dovolj časa, da bi prebral še kakšno knjigo več. Ugotovila sem tudi, da je zelo veliko odvisno od tematike knjige, ki jo otrok bere, če bo tematika zanimiva, bo otrok šel iskat še kakšno knjigo (2G153). Pri enem izmed odgovorov sem zasledila povezavo z obveznostjo branja v šoli in sicer (3G153), knjige ki so v šoli za prebrati bo otrok prebral. Iz odgovorov je razvidno, da vedno manj otrok prebere več knjig, kot je obvezno. To je lahko zaradi neprimerne oziroma nezanimive tematike za otroka, vse preveč pa je poudarka na tem, tudi s strani staršev, da je določeno število knjig potrebno prebrati, ker tako zahteva šola. Ugotovila sem, da obstaja povezanost med vprašanjem, *ali otrok veliko bere*, ter vprašanjem *ali prebere kakšno knjigo več kot je obvezno*. Starši so namreč v večini odgovorili, da otrok rad bere, kar se pokaže tudi pri branju knjig, saj so prav tako v večini odgovorili, da otroci preberejo več knjig kot je obvezno.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *d. Koliko časa na teden bere?*

Tabela 56: Kodiranje izjav staršev, o času branja v enem tednu

Številka	Postavka	Pojem
1A154	eno uro na teden	časovna opredelitev
2B154	2 uri sigurno	časovna opredelitev
3B154	med počitnicami še več	časovna opredelitev
4C154	čisto odvisno	pogoj
5C154	treba kaj na hitro prebrati tudi bere	pogoj
6C154	kaj zanimivega tudi bere	dejavnost
7D154	za šolske obveznosti je treba nekaj ur brati	dejavnost

8E154	eno uro na dan	časovna opredelitev
9F154	starejšega težko kontroliram, ker sam bere	dejavnost
10G154	recimo 4 ure	časovna opredelitev
11H154	branje iz učbenika	dejavnost
12H154	otrok navajen da vsakič ponovi	dejavnost
13H154	knjige pa kakor se otroku ljubi	pogoj
14I154	če je bralna značka zelo pogosto eno za drugo, drugače pa ne veliko	pogoj
15J154	dva dni na teden	časovna opredelitev
16K154	ob večerih kar	časovna opredelitev
17K154	odvisno od vremena	pogoj
18K154	približno dve uri	časovna opredelitev
19L154	včasih bere tudi 5 ur	časovna opredelitev
20L154	včasih nič	časovna opredelitev
21L154	odvisno od učenja	pogoj
22M154	pol ure na dan	časovna opredelitev
23M154	različne stvari	lastnost
24N154	težko rečem, da bi se prav usedel s knjigo	drugo
25N154	jaz bi rekla da je to več ur (učenje je tudi branje)	časovna opredelitev
26N154	snov pri družbi, naravoslovju ... je to vse snov, ki jo je treba prebrati	naštevanje predmetov
27N154	potem pa so to še knjige	dejavnost
28N154	nekaj ur v tednu bere	časovna opredelitev
29O154	po pol ure na dan	časovna opredelitev
30O154	kar je za domače branje	obveznost

Ureditev pojmov:

časovna opredelitev (1A154, 2B154, 3B154, 8E154, 10G154, 15J154, 16K154, 18K154,

Skupaj:

14

19L154, 20L154, 22M154, 25N154, 28N154, 29N154)	
dejavnost (6C154, 7D154, 9F154, 11H154, 12H154, 27N154)	6
obveznost (30O154)	1
lastnost (23M154)	1
pogoj (4C154, 5C154, 13H154, 14I154, 17K154, 21L154)	6
naštevaje predmetov (26N154)	1
drugo (24N154)	1

Tabela 57: Časovna opredelitev otrokovega branja v enem tednu

<i>Koliko časa na teden otrok bere?</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
časovna opredelitev	ena ura na teden 2 uri med počitnicami ena ura na dan 4 ure dva dni na teden ob večerih včasih 5 ur včasih nič pol ure na dan več ur nekaj ur v tednu
dejavnost	branje branje za šolske obveznosti težko kontroliram branje iz učbenika ponavljanje snovi branje knjig
obveznost	domače branje

lastnost	različne stvari
pogoj	odvisno treba kaj na hitro prebrati kakor se otroku ljubi če je branje za bralno značko odvisno od vremena odvisno od učenja
naštevaje predmetov	družba, naravoslovje
drugo	težko rečem

Odgovore sem razvrstila v sedem kategorij, in sicer:

- časovna opredelitev
- dejavnost
- obveznost
- lastnost
- pogoj
- naštevaje predmetov
- drugo

Glede na odgovore staršev na vprašanje, koliko časa na teden otrok bere, sem ugotovila, da povprečno berejo 30 minut na dan. Teh odgovorov je bilo največ. Eden izmed staršev je izjavil, da otrok bere tudi 5 ur na dan (1L154), s tem, da je poudaril, da je tudi učenje ena vrsta branja (25N154). Glede na odgovore, sem ugotovila, da je eden otrok, ki bere samo eno uro na teden (1A154). To je tudi največja razlika v času branja otroka, ki sem jo ugotovila pri oblikovanju kategorij. Ugotovila sem tudi, da je veliko odvisno od tega ali berejo za šolske obveznosti. V primeru, da berejo za bralno značko, berejo bolj pogosto, kot če bi na primer otroci brali zaradi svoje lastne želje. Otroci so vedno bolj navajeni, da se učijo sproti. In tudi zaradi tega, je bil odgovor (1H154, 2H154), da otrok vsakič, ko vzamejo novo snov ponovi in prebere snov v učbeniku še enkrat. Poleg tega je bil tudi odgovor (1D154), da je potrebno za šolske obveznosti brati nekaj ur, usmerjen v ponavljanje učne snovi. Odgovori so bili povezani tudi z obveznim branjem, kamor spada domače branje (2O154). Glede na odgovore staršev sem

ugotovila, da bi otroci lahko brali več. Z branjem se namreč srečujemo na vsakem koraku, tudi branje elektronske pošte je branje.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *8. Koliko knjig ima vaš otrok na svoji »knjižni polici«?*

Tabela 58: Kodiranje izjav staršev, o številu knjig, ki jih ima otrok na svoji »knjižni polici«

Številka	Postavka	Pojem
1A16	ena omarica	lokacija
2A16	približno 30 knjig	količina
3B16	40 sigurno, če ne več	količina
4C16	kar nekaj	količina
5C16	15 – 20	količina
6D16	to jih ima pa kar veliko	količina
7D16	približno 20	količina
8E16	zelo malo	količina
9E16	recimo 15	količina
10F16	veliko	količina
11F16	nekaj smo jih celo donirali knjižnici	dejavnost
12G16	10 knjig	količina
13H16	kar nekaj, številčno jih ne bi znala opredeliti	količina
14I16	zelo veliko	količina
15J16	veliko	količina
16K16	približno meter do dva metra knjig	količina
17L16	ogromno	količina
18L16	okrog 50	količina
19M16	100	količina
20N16	ima omaro v kateri ima knjige	lokacija
21N16	približno 20 – 30 knjig	količina
22N16	ima še tudi iz otroštva	časovna opredelitev
23O16	kar nekaj ima otroških knjig	vrsta
24O16	ima že veliko lovskih knjig	vrsta

25O16	lovski priročniki	vrsta
26O16	25 – 30 knjig	količina

Ureditev pojmov:

Skupaj:

količina (2A16, 3B16, 4C16, 5C16, 6D16, 7D16, 8E16, 9E16, 10F16, 12G16, 13H16, 14I16, 15J16, 16K16, 17L16, 18L16, 19M16, 21N16, 26O16)	19
lokacija (1A16, 20N16)	2
dejavnost (11F16)	1
časovna opredelitev (22N16)	1
vrsta (23O16, 24O16, 25O16)	3

Tabela 59: Število knjig, ki jih ima otrok na svoji »knjižni polici«

<i>Število knjig na otrokovi »knjižni polici«</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
količina	30 knjig 40 sigurno kar nekaj 15 – 20 kar veliko približno 20 zelo malo recimo 15 veliko 10 knjig kar nekaj veliko meter do dva metra ogromno okrog 50 100 20 – 30 knjig 25 – 30 knjig

lokacija	omarica omara
dejavnost	doniranje knjig
časovna opredelitev	knjige iz otroštva
vrsta	otroške knjige lovske knjige lovski priročniki

Odgovore sem razvrstila v pet kategorij, in sicer:

- količina
- lokacija
- dejavnost
- časovna opredelitev
- vrsta

Starši so na vprašanje, pri katerem me je zanimalo koliko knjig ima otrok na knjižni polici in s katerim sem hkrati tudi preverila, če otrok knjižno polico sploh ima, odgovorili da imajo vsi otroci svojo knjižno polico, na kateri se giblje od 10 pa vse do 100 knjig. Pri odgovarjanju staršev sem opazila, da imajo zelo različno predstavo o tem, kaj je za koga veliko oziroma kaj je za koga malo. Eden izmed staršev meni, da ima otrok na svoji knjižni polici zelo veliko knjig, in sicer je to približno 20 knjig (2D16), drugi izmed staršev pa meni, da ima otrok zelo malo knjig na svoji polici, in sicer je to 15 knjig (2E16). Odgovore staršev, zelo malo, zelo veliko, sem težko analizirala, saj za nekatere starše pomeni dejansko veliko število, na primer od števila 50 dalje, za druge starše pa lahko pomeni veliko tudi število 10. Veliko otrok ima na svoji polici še knjige iz otroštva, kamor spadajo različne pravljice, eden izmed staršev pa je poudaril, da ima otrok na polici tudi veliko lovskih priročnikov (3O16) in lovskih knjig (2O16), ker ga to zelo zanima. Presenetil me je tudi odgovor (2F16), saj je starš izjavil, da so imeli tako veliko knjig, da so jih nekaj podarili knjižnici. Takšno dejanje zelo veliko pove o tem, kaj knjige za njih predstavljajo, da so res nekaj posebnega, ker drugače bi jih verjetno vrgli v smeti.

Ureditev naslovov knjig, glede na podvprašanje: *a. Naštejte nekaj naslovov knjig, ki so na tej polici.*

Tabela 60: Zbrani vsi naslovi knjig, ki jih imajo otroci na svojih »knjižnih policah«

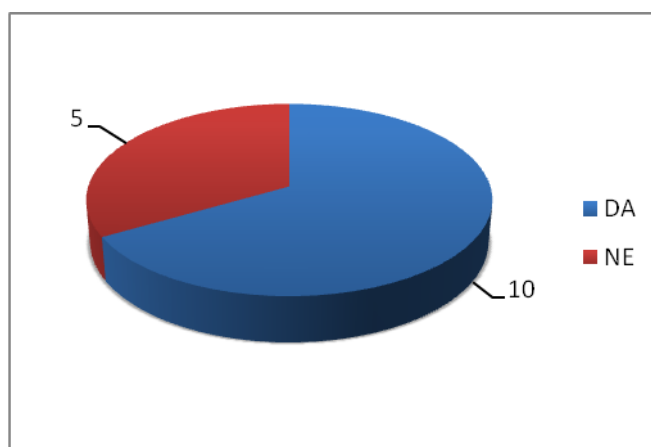
Naslov knjige	število ponovitev enake knjige (več otrok ima enako knjigo na polici)
Babica pripoveduje	1
Naj babica še pripoveduje	1
Piki pri babici in dedku	1
Dedek, Kilijan in jaz	1
Tajno društvo PGC	3
Dvojčici	1
Kako so živeli včasih – cela zbirka (ni natančen naslov)	1
Anica in Jakob	1
Levji kralj	1
Ledeno kraljestvo	1
5 Prijateljev	2
Mala sovica	1
Kdo je napravil Vidku srajčico	2
Muca copatarica	1
Človeško telo	1
Atlas za otroke	1
Klementina – zbirka (3 knjige)	1
Otroci različnih narodnosti (ni točen naslov)	1
1001 noč	1
Ostržek	2
Sneguljčica	3
Grimmove pravljice	2
Disneyeve pravljice iz risank	1
Franček	2

Zlata knjiga – Samorastniki	1
Zlata knjiga – Solzice	1
Živalske knjige	2
Enciklopedije	2
Knjiga s poskusi	1
Trnuljčica	2
Kako so živeli v rimski dobi (ni točen naslov)	1
Zlata knjiga – Pika Nogavička	1
Zlata knjiga – Robinson Crusoe	1
Grozni Gašper	4
Nikec	1
Piki Jakob	1
Detektiv (ni natančen naslov)	1
Mala morska deklica	1
Babi (ni natančen naslov)	1
Grdi raček	1
Drvar (verjetno mišljen Kositrni drvar iz Ozove dežele)	1
Mestna muca (ni natančen naslov)	1
Božične knjige	1
Kekec nad samotnim breznom	1
Andersenove pravljice	1
Živalski svet	1
Princeska Lili	1
Lov na pošasti	2
Poljudnoznanstvene knjige na otroškem nivoju	1
Nodi	1
Zbirka pravljic (ni natančen naslov)	1
Peter Klepec	1
Pravljice (ni opredeljen naslov)	1
Zlata knjiga – zbirka	1

101 Dalmatinec	1
Pepelka	1
Prešernove poezije	1
Mehurčki	1
Asteriks in Obeliks	1
Guinnessova knjiga rekordov	1
Knjige Roalda Dahla	1
lovski priročniki	1
Knjiga o dinozavrih (ni natančen naslov)	1
Pedenjped	1

Pri naštevanju naslovov knjig je bilo zelo zanimivo opazovati telesno govorico staršev, ki so si skušali v spomin priklicati otrokovo knjižno polico. Vedeli so, da ima otrok kar nekaj knjig na polici, vendar se naslovov knjig niso mogli spomniti. Večina staršev mi je pri tem vprašanju namignila, da bi morala prej povedati, da bom kaj takšnega spraševala, saj bi si nekaj naslovov knjig, ki so na otrokovi knjižni polici zapisali na list. V povprečju lahko rečem, da so starši našteali 2 do 3 knjige. Kar menim, da je dejansko kar dobro, glede na to, da sem jih z vprašanjem presenetila. Starši so našteali zelo veliko različnih pravljic, največkrat so se ponovili naslovi naslednjih knjig, pri čemer predstavlja število v oklepaju število otrok, ki imajo to knjigo na svoji knjižni polici: *Grozni Gašper* (4), *Sneguljčica* (3), *Tajno društvo PGC* (3), *5 prijateljev* (2), *Kdo je napravil Vidku srajčico* (2), *Ostržek* (2), *Grimmove pravljice* (2), *Franček* (2), *Živalske knjige* (2), *Enciklopedije* (2), *Trnuljčica* (2), *Lov na pošasti* (2).

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 9. *Ali poznate kakšno dejavnost, ki poteka v knjižnici Mileta Klopčiča, ki je povezana z branjem?*

Slika 1: Poznavanje dejavnosti, ki potekajo v knjižnici Mileta Klopčiča in so povezane z branjem

Starši so na vprašanje, če poznajo dejavnosti, ki potekajo v Knjižnici Mileta Klopčiča v Zagorju in so povezane z branjem, podali različne odgovore. Od 15 intervjuvanih staršev jih je 10 odgovorilo, da poznajo vsaj eno dejavnost, ki poteka v knjižnici Mileta Klopčiča, 5 staršev pa je odgovorilo, da dejavnosti ne poznajo. Na podlagi odgovorov sem ugotovila, da knjižnica zelo dobro obvešča svoje uporabnike, kdaj poteka kakšna dejavnost in komu je namenjena.

Ureditev dejavnosti, ki so jih starši našli, glede na podvprašanje: *Če je oseba odgovorila z DA, katera je ta dejavnost?*

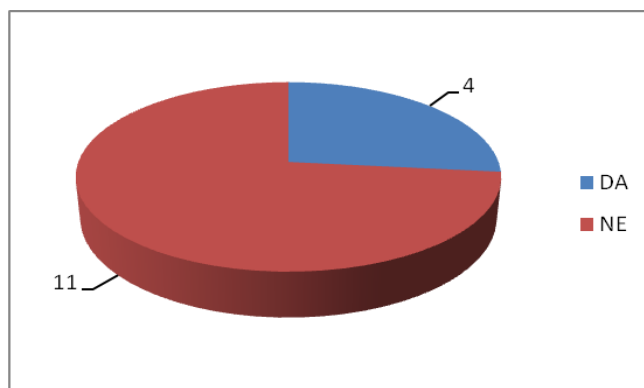
Tabela 61: Dejavnosti, ki so jih našli starši, ki potekajo v knjižnici Mileta Klopčiča

Dejavnost	Število enakih poznanih dejavnosti
Bralna značka	1
ura pravlјice	3
lutkovne predstave	2
predstavitve knjige (gostje)	3
delavnice	2
bralne ure za starejše	1
branje knjig	1

igre	1
branje za predšolsko bralno značko (Bralna miška)	2
bralne ure	2
bralni klub za odrasle	1
potopisi	1

Ugotovila sem, da starši poznajo kar nekaj različnih dejavnosti, ki potekajo v knjižnici Mileta Klopčiča in so povezane z branjem. Nekatere izjave staršev bi lahko združila skupaj, saj so dejavnosti zelo podobno poimenovane, in sicer: bralne ure za starejše, bralne ure, verjetno sta ti dve dejavnosti mišljeni kot ena, ampak so ju starši poimenovali drugače. Bralne ure za starejše bi lahko uvrstila v dejavnost *študijski bralni krožek* (Knjižnica Mileta Klopčiča - <http://www.zag.sik.si/>), v katerem se zberejo odrasli različnih starosti in si medsebojno pomagajo, drug drugega kaj novega naučijo. Potopisi v knjižnici tudi potekajo, vendar ni to vsakomesečna dejavnost ampak je nekajkrat na leto. Največ staršev pozna dejavnosti, ki so namenjene otrokom, in sicer: *ura pravljic, predstavitev knjige, delavnice, lutkovne predstave ter Bralno miško*. Te dejavnosti potekajo v knjižnici skoraj vsak mesec. Lutkovne predstave se odvijajo v okviru lutkovnega abonmaja, ura pravljic je vsak zadnji teden v mesecu, Bralna miška pa poteka pri otrocih na predšolski stopnji in poteka celo šolsko leto (Knjižnica Mileta Klopčiča - <http://www.zag.sik.si/>). Sicer se Bralna miška ne odvija v knjižnici, ampak je knjižnica tista, ki skrbi za seznam knjig, pomaga staršem pri izbiri knjig ter promovira najnovejše slikanice in pravljice.

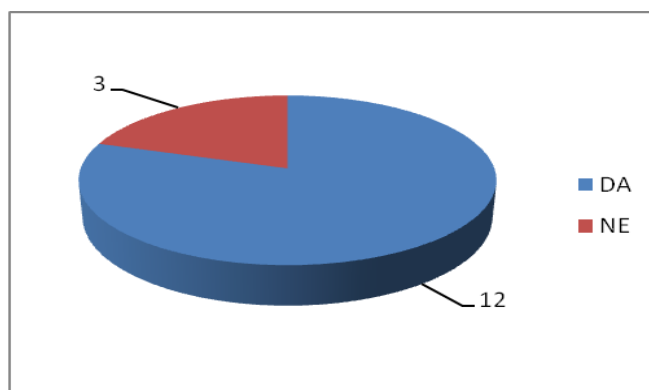
Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *Ste se te dejavnosti z otrokom že kdaj udeležili?*

Slika 2: Udeležba na dejavnosti, ki je povezana z branjem

Glede na to, da so starši našli kar nekaj različnih dejavnosti, ki so povezane z branjem, sem ugotovila, da se večina staršev (11), še nobene izmed dejavnosti ni udeležila. Samo 4 starši so izjavili, da so se udeležili katere izmed dejavnosti. Tisti starši, ki so se dejavnosti udeležili so bili na lutkovni predstavi ter na uri pravljič.

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *10. Ali z otrokom skupaj obiskujete knjižnico?*

Slika 3: Obiskovanje knjižnice skupaj z otrokom

Ugotovila sem, da je večina staršev na vprašanje, ali obiskujejo knjižnico skupaj z otrokom odgovorila, da jo obiskujejo skupaj (12), ostali pa so odgovorili, da ne

obiskujejo knjižnice skupaj z otrokom (3), ker si otrok običajno izposodi knjige v šolski knjižnici. Obisk javne knjižnice z otrokom zato ni potreben.

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *Če je odgovor DA, kako pogosto jo obiskujete?*

Tabela 62: Obiskovanje knjižnice skupaj z otrokom

Skupno obiskovanje knjižnice	Ponovitev odgovorov
kadar rabi knjigo za domače branje ali bralno značko	1
1 x na 3 tedne	3
1 x na 2 tedna	2
2 x na mesec	1
1x na teden	1
1 x na 3 tedne oziroma 1 x na 2 tedna	1
nekajkrat mesečno	1
v javno knjižnico redko	1
na vsake toliko časa	1

Starši so na vprašanje, kako pogosto obiskujejo knjižnico skupaj s svojim otrokom odgovorili, da jih večina hodi v knjižnico 1 x na 3 tedne (3) ter 1 x na 2 tedna (2). Eden izmed staršev hodi z otrokom v knjižnico samo kadar potrebuje otrok knjigo za domače branje ali bralno značko. Najbolj pogosto obiskovanje knjižnice skupaj z otrokom je enkrat na teden. Tako pogosto obiskovanje knjižnice pozitivno vpliva na oblikovanje odnosa do branja.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *11. Ali otroku pomagate pri izbiri knjig ali ga pustite, da si jo izbere sam?*

Tabela 63: Kodiranje izjav staršev, o pomaganju pri izbiri knjig v knjižnici

Številka	Postavka	Pojem
1A26	mu tudi pomagam	pritrđitev
2B26	kar si sam izbere	dejavnost

3C26	prvo pustim	drugo
4C26	potem, če kaj rabi pomagam	pritrlditev
5D26	pomagam	pritrlditev
6D26	včasih izbere kaj manj zahtevnega	dejavnost
7E26	od začetka smo pomagali	pritrlditev
8E26	zdaj pa sam izbira	dejavnost
9F26	izbira sam	dejavnost
10G26	izbere si jo sam	dejavnost
11H26	si izbere sam	dejavnost
12I26	sam si jo izbere	dejavnost
13J26	nekaj si izbere sam	dejavnost
14J26	nekaj pa skupaj	pritrlditev
15K26	zdaj kar zelo izbira sam	dejavnost
16K26	motiviranje je samo v smeri razširitve literature	dejavnost
17K26	še kaj drugega poleg stripov	drugo
18L26	oboje	pritrlditev
19L26	večkrat sam	dejavnost
20L26	včasih neodločen in pomagam	drugo
21M26	vedno izbral sam	dejavnost
22N26	pustim, da izbere sam	dejavnost
23N26	običajno se vključijo tudi knjižničarji in pomagajo, svetujejo	dejavnost
24O26	sam si izbere	dejavnost

Ureditev pojmov:

dejavnost (2B26, 6D26, 8E26, 9F26, 10G26, 11H26, 12I26, 13J26, 15K26, 16K26, 19L26, 21M26, 22N26, 23N26, 24O26)

drugo (3C26, 17K26)

pritrlditev (1A26, 4C26, 5D26, 7E26, 14J26, 18L26, 20L26)

Skupaj:

15

2

7

Tabela 64: Pomoč staršev pri otrokovem izbiranju knjig za izposajo, v knjižnici

<i>Pomoč otrokom s strani staršev pri izbiri knjig v knjižnici</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	sam izbere motiviranje pomagajo knjižničarji
pritrđitev	pomagam smo pomagali oboje neodločen in pomagam
drugo	pustim stripi

Odgovore sem razvrstila v tri kategorije, in sicer:

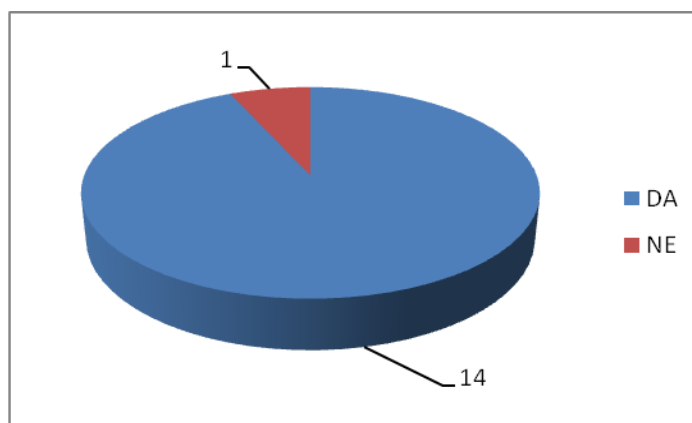
- dejavnost
- pritrđitev
- drugo

Glede na odgovore staršev, sem ugotovila, da večina staršev pusti otroku, da knjigo izbere sam. Eden izmed staršev je poudaril, da pomaga otroku pri izbiri v primeru, če je otrok neodločen (20L26), katero knjigo naj izbere. Prav tako je eden izmed staršev poudaril, da vedno pusti, da si otrok izbere, v primeru, da rabi pomoč se običajno vključijo knjižničarji (23N26), ki mu svetujejo in pomagajo pri izbiri knjige. Priporočljivo je, da si otrok sam izbere knjigo, saj si bo verjetno izbral takšno, ki ima zanimivo naslovno stran ali zanimiv naslov.

Na podlagi vseh odgovorov staršev, ki so bili vezani na sklop vprašanj o družinskem branju, sem ugotovila, da večina staršev družinsko branje opisuje kot dejavnost, ki je povezana z branjem. Starši so odgovarjali, da je to branje pravljic otrokom, da poteka največkrat zvečer, idr. Ugotovila sem, da starši ne berejo veliko, posledično so tudi reakcije otrok, ko starše vidijo s knjigo v roki, zelo različne. Nekateri starši so dejali, da otrok čudno pogleda, se nasmeji, nekateri starši pa so izjavili, da je to pri njih nekaj vsakdanjega, običajnega in zato otroci ne reagirajo nič posebno, saj so navajeni, da vidijo starša s knjigo v roki. Glede na odgovore staršev, sem ugotovila, da je večina staršev svojemu otroku brala vsak dan, največkrat je branje potekalo zvečer, pred spanjem. Starši so svojim otrokom prenehali brati v 2. oziroma 3. razredu, in sicer zaradi tega, ker so otroci začeli brati sami. Z začetkom samostojnega branja otrok se je družinsko branje končalo. Otroci so s prenehanjem družinskega branja izgubili prijetno dejavnost, ki je ob večerih potekala s starši. Večina staršev je odgovorila, da je spodbujanje otrok k branju zelo težka naloga, da berejo zaradi tega, ker morajo brati, ker morajo v šoli prebrati določeno število knjig. Samo eden izmed staršev je poudaril, da je branje pomembno zaradi širjenja besednega zaklada in splošno zaradi tega, ker je v življenju potrebno brati. Zaradi prenehanja skupnega branja so tudi otroci izgubili željo po branju, saj jim verjetno samostojno branje ne vzbuja tako prijetnih občutkov, kot so jih imeli, ko so jim brali starši. Zaželeno je, da bi starši brali otrokom vsaj do 5. razreda. To sicer ne pomeni, da bi morali brati tako pogosto, kot so brali, preden je otrok osvojil bralno tehniko. Glavni namen skupnega branja je podoživljanje prijetnega občutka ob branju. Ugotovila sem, da imajo otroci večinoma kar veliko knjig na svojih knjižnih policah, vendar istočasno berejo samo tisto, kar je obvezno. Glede na odgovore staršev sem ugotovila, da imajo otroci knjižno polico predvsem zaradi pogostega branja v predšolskem obdobju in ne toliko zaradi branja v osnovni šoli. Knjige na knjižni polici bi se morale menjati in prilagajati starosti otrok. Ni pomembno koliko knjig je na polici, ampak kakšne so knjige, ki so na polici. Otrok v 5. razredu pravljic najverjetneje ne bo več bral, zato je potrebno na polico postaviti takšne knjige, ki bodo vzbujale v otroku interes za branje. Eden izmed staršev je poudaril, da ima otrok na svoji polici različne lovske priročnike, saj ga branje takšnih knjig veseli, kar pomeni, da knjižna polica dejansko služi svojemu namenu.

Analiza intervjujev, ki se nanašajo na tretji sklop vprašanj, in sicer na *vprašanja o bralni znački*.

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *1. Ali je vaš otrok opravljal predšolsko bralno značko?*

Slika 4: Opravljanje predšolske značke otrok

Starši so na vprašanje o opravljanju predšolske bralne značke v večini izjavili, da so otroci opravljali predšolsko bralno značko (14). Samo eden izmed staršev je izjavil, da predšolske bralne značke ni opravljal, posledično zaradi tega, ker otrok ni bil vpisan v vrtec.

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje: *Če je odgovor DA, naštejte nekaj naslovov knjig, ki ste jih otroku prebrali.*

Tabela 65: Naslovi knjig, ki so jih starši prebrali otroku za predšolsko bralno značko

Naslov knjige	Število ponovitev prebranih knjig za bralno miško
Piki pri babici in dedku	1
Zvonček – zbirka	1
Žabec in prijatelji	1
Božična kapica	1
Mali medo	1
Muca Copatarica	1
Zvezdica zaspanka	1

Pedenjped	1
Mehurčki	1
Franček	2
Mišek Tip	3
Dino (dinozaver)	1
Sneguljčica	1
Trnuljčica	1
Ostržek	1
Zvezdni tolar	1
Mila (Kaj dela baletka Mila?)	1
Medvedki	1
Princeske	1
Slikanice (ni opredeljen naslov)	1
Miška pa sirček (pesmica)	1

Naštevaje naslovov knjig, ki so jih starši prebrali otroku, je staršem povzročalo kar nekaj težav. Večina staršev se je spomnila vsaj enega naslova knjig, nekaj staršev pa se ni spomnilo niti enega naslova. Običajno je bil odgovor, da je to že preveč dolgo nazaj, ali pa, da sta z otrokom prebrala preveč knjig, da bi si zapomnila naslove knjig, ki sta jih prebrala za predšolsko bralno značko. Pri naštevanju naslovov knjig sem ugotovila, da so starši brali otrokom zelo različne knjige, saj se naslovi ne ponavljajo tako pogosto. Naslova knjig, ki sta se največkrat ponovila sta: Mišek Tip (3) in Franček (2), pri čemer število v oklepaju, pomeni število otrok, ki je to knjigo predstavilo vzgojiteljici za predšolsko bralno značko – Bralno miško. Nekatere druge knjige, ki so jih starši še naštelili so: Piki pri babici in dedku, Pedenjped, Ostržek, Zvezdni tolar, Sneguljčica, idr.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 2. *Opišite kako poteka bralna značka.*

Tabela 66: Kodiranje izjav staršev, o poteku bralne značke

Številka	Postavka	Pojem
1A19	otrok pove naslov knjige, avtorja	dejavnost
2A19	potem pač opiše	dejavnost
3A19	ga učiteljica vpraša	dejavnost
4A19	opiše obnovo celotne knjige	dejavnost
5B19	zdaj imajo 3 pesmice	količina
6B19	4 knjige	količina
7B19	pesmice se morajo naučiti na pamet	dejavnost
8B19	knjigo obnovijo	dejavnost
9B19	učiteljica jih verjetno še kaj dodatno vpraša, če niso dovolj podrobni	dejavnost
10C19	vsako leto imajo določeno koliko knjig morajo prebrati in koliko pesmic	obveznost
11C19	otrok prebere	dejavnost
12C19	se z učiteljico dogovori	dejavnost
13C19	kdaj ji bo povedal in potem pove	dejavnost
14C19	do marca enkrat morajo opraviti bralno značko	časovna omejenost
15D19	ja otrok knjigo prebere	dejavnost
16D19	pove naslov knjige	dejavnost
17D19	učiteljica ga nato kaj vpraša	dejavnost
18D19	sam tekoče pripoveduje	lastnost
19E19	dobijo seznam knjig	drugo
20E19	gremo knjige iskat v knjižnico	dejavnost
21E19	na začetku šolskega leta začnemo, do novembra že končamo	časovna opredelitev
22F19	otrok prebere knjigo	dejavnost
23F19	se zмени z učiteljico kdaj lahko knjigo predstavi	dejavnost

24F19	največkrat bilo tako, da so povedali kratko vsebino	dejavnost
25F19	učiteljica še postavi kakšno vprašanje	dejavnost
26G19	jaz z njim ne berem	dejavnost
27G19	prebrati mora 5 knjig	količina
28G19	učiteljici mora povedati obnovo	dejavnost
29H19	knjigo prebere	dejavnost
30H19	pove obnovo učiteljici	dejavnost
31I19	knjigo prebere	dejavnost
32I19	pove obnovo, v nižjih razredih	dejavnost
33I19	v višjih razredih naredijo plakat	dejavnost
34I19	kopirava kakšno sliko iz knjige	dejavnost
35I19	napiše kaj slike prikazuje	dejavnost
36J19	otrok prebere knjigo	dejavnost
37J19	v šoli pove obnovo	dejavnost
38J19	zdaj delajo plakate, Asteriks in Obeliks	dejavnost
39J19	v nižjih razredih pa povejo učiteljici knjigo	dejavnost
40J19	v višjih razredih narišejo kaj jim je bilo všeč	dejavnost
41J19	od avtorja kaj napišejo	dejavnost
42J19	na kratko napišejo tudi obnovo na plakat	dejavnost
43K19	4 knjige	količina
44K19	3 pesmice	količina
45K19	svobodni pri izbiri	lastnost
46K19	iz svojih časov se spomnim strogih seznamov	lastnost
47L19	morali prebrati 4 knjige	količina
48L19	3 pesmice	količina
49L19	pesmice povejo	dejavnost
50L19	obnovo se dogovorijo, kdaj jo bodo povedali učiteljici	dejavnost
51M19	otrok prebere knjigo	dejavnost

52M19	pove učiteljici obnovo	dejavnost
53N19	knjiga se prebere	dejavnost
54N19	v dogovoru z učiteljem, se knjigo predstavi	dejavnost
55O19	imajo 4 knjige	količina
56O19	3 pesmice	količina
57O19	imajo knjige v sklopu njihove starosti	lastnost

Ureditev pojmov:

Skupaj:

dejavnost (1A19, 2A19, 3A19, 4A19, 7B19, 8B19, 9B19, 11C19, 12C19, 13C19, 15D19, 16D19, 17D19, 20E19, 22F19, 23F19, 24F19, 25F19, 26G19, 28G19, 29H19, 30H19, 31I19, 32I19, 33I19, 34I19, 35I19, 36J19, 37J19, 38J19, 39J19, 40J19, 41J19, 42J19, 49L19, 50L19, 51L19, 52M19, 53M19, 54N19)	40
količina (5B19, 6B19, 27G19, 43K19, 44K19, 47L19, 48L19, 55O19, 56O19)	9
lastnost (18D19, 45K19, 46K19, 57O19)	4
drugo (19E19)	1
obveznost (10C19)	1
časovna omejenost (14C19)	1
časovna opredelitev (21E19)	1

Tabela 67: Potek bralne značke v osnovni šoli

<i>Potek bralne značke v osnovni šoli</i>	
Nadredne kategorije	Kategorije
dejavnost	predstavitev knjige učiteljica ga sprašuje obnova knjige učenje pesmic branje dogovarjanje z učiteljico

	pove naslov izposoja knjig naredijo plakat kopiranje slik opis kopirane slike narišejo opišejo avtorja povejo pesmice
količina	3 pesmice 4 knjige 5 knjig
lastnost	tekoče pripovedovanje svobodna izbira strogi seznam knjige primerne starosti
drugo	seznam knjig
obveznost	določeno število knjig in pesmic
časovna omejenost	do marca opraviti
časovna opredelitev	od septembra do novembra

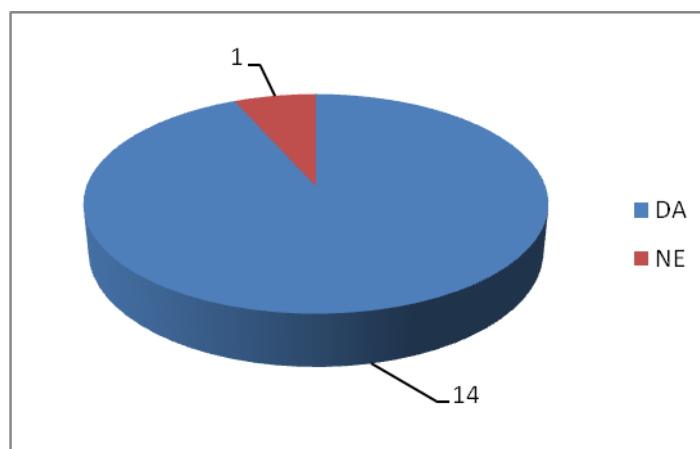
Odgovore sem razvrstila v sedem kategorij, in sicer:

- dejavnost
- obveznost
- lastnost
- drugo
- obveznost
- časovna omejenost
- časovna opredelitev

Glede na odgovore staršev, na vprašanje, kako poteka bralna značka, sem ugotovila, da se večina odgovorov nanaša na dejavnosti. Večina odgovorov, ki opisujejo potek bralne značke, so povezani z branjem knjige, dogovarjanjem z učiteljico, kdaj lahko otrok knjigo predstavi, otrok mora povedati obnovo knjige

učiteljici, naučiti se morajo pesmice in jih prav tako povedati učiteljici. Ena izmed novosti, ki sem jo zasledila pri opravljanju bralne značke je izdelava plakatov. Namesto predstavitve obnove knjige, otroci izdelajo plakat o prebrani knjigi. Na plakat morajo zapisati nekaj o avtorju, zapisati morajo kratko obnovo knjige, nekateri pa kopirajo tudi kakšno ilustracijo, ki jim je bila v knjigi všeč in jo prilepijo na plakat, poleg nje pa zapišejo kaj ilustracija predstavlja. Večina staršev je izjavila, da učence verjetno učiteljica še kaj dodatno vpraša, če pri predstavitvi obnove niso bili dovolj natančni, obnovo morajo namreč tekoče pripovedovati. Večina staršev je izjavila, da morajo za bralno značko prebrati 4 knjige in se naučiti 3 pesmice. Eden izmed staršev je izjavil, da so otroci zelo svobodni pri izbiri knjig za bralno značko (45K19), za razliko od včasih, ko so bili strogo določeni sezname knjig (46K19). Pri izbiranju knjig za bralno značko morajo upoštevati samo to, da so knjige primerne otrokovi starosti (75O19).

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *3. Ali letos vaš otrok opravlja bralno značko?*

Slika 5: Opravljanje bralne značke v tem šolskem letu (2014/2015)

Glede na odgovore staršev o opravljanju bralne značke v letošnjem šolskem letu (2014/2015), sem ugotovila, da večina otrok opravlja bralno značko, in sicer je 14 otrok, ki jo opravlja, samo eden izmed otrok bralne značke v letošnjem šolskem letu ne opravlja, prebral je eno knjigo, vendar je z branjem prenehal.

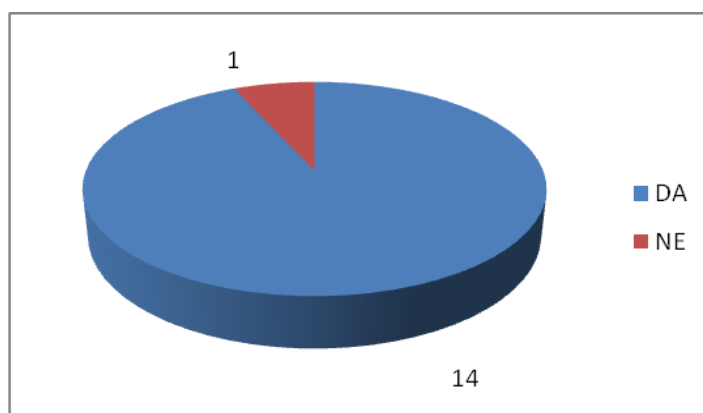
Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje 3. vprašanja: *Če je odgovor DA, naštejte katere knjige je do sedaj prebral.*

Tabela 68: Naslovi knjig, ki jih je otrok prebral za bralno značko

Številka	Naslovi knjig, ki jih je otrok prebral za bralno značko
1A201	se ne spomnim
2B201	5 Prijateljev, Košarkar naj bo, Babica v supergah, pesmice iz berila
3C201	ne vem
4D201	3 pesmice, 1 knjigo, se ne spomnim naslovov
5E201	Tajno društvo PGC, Harry Potter, 5 Prijateljev, Stripi od Miki Musterja, od enega detektiva
6F201	se ne spomnim, je pa vse opravil
7G201	dve pesmici je povedal, vendar ne bo dokončal bralne značke
8H201	novembra je bil konec, naslovov se ne spomnim
9I201	Kekec nad samotnim breznom, Tajno društvo PGC
10J201	Asteriks in Obeliks, Košarkar naj bo, pesmice
11K201	Vrba, še dve pesmi iz zbirke Urane, 2 športni kriminalki
12L201	Asteriks in Obeliks
13M201	ne spomnim se
14N201	Košarkar naj bo, Roald Dahl, pesmice (Kovič), Harry Potter (2 dela, se mi zdi)
15O201	za bralno značko so imeli poljubne knjige, se ne spomnim

Ugotovila sem, da so imeli starši pri naštevanju naslovov knjig, ki jih je otrok prebral za bralno značko, zopet težave. Večina staršev se ni spomnila naslovov knjig. Tisti starši, ki se naslovov knjig niso spomnili so povedali število knjig, ki jih je prebral ter število pesmic, ki jih je povedal. Pri starših, ki so našteli naslove sem ugotovila, da otroci večinoma berejo enake knjige, in sicer: Košarkar naj bo, 5 prijateljev, Tajno društvo PGC, Asteriks in Obeliks, Babica v supergah. Med vsemi naštetimi naslovi knjig, najbolj izstopa knjiga Harry Potter (14N201), saj je ena izmed bolj obsežnih knjig, predvsem za branje v 5. razredu.

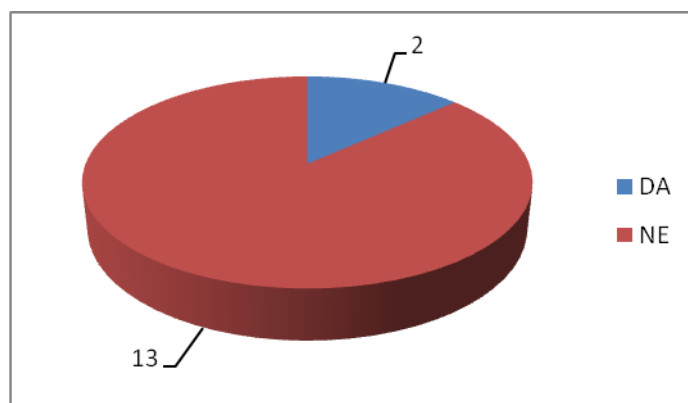
Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 4. *Ali je vaš otrok opravljal bralno značko v nižjih razredih (od 1. do 4. razreda)?*

Slika 6: Opravljanje bralne značke v nižjih razredih

Starši so na vprašanje o opravljanju bralne značke v nižjih razredih (1. do 4. razred), izjavili, da je večina otrok opravljala bralno značko (14) v nižjih razredih, samo eden izmed otrok bralne značke ni opravljal, in sicer v 1. razredu osnovne šole.

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 5. *Ali je kdaj prenehal z branjem in bralne značke ni dokončal?*

Slika 7: Nedokončana bralna značka

Starši so na vprašanje, če je otrok kdaj prenehal z branjem, v večini odgovorili, da se to še ni zgodilo (13), dva izmed staršev pa sta izjavila, da je otrok z branjem za bralno značko že prenehal.

Kodiranje izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje 5. vprašanja: *Zakaj je prenehal z opravljanjem bralne značke? (V primeru, da je prenehal.)*

Tabela 69: Kodiranje izjav staršev, o prenehanju bralne značke

Številka	Postavka	Pojem
1G22	v 5. razredu je prenehal	pritrđitev
2G22	izgovor, da nima časa	vzrok
3M22	v 1. razredu je ni opravljal	pritrđitev

Ugotovila sem, da sta samo dva izmed staršev izjavila, da je otrok prenehal z opravljanjem bralne značke. Eden izmed staršev je izjavil, da je otrok prenehal z opravljanjem bralne značke v 5. razredu (1G22), njegov izgovor naj bi bil, da nima časa za branje. Pri drugi izjavi o prenehanju opravljanja bralne značke pa dejansko ne morem govoriti o prenehanju branja, saj otrok v 1. razredu bralne značke niti ni opravljal. Za prenehanje bralne značke, vsekakor ne sme biti izgovor, da otrok nima dovolj časa za branje.

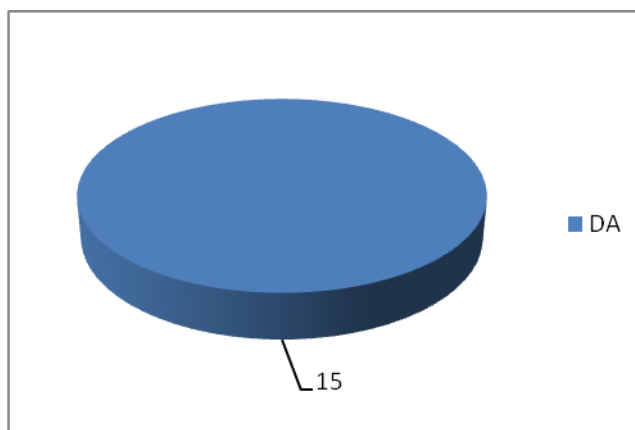
Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 6. *Naštejte nekaj naslovov knjig, ki jih je od 1. do 4. razreda otrok prebral za bralno značko.*

Tabela 70: Naslovi knjig, ki so jih otroci prebrali za bralno značko od 1. do 4. razreda

Številka	Naslovi knjig, ki jih je otrok prebral za bralno značko
1B23	Princeskin dnevnik, Disneyeve – Dama in potepuh, Levji kralj, Zvezdica zaspanka
2C23	Klementina, Princeske (zbirka z več knjigami), ostale ušle iz spomina
3E23	Disneyeve pravljice, Franček, Mišek Tip
4F23	Vile, Anica, Pika Nogavička, 5 Prijateljev
5H23	Franček, Nodi, pesmice iz Zlata ladja, Požrešna kanta, Anica
6J23	Princeske, Grozni Gašper, Čarovnica Lili, 5 Prijateljev
7L23	Peter Klepec
8M23	pesmica Kuža pazi
9N23	Grozni Gašper, Lov na pošasti, Dahl – Jakec in breskev velikanka,

Pri naštevanju knjig, ki so jih otroci prebrali za bralno značko v nižjih razredih, je večina staršev naštela vsaj eno knjigo, ostali starši pa se niso spomnili naslovov knjig, ki so jih otroci prebrali za bralno značko. Med 9 starši, ki so našteli nekaj naslovov knjig, sem ugotovila, da se zopet ponavlja izbor enakih knjig, ki so jih prebrali otroci. Največkrat se ponovi knjiga z naslovom Grozni Gašper (2), 5 prijateljev (2) ter Disneyeve pravljice (2). Število v oklepaju pomeni število otrok, ki so knjigo prebrali za bralno značko. Poleg teh dveh knjig so brali tudi naslednje knjige: Peter Klepec, Požrešna kanta, Anica, Princeske, Čarli in tovarna čokoladem Matilda, idr. Glede na izjave staršev, sem ugotovila, da jih veliko pozabi, katere knjige so otroci prebrali, verjetno je to predvsem zaradi velikega nabora knjig, ki jih otroci preberejo, ali pa so otroci pri branju tako samostojni, da niti ne povedo staršem, kaj so prebrali. Vendar je priporočljivo, da otroci povedo obnovo knjige najprej staršem, šele nato učiteljici.

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: *7. Ali ste vi tudi opravljali bralno značko?*

Slika 8: Starši in opravljanje bralne značke

Ugotovila sem, da so starši na vprašanje o njihovem opravljanju bralne značke, vsi (15) odgovorili pritrdilno. Verjetno opravljanje bralne značke vpliva tudi na opravljanje bralne značke njihovih otrok, ki jo v večini opravljajo.

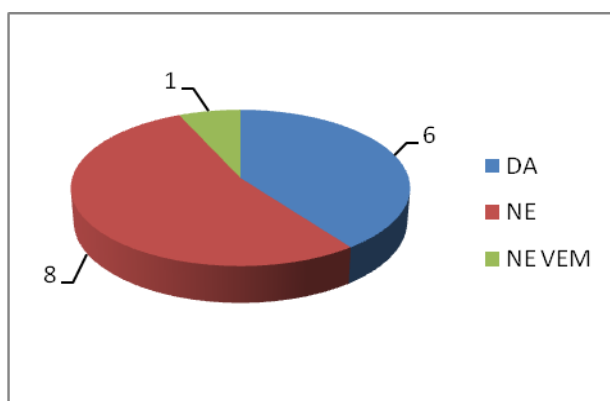
Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje 7. vprašanja: *Če je odgovor DA, katere knjige ste prebrali?*

Tabela 71: Naslovi knjig, ki so jih starši prebrali za bralno značko

Številka	Naslovi knjig, ki so jih starši prebrali za bralno značko
1B251	5 Prijateljev
2C251	Tajno društvo PGC
3G251	Robinson Crusoe, Hudournik, Otok zakladov, Solzice (Voranc)
4J251	5 Prijateljev
5K251	Pod svobodnim soncem, Bevk, Cankar
6N251	Knjige iz zbirke Zlata knjiga – Voranc, Bobri, Pod svobodnim soncem, Hajdi, Kekec (Vandot), Tajno društvo PGC, Skrivnostni otok, Zaupno (Ingolič), Skrivna družčina (Matte), Svetlana Makarovič – Zgodbe iz mačje preje

Nekaj staršev (6), se spomni, katere knjige so morali prebrati za bralno značko, večina staršev pa je odgovorila, da je to že predolgo nazaj. Spomnijo se, da so bralno značko opravljali, ampak se ne spomnijo katere knjige so prebrali. Pri naštevanju knjig, ki so jih starši morali prebrati za bralno značko prevladujejo naslednje knjige: Pod svobodnim soncem, Kekec, Zaupno, Skrivna družčina, Bobri, Otok zakladov, idr. Dve knjigi pa sta aktualni tudi pri današnji bralni znački, in sicer sta to: Tajno društvo PGC ter 5 prijateljev. Ti dve knjigi so prebrali tudi otroci za bralno značko v 5. razredu.

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na vprašanje: 8. *Ali otrok izbira knjige za bralno značko samo na podlagi priporočilnega seznama?*

Slika 9: Izbiranje knjig za bralno značko na podlagi priporočilnega seznama

Ugotovila sem, da si pri izbiranju knjig otroci pomagajo s pomočjo priporočilnega seznama (6), večina otrok si izbere knjigo po lastni presoji (8), upoštevati morajo le, da je knjiga primerna starostni stopnji. Eden izmed staršev pa se ni mogel opredeliti ali otrok izbira knjige iz seznama ali ne, zato je odgovoril z NE VEM (1). Glede na to, da so starši pri vprašanju o poteku bralne značke podajali izjave, da si knjige izbirajo na podlagi seznamov, je pri tem vprašanju situacija obrnjena. Verjetno so pomešali branje za bralno značko in branje za domače branje.

Na osnovni šoli Ivana Skvarče, sem namreč zasledila, da imajo seznam knjig za domače branje, ki pa je hkrati tudi seznam za bralno značko, kar pomeni, da lahko isto knjigo, ki jo je prebral za domače branje, predstavi tudi učiteljici kot prebrano knjigo za bralno značko.

Ureditev izjav staršev, ki se nanašajo na podvprašanje 8. vprašanja: *Če je odgovor NE, povejte naslov knjige, ki si jo je otrok izbral brez pomoči priporočilnega seznama.*

Tabela 72: Naslovi knjig, ki jih otrok izbere izven priporočilnega seznama

Številka	Naslovi knjig, ki jih je otrok izbral brez pomoči seznama
1A27	izbere si vse knjige sam (naslovov ni povedal)
2B27	5 Prijatelj
3K27	Športne kriminalke

4L27	Asteriks in Obeliks
5N27	Harry Potter

Starše, ki so odgovorili na prejšnje vprašanje, da si otroci izbirajo knjige za bralno značko sami, sem prosila, da naštejejo naslove knjig, ki jih je otrok izbral brez pomoči seznama. Pri knjigi Harry Potter predvidevam, da si jo je otrok resnično sam izbral, saj je knjiga nekoliko bolj obsežna kot ostale knjige, ki so primerne za 5. razred, menim pa, da se knjiga 5 prijateljev pojavi na priporočilnem seznamu oziroma je bila na seznamu, ko so bili le-ti bolj strogo določeni in pripravljeni.

Tretji sklop vprašanj se je nanašal na bralno značko. Glede na odgovore staršev, sem ugotovila, da so otroci večinoma opravljali predšolsko bralno značko, prav tako je tudi z opravljanjem bralne značke. V 5. razredu, samo eden izmed otrok ni dokončal bralne značke, in sicer zaradi tega, ker je bil otrokov izgovor, da nima časa za branje knjig. Starši so seznanjeni s potekom bralne značke, saj so vsi znali opisati, kako poteka bralna značka. Najbolj so starši seznanjeni s tem, koliko knjig mora otrok prebrati in koliko pesmic se mora naučiti. Vsi so tudi omenili, da ko otroci preberejo knjigo, se morajo dogovoriti z učiteljico, da knjigo predstavijo oziroma učiteljici povedo obnovo knjige. Pesmice se morajo, glede na izjave staršev, otroci naučiti na pamet ter jih prav tako povedati učiteljici. Eden izmed staršev je tudi omenil, da morajo končati do meseca marca. Ugotovila sem, da so vsi starši opravljali bralno značko, vendar se jih je samo nekaj spomnilo, katere knjige so morali prebrati. Glede na odgovore staršev, sem opazila, da sta dve knjigi, ki sta bili aktualni pri bralni znački včasih, ko so jo opravljali starši, aktualni še danes, saj ju otroci berejo tudi v današnjem času za bralno značko in to sta knjigi *Tajno društvo PGC* ter *5 prijateljev*. Na podlagi vprašanj sem ugotovila, da so starši pri opisovanju poteka bralne značke večkrat omenili seznam knjig, med katerimi otroci izbirajo, vendar pa se je to pri vprašanju ali izbirajo knjige samo na podlagi priporočilnega seznama pokazalo, da otroci običajno izbirajo knjige samostojno, brez uporabe seznama. Na podlagi tega menim, da starši niso popolnoma prepričani v to, ali otrok izbira knjige na podlagi priporočilnega seznama oziroma so seznam knjig za domače branje, povezali s seznamom knjig za bralno značko.

4. SKLEP

S pomočjo raziskave in analiziranih intervjujev sem ugotovila, da so starši, ki sem jih na podlagi odgovorov uvrstila v družinsko pismeno okolje, na vprašanja o bralni znački odgovarjali drugače. Večina staršev je odgovorila, da vključujejo svoje otroke v dejavnosti, ki ustvarjajo družinsko pismeno okolje. Na vprašanja o bralni znački pa je nekaj staršev odgovorilo, da otroci zelo radi berejo knjige za bralno značko, ostali pa so odgovorili, da je otroka zelo težko spodbuditi k branju knjig, vendar jih običajno preberejo, zato ker jih morajo. Na podlagi takšnih odgovorov sem ugotovila, da ni nujno, da bodo otroci, ki so bili deležni družinsko pismenega okolja, radi brali knjige za bralno značko. Glede na to, da so starši odgovarjali na vprašanja o družinsko pismenem okolju drugače, kot na vprašanja o brali znački, lahko sklepam, da družinsko pismeno okolje ni povezano z opravljanjem bralne značke. Večina otrok, glede na odgovore staršev, živi v družinsko pismenem okolju, vendar je samo nekaj otrok, ki berejo knjige zato, ker to počnejo radi, ostali otroci pa berejo zato, ker je branje nekaj kar morajo početi.

Vprašanja, ki so se nanašala na družinsko pismenost, so pokazala, da je pri starših, s katerimi sem opravila intervju, prisotna družinska pismenost. Oziroma so tako potrdili starši s svojimi izjavami. Vprašanja so se nanašala na pisanje voščilnice, pisanje pisma, pisanje nakupovalnega listka, pomoč otroka pri kuhanju kosila, pisanje razglednice ter na pisanje vabila na rojstni dan. To so dejavnosti, ki potekajo v družinskem krogu, zato so povezane z družinsko pismenostjo in so del le-te.

Izjave staršev kažejo na to, da običajno prosijo otroke za pomoč pri kuhanju kosila, velikokrat jih prosijo, da podajo začimbe, kuharskih receptov niti ne uporabljajo, ker kuhajo bolj enostavna kosila.

Ugotovila sem, da večina staršev še piše voščilnice ob osebnih in neosebnih praznikih, vendar pa se ta oblika voščil vedno bolj nadomešča z uporabo tehnologije. Nekaj staršev je omenilo, da je *pisanje sms-ov zdaj bolj popularno* in zaradi tega ne pišejo voščilnic. Tisti starši, ki še pišejo voščilnice ob različnih praznikih, pa so izjavili, da pri pisanju vključijo tudi otroke. Otroci največkrat poskrbijo za dekoracijo voščilnice, staršem pomagajo pri iskanju misli, verzov, ki

jih napišejo v voščilnico. Nekaj staršev je poudarilo, da izdelujejo voščilnice kar otroci sami. Vsekakor pa se otroci vedno podpišejo v voščilnico.

Pisanje razglednic je prav tako ena izmed oblik družinske pismenosti. Ugotovila sem, da je pisanje razglednic še prisotno, vendar pa bo počasi postalo "staromodno", saj so starši že poudarili, da je tudi v tem primeru *pisanje sms-ov bolj popularno*. Tisti starši, ki še pišejo razglednice so izjavili, da jim pri pisanju razglednice pomagajo tudi otroci, največkrat s svojim podpisom, včasih pa kdo od otrok tudi kaj nariše na razglednico.

Pisanje vabila na rojstni dan je ena izmed redkih dejavnosti, ki jo starši še vedno pišejo skupaj z otrokom. Glede na odgovore staršev sem ugotovila, da običajno pišejo pismo starši, kar niti ni najboljša odločitev. Starši bi morali namreč otrokom dovoliti, da napišejo vabilo sami, saj se jim tako podzavestno oblikuje znanje o tem, kako morajo napisati vabilo ter kaj morajo napisati v vabilo. Starši bi morali biti samo pomočniki otrokom pri pisanju ter jim oblikovno pomagati sestaviti vabilo. V moji raziskavi sem ugotovila, da so starši tisti, ki pišejo vabilo, otroci pa so pomočniki, in sicer takšni pomočniki, da povedo kakšno fotografijo želijo imeti na vabilu. Starši so namreč izjavili, da pišejo pismo zato, ker je potrebno zabavo organizirati in se dogovoriti, kdaj bo potekala ter kje. Zato bi vsem staršem predlagala naj otrokom dovolijo, da otroci sami sestavijo vabilo, starši pa naj dodajo podatke, ki bodo vezani na organizacijo rojstnega dne.

Pisanje nakupovalnega listka je vedno bolj pogosta dejavnost, saj so starši tako boljše organizirani in kupijo točno tisto, kar potrebujejo. Ugotovila sem, da starši otroke velikokrat prosijo za pomoč, ko pišejo nakupovalni listek. Velikokrat otroke vprašajo, če kaj potrebujejo in kaj je potrebno kupiti. S tem, ko otroci sodelujejo pri pisanju nakupovalnega listka, si zapomnijo kaj bosta s staršem kupila, v trgovini pa bo otrok lahko tudi poiskal izdelke in jih zložil v košaro. Večina staršev je odgovorila, da otroke zadolžijo med nakupovanjem, in sicer tako, da iščejo izdelke po policah, da vozijo voziček ali držijo košaro. Otrok se v takšni situaciji počuti zelo pomembnega, zato je vključevanje otroka v nakupovanje pomembno, saj se bo navadil, da v trgovini ne moreš kupiti vsega, kar si želiš, ampak tisto, kar potrebuješ.

Starši so pri vprašanju, ki je bil vezan na pisanje pisma izjavili, da pisma še niso pisali z otrokom. To je bil odgovor večine staršev. Ostali starši, ki so izjavili, da so pismo že pisali skupaj z otrokom, so bili osredotočeni predvsem na šolsko

pisanje pisma pri slovenskem jeziku. Eden izmed staršev je izjavil, da je pisanje pisma uradno, in da to otrok nima kaj pisati. Vendar so oblike pisma tako uradne kot neuradne. Samo eden izmed staršev je omenil pisanje babici ter pisanje Dedku Mrazu. Vsem ostalim, ki se niso spomnili, da je pisanje Miklavžu, Božičku in Dedku Mrazu tudi pisanje pisma, sem jim po zaključenem intervjuju namignila, da so pozabili na pisanje "dobrim možem". Tudi tukaj sem ugotovila, da so večinoma pismo pisali otroci, pri šolski snovi je pisal pismo otrok vendar ga je starš preveril, da je bil zapisan brez napak.

V osrednjem delu intervjuja so bila vprašanja, ki so bila vezana na družinsko branje. Družinsko branje je branje v družini, zajema branje otroku, branje staršev, branje otroka staršu, družinsko branje je dejavnost, ki pozitivno vpliva na oblikovanje otrokovega odnosa do branja. Na podlagi vprašanj sem ugotovila, da je pri starših, ki sem jih intervjuvala bilo prisotno družinsko branje. Vprašanja so bila vezana na razumevanje pojma družinskega branja, na branje staršev, pogostost branja otroku pred vstopom v šolo, zanimalo me je tudi kaj menijo o branju svojega otroka in kakšen je bil postopek za pripravo na branje.

Starši so na podlagi vprašanja o družinskem branju izjavili, da je to predvsem branje, ki poteka v družini, da je to branje otroku. Družinsko branje so opisali kot dejavnost branja. Poleg tega sem ugotovila, da so starši otrokom v predšolskem obdobju zelo veliko brali. Otrokom so brali vse do 2. razreda oziroma nekateri do 3. razreda. Ko je otrok začel brati sam, so starši prenehali z družinskim branjem, kar pa ni najboljša odločitev staršev, saj so s tem prekinili prijetne občutke, ki so jih otroci doživljali, ko so jim starši brali. Priporočljivo je, da bi starši brali otrokom vsaj do 5. razreda. Ni potrebno brati z otrokom vsak dan, tako kot so to počeli v predšolskem obdobju, enkrat na teden pa lahko prebereta kakšno knjigo skupaj, tako bo prijeten občutek ob branju ostal. Ugotovila sem tudi, da starši za branje otroku niso imeli določenega postopka, običajno je branje potekalo pred spanjem, zato se je moral otrok prej umiti, ker je branje potekalo v postelji. Večina staršev je izjavila, da je bilo večerno branje ritual, kar pomeni, da brez branja otrok ni mogel zaspati. Starši so o branju svojega otroka izrazili različna mnenja, nekateri starši so izjavili, da otrok zelo rad bere, nekateri so povedali, da otrok manj rad bere, samo eden izmed staršev je izjavil, da otrok ne bere rad.

Ugotovila sem, da je otrokovo branje odvisno predvsem od tega, kakšno knjigo bere, če bo knjiga dolgočasna, bodo otroci prenehali z branjem, če bodo brali zanimivo knjigo, pa jo bodo hitro prebrali. Ugotovila sem tudi, da ima veliko vlogo tudi kako debela je knjiga, če je predebela, jo otrok ne bo bral z veseljem, velik vpliv ima tudi naslov knjige, in sicer če bo naslov knjige zanimiv, jo bodo otroci brali, če bo naslov nezanimiv, se branja knjige niti ne bodo lotili. Starši so glede na vprašanje, kako pogosto bere otrok, odgovorili, da bere otrok v povprečju 30 minut na dan. Otroci bi lahko brali nekoliko več kot samo 30 minut. Drži tudi to, da je učenje tudi ena izmed oblik branja in glede na to, da so otroci v 5. razredu osnovne šole, imajo že kar veliko snovi, ki jo je potrebno prebrati, kar pomeni, da dejansko berejo otroci več, kot samo 30 minut na dan. Glede na vse izjave staršev, ki so vezane na družinsko branje, sem ugotovila, da otroci večinoma živijo v literarnoestetsko spodbudnem okolju.

Na podlagi analiziranih intervjujev sem ugotovila, da so starši, ki ustvarjajo doma literarnoestetsko spodbudno okolje, odgovarjali na vprašanja o bralni znački pozitivno. Na vprašanja o bralni znački so drugače odgovarjali tisti starši, ki doma ne ustvarjajo literarnoestetsko spodbudnega okolja, saj je kar nekaj staršev odgovorilo, da ne berejo veliko, saj nimajo časa oziroma jih otroci niti niso navajeni, da imajo knjigo v roki. Starši, ki sami pogosto in veliko berejo, so izjavili, da je otrok navajen, da s police oziroma iz omare vzame knjigo in jo prebere. Velikokrat se otrok loti branja, ker mu je dolgčas, včasih pa knjigo vzame zato, da lahko bere skupaj s starši. Nekateri izmed staršev so poudarili, da otrok rad bere, ker je navajen, da se v družini knjige berejo. Starši, ki ne berejo veliko oziroma jih otroci malokdaj vidijo s knjigo v roki, so izjavili, da je otroka zelo težko motivirati za branje. Prav tako so ti starši odgovorili, da otrok prebere knjige zato, ker jih mora, saj je branje v šoli obvezno. Nihče izmed staršev, ki doma ne ustvarjajo literarnoestetsko spodbudnega okolja, ni izjavil, da otrok rad bere.

Tretji sklop vprašanj je bil vezan na predšolsko bralno značko in bralno značko ter opravljanje le-te. Na podlagi vseh odgovorov staršev, sem ugotovila, da otroci v večini opravljajo bralno značko, samo eden izmed staršev je izjavil, da otrok v letošnjem šolskem letu (2014/2015), bralne značke ne bo opravil. Glede na takšne

rezultate lahko sklepam, da je bilo družinsko branje za večino otrok prijetna izkušnja, saj še vedno berejo. Glede na izjave staršev o spodbujanju otrok k branju pa sem ugotovila, da je branje za bralno značko, nekaj kar otroci morajo početi. Ugotovila sem, da otroci čutijo neke vrste odpor do branja knjig, saj je veliko staršev izjavilo, da zelo težko motivirajo otroka za branje, da ga morajo prisiliti, da se težko spravi k branju, da nima časa za branje, ker ima preveč obveznosti, idr. Te izjave staršev, kažejo na to, da literarnoestetsko spodbudno okolje ni več tako zelo prisotno, kot je bilo v predšolskem obdobju oziroma do takrat, ko še ni znal brati samostojno. Ravno zaradi tega, ker so starši prekmalu prekinili skupno branje z otrokom, se je izoblikoval odpor do branja. Otrokom je potrebno razložiti, da je branje ključnega pomena tako pri pisnem izražanju, kot tudi pri ustnem izražanju. Starši so na vprašanje, ali otroci preberejo več knjig kot je obvezno izjavili, da običajno preberejo tisto kar morajo oziroma tisto, kar je obvezno. Branje zaradi lastne želje po branju, nisem zasledila v nobeni izmed izjav staršev.

Na podlagi odgovorov staršev sem ugotovila, da ima literarnoestetsko spodbudno okolje zelo velik vpliv na otrokov odnos do branja knjig. Prav tako sem na podlagi odgovorov ugotovila, da družinsko pismeno okolje nima tako velikega vpliva na opravljanje bralne značke, kot ga ima literarnoestetsko spodbudno okolje. Otroci so zelo dobri opazovalci in ravno zaradi tega, zelo hitro ugotovijo, kakšno vlogo ima branje v družini. Če otrok vidi starše, da berejo knjigo zato, ker jim je to v veselje, bo tudi otrok prevzel takšen odnos do knjig. V primeru, da bo otrok videl, da je branje za njega obvezno, starši pa knjig ne berejo, bo otrok branje zelo hitro začel sprejemati kot negativno izkušnjo, saj je branje obvezno samo zanj, drugi pa v tem času počnejo kaj bolj zabavnega. Če otrok nima razvitega pozitivnega občutka ob branju in čuti do branja odpor oziroma je branje samo obveznost, nekaj kar mora narediti, da bodo zadovoljni starši in učitelji, se bo otrok slej ali prej odločil, da bralne značke ne bo opravljal. Zunanja motivacija pri bralni znački, nima tako velike vloge, kot jo ima notranja motivacija vsakega posameznika. Če se bo otrok zavedal, da je branje nekaj prijetnega bo to tudi sprejel kot nekaj prijetnega, če bo otrok ob branju začutil odpor in napor, se bo branja izogibal na vse možne načine. Zato priporočam vsem staršem, da vsake toliko časa vzamejo kakšno zanimivo knjigo in jo preberejo, s tem bodo otroku

pokazali, da je branje nekaj kar sprošča, nekaj kar te popelje v domišljjski svet. Staršem priporočam, da za branje knjig, uporabijo različne metode branja, ki spodbujajo tudi družinsko branje. Nekatere metode, ki spodbujajo branje je navedla tudi Metka Kordigel Aberšek (2008, str. 88–93), in sicer: *metoda večkratnega branja istega besedila, metoda branja v nadaljevanju, metoda družinskega branja, metoda branja v nadaljevanjih, metoda branja na deževen dan ter metoda žepne pravljice*. Metoda žepne pravljice je aktualna tudi v osnovni šoli, saj učiteljica na ta način spodbudi otroke, da preberejo žepno pravljico večkrat. Poleg tega pa si morajo tudi starši vzeti čas in otroke poslušati med pripovedovanjem žepne pravljice. S tem, ko bodo starši brali, bodo to prenesli tudi na otroke, saj bodo kmalu ugotovili, da branje ni nekaj kar je obvezno za otroka, ampak je prijetna izkušnja, s katero se razvija tako pisno kot tudi ustno izražanje vsakega posameznika. Zato je dobro, da otrok živi v literarnoestetsko spodbudnem okolju, v okolju kjer je branje knjig nekaj vsakdanjega. Ravno zaradi takšne izkušnje, otroka ne bo potrebno siliti k branju ampak se bo branja lotil sam. Poleg staršev pa morajo tudi učitelji poskrbeti, da bodo spodbujali otroke k branju. Učitelji se morajo držati predvsem učnega načrta, v katerem je zapisano, da morajo učitelji brati tudi daljša besedila. Glede na količino branja v šoli in doma, si bodo otroci izoblikovali pozitiven oziroma negativen odnos do branja.

PRILOGE

Seznam prilog:

Priloga A: Vprašanja za polstrukturirani intervju za starše, ki imajo otroka v 5. razredu

Vprašanja za polstrukturirani intervju za starše, ki imajo otroka v 5. razredu

1. Kadar kuhate kosilo, ali otroka kdaj prosite za pomoč, da vam poda začimbe ali prebere kuharski recept?
2. Ali pišete voščilnice ob različnih osebnih (rojstni dan) in neosebnih (velika noč, božič) praznikih?
 - a. Kako vam pri tem pomaga otrok?
3. Kadar dom zapustite pred prihodom otroka iz šole, ali mu pustite obvestilo kam ste odšli?
4. Ko greste po nakupih si verjetno napišete na listek, kaj je potrebno kupiti. Ali vam pri tem pomaga tudi otrok?
5. Kako otroka zadolžite med nakupovanjem?
 - a. Ali vam pomaga pri iskanju izdelkov, ki ste jih napisali na listek?
6. Če greste na dopust ali napišete kakšno razglednico?
 - a. Kdo jo napiše?
7. Ali ste z otrokom že napisali kakšno pismo?
 - a. Kdo ga je napisal?
 - b. Vam je otrok pri pisanju pomagal?
8. Ali je otrok že praznoval rojstni dan s prijatelji?
 - a. Kdo je napisal vabilo na rojstni dan?
9. Kaj razumete pod pojmom družinsko branje?
10. Kaj berete, kadar berete ter kako pogosto berete?
11. Kako reagirajo otroci, ko vas vidijo s knjigo v roki?
12. Kako pogosto ste brali svojemu otroku pred vstopom v šolo?
 - a. Ali otroku še vedno berete?
 - b. Kdaj ste nehali in zakaj?
13. Kako otroka spodbudite k branju?
14. Kako poteka oziroma je potekalo vaše branje otroku?
 - a. Ali obstaja določen postopek za pripravo na branje?
 - b. Ali poteka branje ob isti uri?
 - c. Ali poteka branje na istem mestu?
15. Kaj menite o branju vašega otroka?

- a. Ali rad bere?
 - b. Ali veliko bere?
 - c. Ali prebere kakšno knjigo več kot je obvezno?
 - d. Koliko časa na teden bere?
16. Koliko knjig ima vaš otrok na svoji »knjižni polici«?
- a. Naštete nekaj naslovov knjig, ki so na tej polici.
17. Ali poznate kakšno dejavnost, ki poteka v knjižnici Mileta Klopčiča, ki je povezana z branjem?
- a. DA
 - b. NE
- Če je oseba odgovorila z DA, katera je ta dejavnost?
- Ste se te dejavnosti z otrokom že kdaj udeležili?
- c. DA
 - d. NE
18. Ali je vaš otrok opravljal predšolsko bralno značko?
- a. DA
 - b. NE
- Če je odgovor DA, naštetje nekaj naslovov knjig, ki ste jih otroku prebrali.
19. Opišite kako poteka bralna značka.
20. Ali letos vaš otrok opravlja bralno značko?
- a. DA
 - b. NE
- Če je odgovor DA, naštetje katere knjige je do sedaj prebral.
21. Ali je vaš otrok opravljal bralno značko v nižjih razredih (od 1. do 4. razreda)?
- a. DA
 - b. NE
22. Ali je kdaj prenehal z branjem in bralne značke ni dokončal? Zakaj je prenehal? (V primeru, da je prenehal.)
- Zakaj?
23. Naštete nekaj naslovov knjig, ki jih je od 1. do 4. razreda otrok prebral za bralno značko.
24. Ali ste vi tudi opravljali bralno značko?
- a. DA
 - b. NE

Če je odgovor DA, katere knjige ste prebrali?

25. Ali z otrokom skupaj obiskujete knjižnico?

- a. DA
- b. NE

Če je odgovor DA, kako pogosto jo obiskujete?

26. Ali otroku pomagate pri izbiri knjig ali ga pustite, da si jo izbere sam?

27. Ali otrok izbira knjige za bralno značko samo na podlagi priporočilnega seznama?

- a. DA
- b. NE

Če je odgovor NE, povejte naslov knjige, ki si jo je otrok izbral brez pomoči priporočilnega seznama.

5. VIRI IN LITERATURA

- Blažič, M. (2000). Bralna in "pisna" značka. Povezanost branja in bralnega razumevanja s pisanjem in pisnim sporočanjem. V T. Jamnik in M. Perko (Ur.), *Zbornik Bralna značka. Predšolska bralna značka. Bralna značka v osnovni šoli. Strokovni seminar za mentorje 1999/2000* (str. 36–47). Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Bucik, N. (2003). *Motivacija za branje*. V M. Grosman, idr. (Ur.), *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 112–114). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Bucik, N. (2009). *Razvijanje otrokove motivacije za branje v domačem okolju*. V L., Knaflič, N., Bucik (Ur.) *Branje za znanje in branje za zabavo, priročnik za spodbujanje družinske pismenosti*. (str. 17–26). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Cotič, M. (2010). Razvijanje matematične pismenosti na razredni stopnji. *Sodobna pedagogika*, 61, 264–282. Pridobljeno 1. 3. 2013, iz http://www.sodobna-pedagogika.net/images/stories/2010-1-slo/2010_1_slo_13_cotic_razvijanje_matematicne.pdf
- Cotič, M., Medved Udovič, V. (2011). Učenje in poučevanje različnih vrst pismenosti. V M. Cotič, V. Medved Udovič, S. Starc (Ur.), *Razvijanje različnih pismenosti* (str. 11–18). Koper: Univerzitetna založba Annales.
- Dežman, S. (1998). *Bralna značka v osnovni šoli: aktivnosti spodbujanja branja in preverjanja prebranih knjig. priročnik za mentorje bralne značke*. Radovljica: Skriptorij KA.
- Erjavec, K. (2010). Medijska pismenost osnovnošolk in osnovnošolcev v informacijski družbi. *Sodobna pedagogika*, 61 (156–173). Pridobljeno 1. 3. 2013, iz http://www.sodobna-pedagogika.net/images/stories/2010-1-slo/2010_1_slo_09_erjavec_medijska_pismenost.pdf
- Glinšek, M. (1998). Predšolska bralna značka. V V. Sever in M. Deželan (Ur.), *Zbornik Bralna značka. Strokovni seminar za mentorje*. (86–97). Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Grdina, A. (2000). Predšolska bralna značka v vrtcu pri OŠ Oskar Kovačič, Škofije. V T. Jamnik in M. Perko (Ur.), *Zbornik Bralna značka. Predšolska bralna značka. Bralna značka v osnovni šoli. Strokovni*

- seminar za mentorje 1999/2000* (str. 6–9). Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Grginič, M. (2006a). *Družinska pismenost*. Domžale: Založba Izolit, d. o. o.
- Grginič, M. (2008). Družinska pismenost in projekti družinskega branja. V M. Grginič (Ur.), *Vsak po svoji poti do pismenosti: priročnik za vzgojitelje in starše predšolskih otrok*. (str. 18–21). Mengeš: Izolit, d. o. o.
- Grosman, M., Kovač, P., Štefan, A., Marjanovič Umek, L., idr. (2003a). *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Grosman, M. (2003b). Pomen branja za posameznika in širšo družbo. V M. Grosman idr. (Ur.). *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 11–12). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Hanuš, B. (2000). Bralna značka in starši. V I. Saksida (Ur.), *Bralna značka v tretjem tisočletju. Zbornik ob 40-letnici bralne značke*. (str. 117–137). Ljubljana: Založba Rokus, d.o.o.
- Haramija, D. (2008). Predšolska bralna značka v vrtcih v Sloveniji. *Otrok in knjiga*, 53 (71), 62–74.
- Hromin, P. (2010). *Bralna kompetenca učencev v osnovni šoli*. Maribor: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.
- Ileršič, A. (2007). *Programi za razvoj pismenosti odraslih*. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije. Pridobljeno 2. 3. 2013, iz http://arhiv.acs.si/publikacije/Programi_za_razvoj_pismenosti_odraslih.pdf
- Jamnik, T. (1994). *Knjižna vzgoja otrok od predbralnega obdobja do 9. leta starosti*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Jamnik, T. (2000). S knjigo v svet. V I. Saksida (Ur.), *Bralna značka v tretjem tisočletju. Zbornik ob 40-letnici bralne značke*. (str. 77–85). Ljubljana: Založba Rokus, d.o.o.
- Jamnik, T. (2002). *Kdor bere... Priročnik za učitelje razrednega pouka in slovenščine, knjižničarje in mentorje bralne značke*. Ljubljana: Educy d.o.o.
- Jamnik, T. (2003). Bralne izkušnje v zgodnjem otroštvu. V M. Grosman, idr. (Ur.), *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 41). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.

- Kordigel Aberšek, M. (2008). *Didaktika mladinske književnosti*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Knaflič, L. (1999a). Družinska pismenost in šola. *Vzgoja in izobraževanje*, 30 (6), 49–53.
- Knaflič, L. (1999b). Družinska pismenost: konceptualni problemi pismenosti. *Andragoška spoznanja*, 5 (2), 17–22.
- Knaflič, L. (2000). Družinska pismenost v Sloveniji. V M. Velikonja (Ur.), *Pismenost, participacija in družba znanja*. (str. 140–145). Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije. Pridobljeno 20. 11. 2012, iz http://tvu.acs.si/ak/pdf/04AK_pismenost.pdf
- Knaflič, L. (2002). Kako družinska pismenost vpliva na pismenost otrok. *Psihološka obzorja*, 11 (2), 37–52. Pridobljeno 3. 11. 2012, iz <http://psy.ff.uni-lj.si/iGuests/Obzorja/Vsebina1/Vol11-2/knaflic.pdf>
- Knaflič, L. (2003a). Programi družinske pismenosti. V M. Grosman, idr. (Ur.), *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 150–151). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Knaflič, L. (2003b). Vzgoja bralca v družini. V M. Grosman, idr. (Ur.), *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 34–35). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Knaflič, L. (2003c). Vzgoja bralca v družini. V M. Grosman, idr. (Ur.), *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 37–39). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Knaflič, L. (2003d). Programi družinske pismenosti na osnovnih šolah. V A. Trnavčević (Ur.), *Sodelovanje s starši da, toda kako?* (str. 149–152). Ljubljana: Šola za ravnatelje.
- Knaflič, L., Bucik, N. (2009a). *Branje za znanje in branje za zabavo, priročnik za spodbujanje družinske pismenosti*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Knaflič, L. (2009b). Družinska pismenost v predšolskem obdobju. V L., Knaflič, N., Bucik (Ur.) *Branje za znanje in branje za zabavo, priročnik za spodbujanje družinske pismenosti*. (str. 7–16). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Knaflič, L. (2010). *Spodbujamo družinsko pismenost*. Pridobljeno 3. 12. 2013, iz http://www.zrss.si/slovenscina/gradiva/GRA_Spodbujamo_druzinsko_pismenost_LivijaKnaflic_19apr10.pdf

- Knjižnica Mileta Klopčiča, Zagorje. (b. d.). Pridobljeno 2. 3. 2013, iz <http://www.zag.sik.si/otroci.html>
- Knjižnica Toneta Seliškarja, Trbovlje. (b. d.). Pridobljeno 2. 3. 2013, iz <http://www.kts-trbovlje.si/index.php?page=oddelek-za-mladino> .
- Mariborska knjižnica. (b. d.). Pridobljeno 2. 3. 2013, iz <http://www.mb.sik.si/seznam.asp?lang=sl&str=311>
- Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (2003a). *Vloga branja in pripovedovanja v otrokovem razvoju*. V M. Grosman, idr. (Ur.), *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 22–25). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (2003b). *Vloga branja in pripovedovanja v otrokovem razvoju*. V M. Grosman, idr. (Ur.), *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 29). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Medijska pismenost. (2007). Pridobljeno 23. 3. 2013 iz http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDQQFjAB&url=http%3A%2F%2Feuropa.eu%2Frapid%2Fpress-release_IP-07-1970_sl.pdf&ei=gMtNUbqONYWg4gTvoYDQBg&usq=AFQjCNETP-u7Yr7yV7cEWJY3BxHTKh8GxQ&sig2=W_dIxRxeCnat8Kl8fXB0Qg&bv=bv.44158598,d.bGE
- Medved, K. (2000). Kaj ni predšolska bralna značka? V T. Jamnik in M. Perko (Ur.), *Zbornik Bralna značka. Predšolska bralna značka. Bralna značka v osnovni šoli. Strokovni seminar za mentorje 1999/2000* (str. 24–29). Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Mlakar, I. (2000). Knjižna vzgoja v vrtcu in vloga staršev. V T. Jamnik in M. Perko (Ur.), *Zbornik Bralna značka. Predšolska bralna značka. Bralna značka v osnovni šoli. Strokovni seminar za mentorje 1999/2000* (str. 10–16). Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Mlakar, I. (2009). Družinski obisk knjižnice. V L., Knaflič, N., Bucik (Ur.) *Branje za znanje in branje za zabavo, priročnik za spodbujanje družinske pismenosti*. (str. 49–54). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Novljan, S. (2002). Informacijska pismenost. *Knjižnica*, 46 (7–24). Pridobljeno 1. 3. 2013, iz <http://revija-knjiznica.zbds-zveza.si/Izvodi/K0204/novljan.pdf>

- Pečjak, S., Bucik, N., Peštaj, M., Podlesek, A. in Pirc, T. (2010). Bralna pismenost ob koncu osnovne šole – ali fantje berejo drugače kot dekleta? *Sodobna pedagogika*, (86 – 102). Pridobljeno 1. 3. 2013 iz http://www.sodobna-pedagogika.net/images/stories/2010-1-slo/2010_1_slo_05_pecjak_bucik_pestaj_podlesek_pirc_bralna_pismenost.pdf
- Perko, M. (2000). Kratka zgodovina bralne značke. V I. Saksida (Ur.), *Bralna značka v tretjem tisočletju. Zbornik ob 40-letnici bralne značke*. (str.37–57). Ljubljana: Založba Rokus, d.o.o.
- Program usposabljanje za življenjsko uspešnost: Moje delovno mesto. (2011). Pridobljeno 2. 3. 2013, iz http://arhiv.acs.si/programi/UZU_MDM-predlog.pdf
- Program usposabljanje za življenjsko uspešnost: Most do izobrazbe. (2011). Pridobljeno 2. 3. 2013, iz http://arhiv.acs.si/programi/UZU_MI-predlog.pdf
- Rozman, M. (2006). Beremo in pišemo skupaj s starši. *Razredni pouk*, 8 (3), 39–41.
- SSKJ (b. d.). Pridobljeno 15. 1. 2013, iz http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=pismenost&hs=1
- Štefan, A. (2003). Pripovedovanje danes. V M. Grosman, idr. (Ur.), *Beremo skupaj, Priročnik za spodbujanje branja*. (str. 15–16). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Štupar, M. (2000). Obogatimo otroštvo s knjigo. V I. Saksida (Ur.), *Bralna značka v tretjem tisočletju. Zbornik ob 40-letnici bralne značke*. (str. 138–141). Ljubljana: Založba Rokus, d.o.o.
- Vrtec Otona Župančiča, Maribor. (b. d.). Pridobljeno 2. 3. 2013, iz http://www.vrtec-ozupancica-mb.si/index.php?option=com_content&view=article&id=117&Itemid=95
- Zupan, J. (2011). Branje je potovanje: ob 50-letnici bralne značke. Ljubljana: Društvo Bralne značke Slovenije – ZPMS.
- Warwick B., E., Gradišar, A., Lapajne, Z. (1995). *Kako berejo učenci po svetu in pri nas?: Mednarodna raziskava o bralni pismenosti*. Nova Gorica: Educa.